

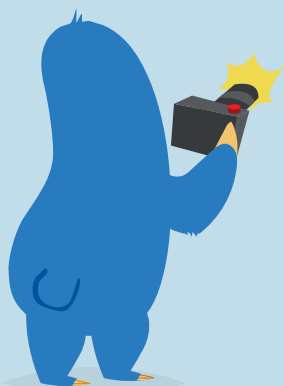
LAKS monitor

hét tevredenheidsonderzoek
onder scholieren

2020

monitor

Voorwoord

Beste lezer,

Voor je ligt de LAKS-monitor 2020, het tweejaarlijks tevredenheidsonderzoek van het Landelijk Actie Komitee Scholieren (LAKS). Voor de zesde keer heeft het LAKS op grote schaal de tevredenheid van scholieren onderzocht. De afgelopen periode heeft het LAKS hard gewerkt om dit rapport te realiseren. Maar dit was natuurlijk niet gelukt zonder de 46.143 scholieren die de monitor hebben ingevuld. We willen de scholieren dan ook bedanken voor de tijd die ze hebben genomen om hun mening te delen. Het LAKS waarborgt de belangen en versterkt de positie van de leerlingen binnen het voortgezet onderwijs, de LAKS-monitor speelt hierbij sinds 2010 een waardevolle rol.

De LAKS-monitor is dé manier om het gesprek te starten tussen leerlingen en schoolleiders en kan als houvast dienen om verbeteringen te realiseren op scholen. Scholieren weten immers vaak als beste wat ze nodig hebben om goed onderwijs te kunnen volgen. Zo probeert het LAKS de leerlingenparticipatie en medezeggenschap op scholen te bevorderen.

Net als bij de vorige editie stimuleert LAKS dit door de resultaten per school te publiceren in onze online tool (www.laksmonitorresultaten.nl). Op deze manier kunnen zowel scholen als scholieren de resultaten makkelijk inzien. Sinds dit jaar is de online tool vernieuwd zodat de resultaten op een overzichtelijkere manier per school kunnen worden bekeken. Dit maakt het makkelijker om de resultaten te vergelijken met andere scholen en met de behaalde resultaten van de vorige edities van de monitor. Op deze manier kan iedere scholier zien waar de verbeteringspunten liggen voor het onderwijs en kunnen we samen het onderwijs verbeteren. Ook staan op de website artikelen en hulpmiddelen die scholieren kunnen helpen om aan de slag te gaan met de resultaten. Het LAKS helpt daarnaast ook graag met trainingen aan leerlingenraden.

Naast dat de LAKS-monitor dé manier is om de medezeggenschap op schoolniveau te verbeteren, is de monitor een belangrijk reflectiemiddel en dient als een rode draad voor de speerpunten en doelstellingen van LAKS. Op de blauwe pagina's achter elk hoofdstuk is beschreven wat LAKS gaat doen met de resultaten. Daarnaast kunnen leerlingenraden hier ook concrete suggesties vinden.

De LAKS-monitor is de ultieme bron voor scholierentevredenheid. Het onderwijs biedt veel ruimte voor verbetering, zowel op scholen zelf als in het algemene onderwijssysteem. De enige manier om verbetering te brengen is om hierover het gesprek aan te gaan mét de scholieren, en niet enkel óver de scholieren. Alleen samen creëren we het beste onderwijs van vandaag en morgen.

Nienke Luijckx & Corlien Douma

Portefeuillehouders LAKS-monitor

Algemene bestuursleden LAKS

Inhoudsopgave

1	Inleiding	6
1.1	Waarom de LAKS-monitor?	7
1.2	Onderzoeksopzet	7
1.3	Respons en cleaning	7
1.4	Vragenlijst en indeling vragen in thema's	8
1.5	Verder in dit rapport	9
2	LAKS over de resultaten	10
3	Leerlingenparticipatie	14
3.1	Bekendheid leerlingenraad en medezeggenschapsraad	16
3.2	Inspraak	17
3.3	Behoeftte aan inspraak	19
3.4	Informatie	20
3.5	Samenvatting	22
3.6	LAKS duikt in de resultaten	24
4	Lessen en toetsen	26
4.1	Ict-gebruik in de klas	28
4.2	Toetsen	30
4.3	Lesrooster en uitval	32
4.4	Buitenschoolse activiteiten	33
4.5	Stage praktijkonderwijs	34
4.6	Samenvatting	35
4.7	LAKS duikt in de resultaten	36
5	Docenten en begeleiding	42
5.1	Docenten	44
5.2	Manieren en vormen van lesgeven	46
5.3	Gepersonaliseerd leren	48
5.4	Motivatie en excellentie	50
5.5	Begeleiding bij keuzes	52

5.6	Samenvatting	54
5.7	LAKS duikt in de resultaten	56
6	Schoolorganisatie	60
6.1	Onderwijsvoorzieningen	62
6.2	Faciliteiten en voorzieningen op school	64
6.3	Leefbaarheid en sfeer	66
6.4	Pesten	68
6.5	Leren met een beperking	70
6.6	Samenvatting	72
6.7	LAKS duikt in de resultaten	74
7	Algemeen oordeel en de tevreden scholier	76
7.1	Algemene tevredenheid	78
7.2	Rapportcijfer voor de school	79
7.3	Profiel van een tevreden scholier	80
7.4	Investeren in plezier	81
7.5	Samenvatting	84
8	Bijlagen	86
A	Deelnemende scholen	87
B	Respons naar achtergrondkenmerken	88
C	Indeling in thema's	91
D	Vragenlijst	93
E	Lijst met tabellen en figuren	99

hoofd
stuk

1

Inleiding

1.1 Wat is de LAKS-monitor?

Het Landelijk Aktie Komitee Scholieren (LAKS) zet zich in voor goed onderwijs op middelbare scholen. In 2010 is een onderzoek opgestart om te kijken hoe scholieren vinden dat het op school gaat. Dit heet de LAKS-monitor en wordt elke twee jaar gehouden. In 2020 konden scholen voor de zesde keer deelnemen. Scholieren vullen een vragenlijst in en hun antwoorden laten zien wat er op school speelt: waar zijn zij tevreden over en op welke onderdelen kan het beter?

Om te zorgen dat scholen en leerlingenraden deze informatie kunnen krijgen, ontvangt het LAKS geld van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). Onderzoeksbureau ResearchNed regelde dat de enquête online kon worden ingevuld. Het belangrijkste is natuurlijk dat veel scholieren alle vragen hebben beantwoord. De uitkomsten van de LAKS-monitor 2020 staan in dit rapport.

1.2 Onderzoekopzet

In mei 2019 hebben de eerste scholen aangegeven mee te doen aan de LAKS-monitor 2020. Een overzicht van alle deelnemende scholen vind je in bijlage A. Vanaf eind november 2019 konden scholen doorgeven met welke klassen zij wilden meedoen. Scholen mochten zelf kiezen, maar er is ze wel verteld dat het beter is om in elk geval alle niveaus en leerjaren de enquête in te laten vullen. Op die manier kan het beste gekeken worden of de gegeven antwoorden iets zeggen over de hele school. Dit is bijvoorbeeld belangrijk omdat de uitkomsten ook te zien zijn op de scholenvergelijkingssite van de VO-raad (Scholen op de kaart)¹.

Voor iedere klas kreeg de school een apart wachtwoord, waarmee alle scholieren uit die klas de vragenlijst online konden invullen. Dit gebeurde tussen 6 januari en 27 maart 2020, meestal onder toezicht van een docent. Via het gebruikte wachtwoord is steeds gekeken bij welke school de ingevulde antwoorden horen. Daarom was het niet nodig aan elke scholier te vragen hoe hun school heet en in welke plaats zij naar school gaan. Voor elke school is ook basisinformatie van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) aan de resultaten gekoppeld. Hierdoor weten we bijvoorbeeld uit welke provincie een school komt en aan hoeveel scholieren er door hen les wordt gegeven.

1.3 Respons en cleaning

Aan de LAKS-monitor 2020 deden 54 scholen mee (8% van alle scholen in het Nederlandse voortgezet onderwijs) met in totaal 97 verschillende locaties (tabel 1.1). Dat is een kleiner deel van de scholen dan in 2018. Meer dan de helft (bijna 53.000) van alle scholieren binnen de deelnemende scholen is begonnen met het invullen van de vragenlijst. Hiervan zijn 46.143 sets van antwoorden gebruikt om de tevredenheid van scholieren in Nederland te beschrijven.

Wanneer iemand de enquête niet tot en met de laatste vraag heeft ingevuld, nemen we geen enkel antwoord mee in de uitkomsten. Ook als de vragenlijst zo snel is ingevuld dat niet elke vraag goed gelezen kan zijn, vertrouwen we de antwoorden niet. De antwoorden van iedere scholier die minder dan vijf minuten bezig is geweest met de LAKS-monitor 2020 tellen daarom ook niet mee. De laatste controle die is gedaan, heeft te maken met de verschillen in antwoorden op de tevredenheidsvragen. Het is onmogelijk dat een scholier over (bijna) alle dingen op school precies even tevreden of ontevreden is. Te vaak hetzelfde antwoord betekent dus ook dat de hele enquête is weggegooid.

¹ De VO-raad is de Vereniging van middelbare scholen. Op hun website www.scholenopdekaart.nl wordt allerlei cijfermatige informatie over scholen in het voortgezet onderwijs in één systeem verzameld en kunnen middelbare scholen met elkaar vergeleken worden. Deelnemen aan de LAKS-monitor is één van de manieren om aan de informatieplicht voor Scholen op de kaart te voldoen.

Tabel 1.1: Respons LAKS-monitor 2020

	Aantal	%
Populatie landelijk	944.110	
Bruto respons	52.955	6
Netto respons	46.143	5
Populatie van aangemelde scholen	101.879	
Bruto respons	52.955	52
Netto respons	46.143	45

Bron: DUO en LAKS-monitor 2020

Bij de scholen binnen de LAKS-monitor zijn de aantallen scholieren per leerjaar, schoolsoort en geslacht anders verdeeld dan bij alle scholen in Nederland samen. Om via de uitkomsten van de LAKS-monitor toch iets te kunnen zeggen over de tevredenheid van alle scholieren in Nederland, is een zogenaamde weegfactor berekend. Daarmee tellen de antwoorden van groepen scholieren, die in de LAKS-monitor een kleiner deel vormen dan binnen alle scholen, zwaarder mee. Andersom tellen de resultaten van groepen scholieren, die binnen de LAKS-monitor een groter deel vormen dan bij alle scholen samen, minder zwaar mee.

1.4 Vragenlijst en indeling in thema's

In de LAKS-monitor staan allerlei vragen over dingen waar scholieren in de lessen en op school mee te maken hebben. Voor verschillende vragen die over hetzelfde onderwerp gaan, kan soms ook een totaaloordeel/clusterscore worden berekend. Daarmee kun je per onderwerp snel zien wat er op school goed of juist minder goed gaat. Je kunt dan per vraag binnen dat thema bekijken waarom dit zo is.

Met behulp van statistische analyses is gekeken van welke vragen samen totaaloordelen te maken zijn. Het deskundigenpanel² heeft gecontroleerd of dit goed is gegaan en in bijlage B kun je zien welke totaaloordelen er berekend zijn. Voor elke clusterscore zijn alle antwoorden op de onderliggende vragen samen ingedeeld als percentages negatief (zeer ontevreden & ontevreden), neutraal (niet ontevreden, maar ook niet tevreden) en positief (tevreden & zeer tevreden).

De vragen die niet binnen een totaaloordeel opgenomen zijn, beschrijven we in dit rapport telkens in een aparte paragraaf. Dat is het geval voor deze vragen:

- Hoeveel lessen vallen er uit?
- Hoe tevreden ben je over het op tijd doorgeven van roosterwijzigingen?
- Hoe tevreden ben je over jouw rooster?
- Hoe tevreden ben je over buitenschoolse activiteiten?
- Informeert de school jou over schoolzaken die voor leerlingen belangrijk zijn?
- Word je goed geïnformeerd over je rechten en plichten op school?
- Heb je een van de volgende lichamelijke handicaps, functiebeperkingen of (chronische) ziektes?
- Is dit vastgesteld door een specialist?
- Heb je last van je beperking in je opleiding?
- Heb je bij je school aangegeven dat je een beperking hebt?
- Houden docenten voldoende rekening met jouw beperking?
- Ben je tevreden over de beschikbare hulpmiddelen en aanpassingen die er op school zijn voor jouw beperking?
- Ben je tevreden over de geschiktheid van het gebouw voor mensen met jouw beperking?
- Is er een leerlingenraad op school?
- Is er een medezeggenschapsraad op school?

² Het deskundigenpanel bestaat uit vier hoogleraren van verschillende universiteiten die meedenken over de technische uitvoering van het onderzoek.

- Zou je mee willen praten over wat er op school gebeurt?
- Hoe tevreden ben je over de begeleiding bij jouw profielkeuze?
- Hoe tevreden ben je over jouw profielkeuze?
- Hoe tevreden ben je over je decaan?
- Houdt jouw school zich aan het Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA)?
- Hoe tevreden ben je over de informatie over eindexamens?
- Hoe goed vind je jouw school: welk rapportcijfer geef je jouw school?

1.5 Verder in dit rapport

Met aardig wat kennis op zak over het onderzoek zelf, kun je eindelijk aan de slag met de uitkomsten van de LAKS-monitor 2020. In het volgende hoofdstuk geeft het LAKS aan welke resultaten zij belangrijk of opmerkelijk vinden. Daarna volgen de hoofdstukken waarin deze onderwerpen zijn beschreven:

- leerlingparticipatie (hoofdstuk 3);
- lessen en toetsen (hoofdstuk 4);
- docenten en begeleiding (hoofdstuk 5);
- schoolorganisatie (hoofdstuk 6);
- algemeen oordeel school (hoofdstuk 7).

In de hoofdstukken 3, 4, 5 en 6 komen per thema eerst het totaaloordeel, als dat er is, aan bod en daarna de bijbehorende vragen. De uitkomsten van de LAKS-monitor 2020 zijn voor aparte groepen scholieren bekeken. Denk aan verschillen tussen onderwijstypen, tussen vmbo-leerwegen, tussen leerjaren en tussen jongens en meisjes. Wanneer dat kan, zijn de antwoorden van 2020 vergeleken met die uit 2018 en 2016. Aan het eind van deze hoofdstukken geeft het LAKS aan hoe zij de resultaten op deze onderwerpen bekijken.

Hoofdstuk 7 is allereerst gebruikt om het algemene oordeel van scholieren in kaart te brengen. Daarnaast is geprobeerd te ontdekken door welke ervaringen in het onderwijs scholieren tevreden of ontevreden zijn over hun tijd op de middelbare school. Die informatie kan scholen ook helpen om te zien waar iets te verbeteren is.

Op de website laks-monitor.nl/resultaten zijn de uitkomsten uit dit rapport ook online te bekijken. Deze website is dit jaar totaal vernieuwd! Scholen die hebben meegedaan kunnen hier de schoolresultaten zien. Deze kunnen vergeleken worden met andere scholen en over verschillende jaren. Ook staat er op de site veel informatie voor de leerlingenraad.

hoofd
stuk

2

LAKS over de resultaten

We zijn als LAKS dit jaar weer ontzettend blij dat zoveel scholieren hun stem hebben laten horen via de LAKS-monitor. Hierdoor hebben we een duidelijk beeld van waar het goed gaat, en op welke punten er meer aandacht nodig is. Hieronder staat een overzicht van de opvallendste resultaten uit de LAKS-monitor 2020. Achter elk hoofdstuk gaan we uitgebreid in op de resultaten en geven we advies aan de leerlingenraad. Benieuwd naar wat LAKS te zeggen heeft? Blader dan gauw door naar de blauwe pagina's!

Leerlingenparticipatie

Als LAKS staan we voor goede leerlingenparticipatie op scholen. Onderwijs is er voor de scholieren en leerlingen zouden er dus over moeten meepraten. Vaak wordt leerlingenparticipatie op scholen geregeld via de leerlingenraad. De meeste scholieren geven aan bekend te zijn met de leerlingenraad (73%). Daar zijn wij als LAKS vanzelfsprekend erg blij mee.

Wat we wel jammer vinden om te zien is dat leerlingen niet zo tevreden zijn over de mogelijkheden die de school aanbiedt om mee te praten. Ruim een derde is daar positief over en meer dan een kwart juist negatief. We zouden als LAKS graag zien dat er voor leerlingen meerdere mogelijkheden komen op school om mee te praten over het onderwijs.

47 procent van de leerlingen is tevreden over de informatie over hun rechten en plichten binnen hun school. Dat is redelijk, maar kan natuurlijk een stuk beter. LAKS is van mening dat kennis over rechten en plichten essentieel is, omdat je dan pas weet of wat er gebeurt op school eigenlijk wel is zoals het hoort. Om leerlingen hierbij te ondersteunen, zijn we begonnen om die rechten en plichten inzichtelijk te maken voor alle leerlingen.

Het LAKS zal de komende tijd meer informatie over de rechten en plichten van scholieren verspreiden onder de achterban. Op deze manier kunnen scholieren te weten komen wat de regels zijn in het leerlingenstatuut over bijvoorbeeld het aantal tussenuren, maar ook hoe ze (samen met de leerlingenraad) het gesprek kunnen aangaan op school. Daarnaast zal het LAKS tijdens een leerlingenpanel het gesprek voeren met verschillende leerlingen uit het land om te achterhalen wat scholieren nu als niet prettig ervaren.

Lessen en toetsen

Uit de resultaten van de LAKS-monitor is niet veel veranderd in 2020 ten opzichte van 2018 wat betreft ICT. Nog steeds geeft 24 procent van de scholieren aan ontevreden te zijn over ICT-gebruik in de klas. 43 procent is tevreden en de rest neutraal. We vinden het jammer dat er nog niet veel verbeterd is, omdat digitale leermiddelen ook veel kunnen toevoegen aan het onderwijs.

LAKS gelooft dat digitalisering een goed middel kan zijn wanneer het voor iedereen toegankelijk is. Echter mag digitalisering nooit een doel op zich zijn. Digitalisering biedt meer mogelijkheden op het gebied van maatwerk. Daarnaast zal op de lange termijn worden gekeken hoe samen met leerlingen kan worden gekeken hoe de privacy gewaarborgd is in verschillende apps en programma's en wat de rol van ouders hierin is.

Wat ons verder opvalt is dat er op de vraag: 'Weet je op tijd dat je een toets hebt?' door de verschillende leerniveaus uiteenlopend wordt geantwoord. 78 procent van de scholieren op het vwo geeft aan dat ze hierover tevreden zijn, tegenover 56 procent op het vmbo. Op praktijkonderwijs is het zelfs nog lager, 52 procent! We vragen ons als LAKS af waardoor het per schoolniveau zo erg verschilt.

Docenten en begeleiding

Uit de LAKS-monitor van dit jaar komt naar voren dat scholieren in het algemeen tevreden zijn over hun docenten (70%!). Dat is erg veel en we zijn daar ook blij mee. Ook bij het LAKS zien we dat de werkdruk van de docenten erg hoog ligt en zijn de stakingen van docenten niet onopgemerkt gebleven. Wij zien graag dat de werkdruk naar beneden gaat, zodat er meer tijd is voor persoonlijke aandacht en goede begeleiding van scholieren. Werkdrukverlaging kan alleen maar ten goede komen aan het onderwijs.

De tevredenheid over de aansluitingen van de lessen op het nieuws is wel laag (40% ontevreden, 27% tevreden). Ook de tevredenheid over de afwisseling van activiteiten tijdens de lessen is niet zo hoog. Hierover zijn 27 procent van de scholieren ontevreden, en 34 procent is tevreden. Gelukkig weten we dat er op dit moment veel gebeurt wat betreft de manieren en vormen van lesgeven. LAKS heeft, samen met andere onderwijsorganisaties, meegewerkt aan het project Curriculum.nu. Dit project is bedoeld om de inhoud van wat scholieren leren op school te veranderen. Het plan wat er nu ligt zou meer moeten aansluiten bij de belevingswereld van scholieren.

We zien een positieve trend als het gaat om de vraag: 'Hoe tevreden ben je over de mogelijkheid om naast de normale vakken ook extra vakken of activiteiten te doen om je te ontwikkelen?'. Ongeveer 20 procent van de scholieren is hierover negatief en 43 procent is positief. In 2016 was dit nog 39 procent, dus we zien een lichte stijging. We zien ook dat iets meer dan de helft (53%) van de scholieren aangeeft dat ze door de school worden uitgedaagd om hun best te doen. Dat vinden we als LAKS goed om te zien.

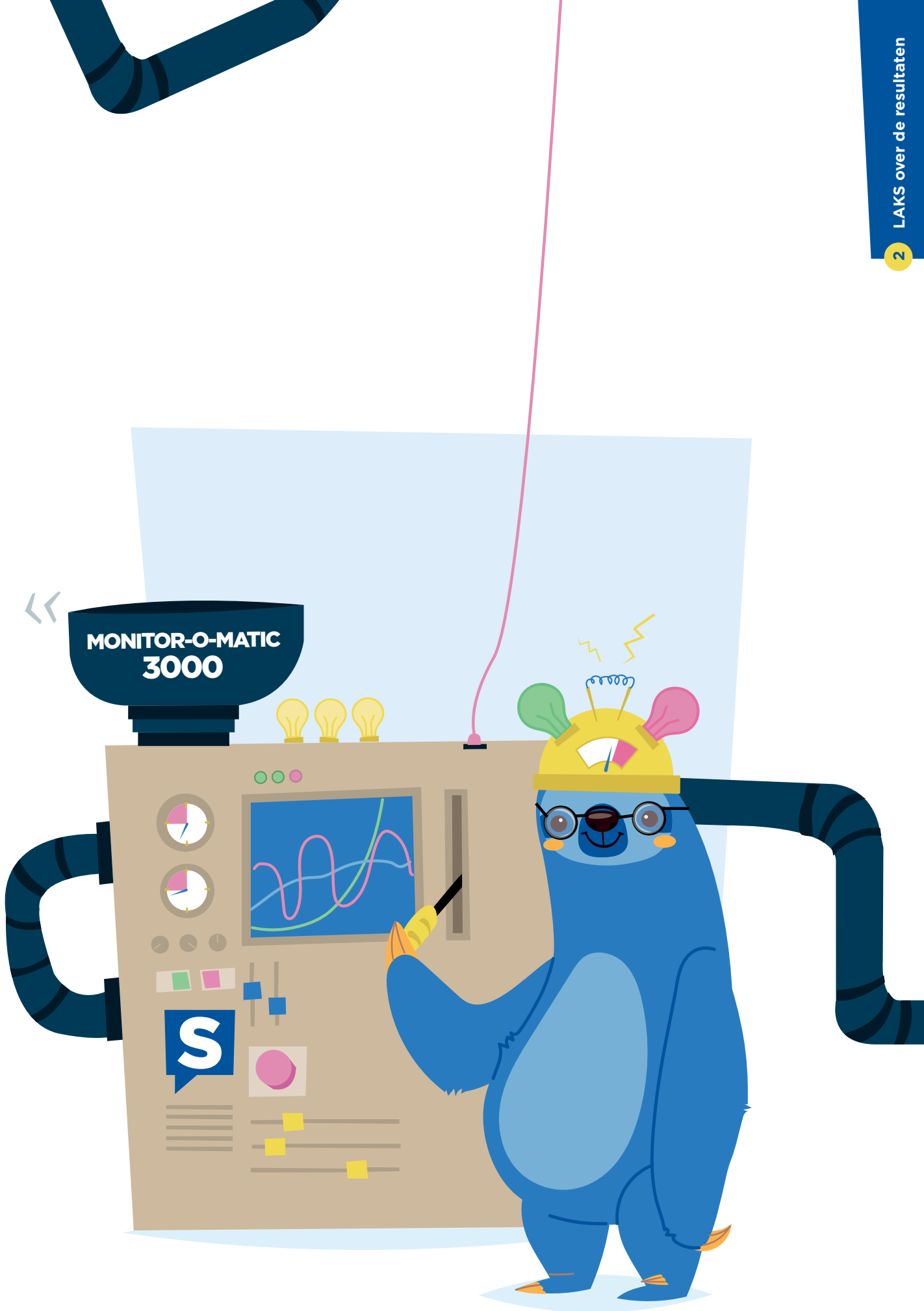
Waar we wel van schrokken zijn de antwoorden op de vraag 'Weet je waarom je iets moeten leren?'. Er lijkt een negatieve trend te zijn. In 2016 was nog 61 procent positief, in 2018 daalde dit naar 59 procent. Dit jaar daalde de groep die hier positief over is nóg een beetje, naar 55 procent. Dit vinden we jammer om te zien. We hopen dat de veranderingen in het onderwijs door Curriculum.nu op dit gebied positieve invloed zal hebben.

In de monitor is aan scholieren gevraagd wat ze vinden van hun profielkeuze en de begeleiding die ze hierbij hebben gekregen. Wat ons opvalt, is dat er vooral veel verschil zit tussen de leerwegen. Op het vwo is 80 procent van de scholieren tevreden met de profielkeuze en op het vmbo maar 57 procent. Havo zit er met 71 procent tussenin. De juiste profielkeuze is belangrijk voor het bepalen van je toekomst en de keuzes die je kan maken na je middelbare school. Veel scholieren vinden het maken van deze keuze moeilijk, wat goede begeleiding essentieel maakt.

Schoolorganisatie

In deze editie van de monitor geeft 10 procent van de scholieren aan dat ze niet tevreden zijn met de veiligheid op school. Dat vinden we als LAKS best veel. Elke scholier die zich onveilig voelt is er één te veel. Ook zien we dat minder leerlingen tevreden zijn over wat de school doet tegen pesten (47 procent is tevreden), de hulp die ze krijgen bij persoonlijke problemen (53 procent) en de sfeer op school (61 procent). Gelukkig zijn de dalingen niet heel groot, maar we zouden het vervelend vinden als dit een negatieve trend wordt. Het is dus belangrijk dat er aandacht wordt besteed aan de leefbaarheid en sfeer op school.

Uit de monitor komt naar voren dat vier procent van leerlingen op een manier pestgedrag heeft ervaren. Het LAKS hoopt dat scholen inzien dat het onwijs belangrijk is om een goed pestbeleid te hebben op school, welke in overleg met leerlingen is opgesteld en wordt geëvalueerd. Dit is namelijk niet alleen beter voor de leerlingen en docenten op school, maar ook nog eens wettelijk verplicht door de Wet veiligheid op school.

**hoofd
stuk**

3

Leerlingen- participatie

**Hoe gaat
school om
met klachten?**

**Is er een
leerlingenraad
op school?**

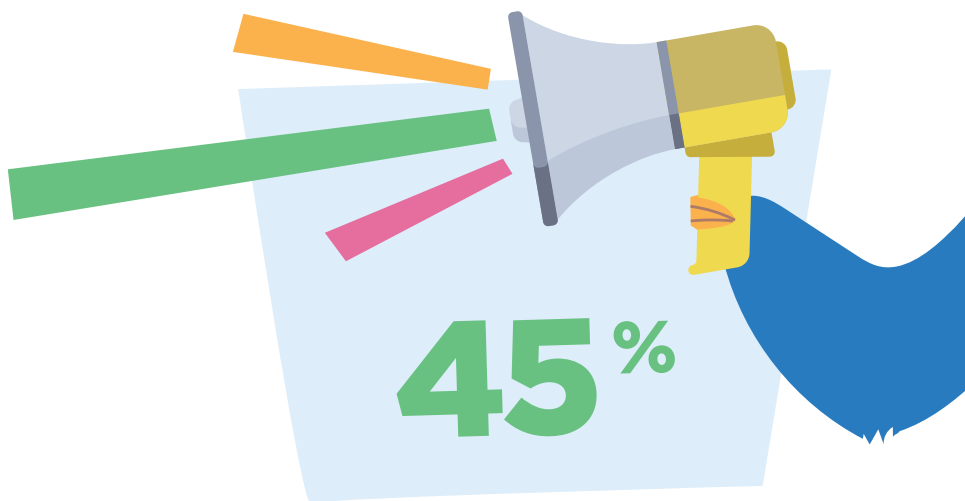
**Telt de
mening van
de leerling?**

Ontdek het in dit hoofdstuk

73%

van de scholieren geeft
aan dat er een leerlingenraad
op school is

vindt dat de mening van de
scholier meetelt op school

**Scholieren zijn
minder tevreden**

over inspraak naarmate ze
in een hoger leerjaar zitten

1 op de 2

scholieren is tevreden over de
informatie over de eindexamens

Eén van de doelen van het LAKS is om leerlingen zo veel mogelijk een stem te geven in hun eigen onderwijs. In dit hoofdstuk wordt daarom de leerlingenparticipatie besproken. Is er een leerlingenraad en/of medezeggenschapsraad op school, en hoe tevreden zijn scholieren over deze raden? In hoeverre krijgen scholieren inspraak in wat er op school gebeurt? En hoe goed worden leerlingen geïnformeerd over bijvoorbeeld roosterwijzigingen en examens, maar ook over hun rechten en plichten?

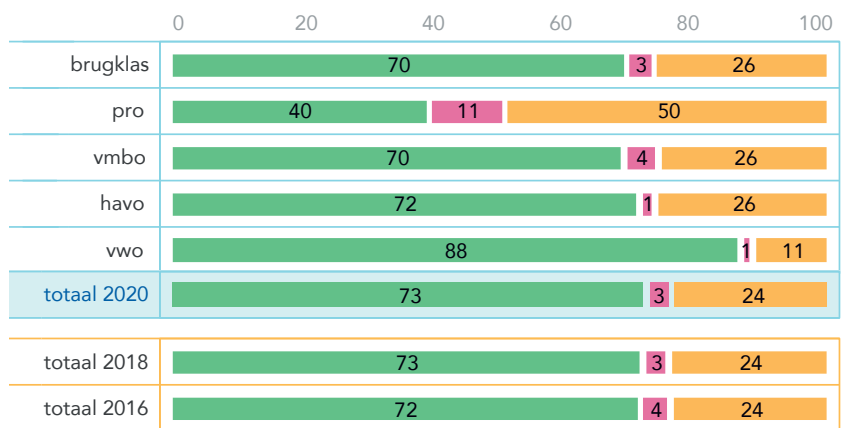
3.1 Bekendheid leerlingenraad en medezeggenschapsraad

Aan scholieren zijn de volgende vragen voorgelegd over de leerlingenraad en de medezeggenschapsraad:

- Is er een leerlingenraad op school?
- Is er een medezeggenschapsraad op school?

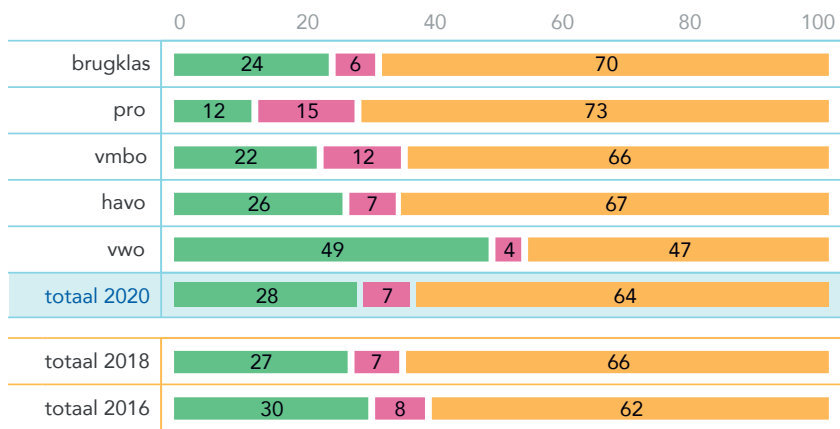
Net als in 2018 geeft bijna drie kwart van de scholieren aan dat er een leerlingenraad is op hun school, denkt drie procent dat er geen leerlingenraad is en weet bijna een kwart niet of er een leerlingenraad is. Veel minder scholieren zijn ervan op de hoogte dat er een medezeggenschapsraad is: ruim een kwart geeft aan dat die er is, zeven procent denkt van niet en bijna twee derde weet het niet.

Vwo'ers weten veruit het vaakst dat er een leerlingenraad en/of een medezeggenschapsraad is. Scholieren in het praktijkonderwijs denken juist het minst vaak dat hun school een leerlingenraad en/of een medezeggenschapsraad heeft. Zij geven zowel vaker aan dat hun school die niet heeft als dat zij het niet weten.

Figuur 3.1: Aanwezigheid leerlingenraad

● % ja ● % nee ● % weet niet

Figuur 3.2: Aanwezigheid medezeggenschapsraad

● % ja ● % nee ● % weet niet

Vergelijken we de leerwegen in het vmbo, dan zien we dat scholieren in vmbo-gl/tl en in vmbo-bl het vaakst weten dat er een leerlingenraad of een medezeggenschapsraad is. Scholieren in vmbo-t weten dit het minst vaak. Die laatste groep zegt niet vaker dat er géén leerlingenraad of medezeggenschapsraad is, maar zegt vooral dat ze dat niet weten.

In de eerste leerjaren zien we dat scholieren vaker bekend zijn met de leerlingenraad naarmate ze langer op school zitten. Havisten en vwo'ers bereiken echter wat dit betreft hun hoogtepunt in hun derde leerjaar, waarna de bekendheid in de volgende jaren weer afneemt. Zo'n ontwikkeling zien we in het algemeen niet in de bekendheid met de medezeggenschapsraad, behalve bij de vwo'ers die in het laatste leerjaar het beste op de hoogte zijn.

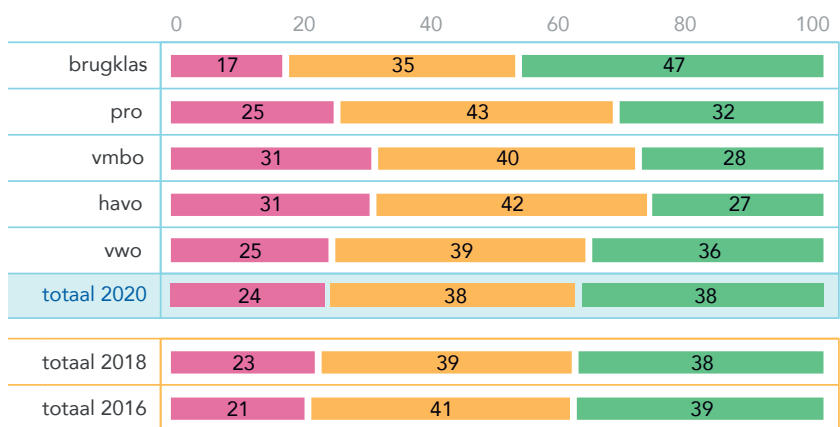
Meisjes ten slotte zijn vaker op de hoogte dat er een leerlingenraad of een medezeggenschapsraad is dan jongens.

3.2 Inspraak

De volgende vragen werden gesteld om een totaaloordeel over inspraak te vormen:

- Telt de mening van leerlingen mee op jouw school?
- Hoe tevreden ben je over de leerlingenraad?
- Hoe tevreden ben je over de medezeggenschapsraad?
- Zorgt de school dat jij mogelijkheden hebt om mee te praten over wat er op school gebeurt?
- Hoe tevreden ben je over de manier waarop klachten worden behandeld op school?

Zowel het totaaloordeel als de afzonderlijke scores zijn vrijwel onveranderd in vergelijking met 2018. Nog steeds is 38 procent van de scholieren positief over inspraak op school, precies evenveel scholieren oordelen neutraal en bijna een kwart is negatief. Brugklassers zijn het vaakst tevreden over inspraak en havisten en vmbo'ers het minst vaak.

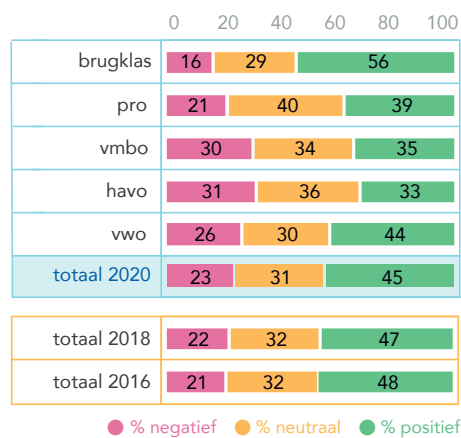
Figuur 3.3: Oordeel over inspraak op school (totaaloordeel)

● % negatief ● % neutraal ● % positief

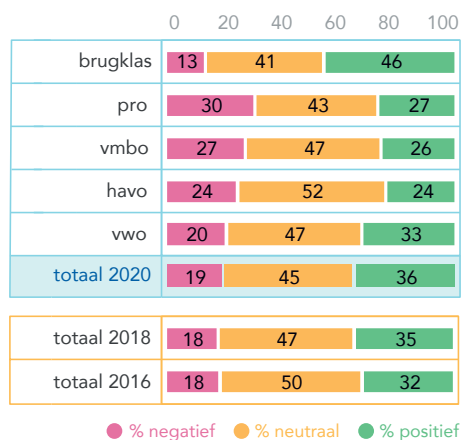
Als we de onderliggende vragen bestuderen, dan zijn scholieren het vaakst positief over het meetellen van hun mening op school. Het minst tevreden zijn scholieren over de mogelijkheden die de school biedt om mee te praten over wat er op school gebeurt. Het percentage tevreden scholieren is daar ongeveer even groot als bij de andere vragen, maar we vinden er wel het hoogste percentage óntevreden scholieren.

Brugklassers zijn het meest tevreden over inspraak op school, over vier van de vijf aspecten zijn zij het meest tevreden. Bij één aspect – de mate waarin de school zorgt voor mogelijkheden om mee te praten over wat er op school gebeurt – zijn de vwo'ers nog iets positiever.

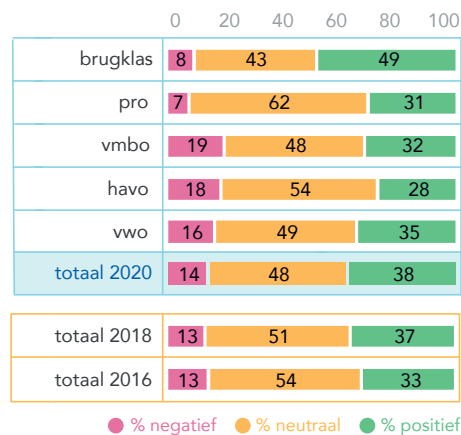
Scholieren in praktijkonderwijs, vmbo en met name havo zijn over het algemeen minder tevreden. De havisten zijn het minst positief over zowel de mate waarin de mening van scholieren meetelt op school, over de medezeggenschapsraad als over de manier waarop klachten worden behandeld op school.

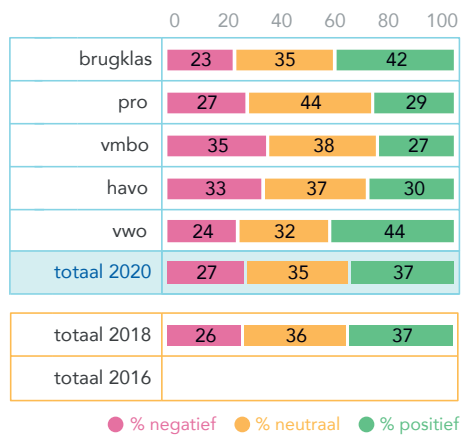
Figuur 3.4: Telt de mening van de leerlingen mee op jouw school?

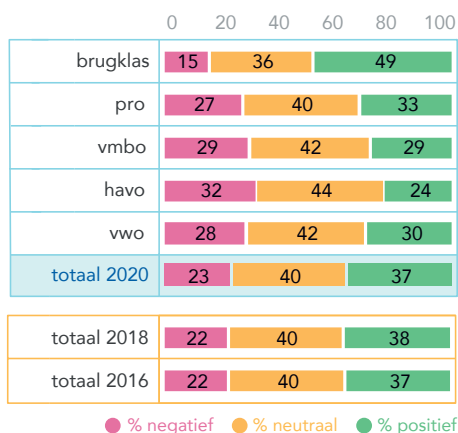
Figuur 3.5: Hoe tevreden ben je over de leerlingenraad?

Figuur 3.6: Hoe tevreden ben je over de medezeggenschapsraad?

Figuur 3.7: Zorgt de school dat jij mogelijkheden hebt om mee te praten over wat er op school gebeurt?

Figuur 3.8: Hoe tevreden ben je over de manier waarop klachten worden behandeld op school?

Over elk van de onderliggende vragen, en daardoor dus ook in hun totaaloordeel over inspraak op school, zijn scholieren in de gemengde leerweg het meest tevreden. Het zijn telkens de scholieren in vmbo-t en vmbo-gl/tl die samen duidelijk minder positief zijn dan de scholieren in de andere leerwegen.

Een opvallende ontwikkeling die we in vrijwel alle schooltypen zien, is dat scholieren minder tevreden zijn over hun inspraakmogelijkheden naarmate ze in een hoger leerjaar zitten. Er zijn maar een paar uitzonderingen. In het praktijkonderwijs vinden we bijna geen verschil tussen de jaren, en in het vwo zien we bij twee vragen – de tevredenheid over de medezeggenschapsraad en over de mogelijkheden die de school geeft om mee te praten – in het allerlaatste leerjaar nog een heel lichte opleving. Voor de rest daalt de tevredenheid van leerjaar naar leerjaar, vaak met uiteindelijk wel twintig procent verschil tussen het begin en het laatste jaar.

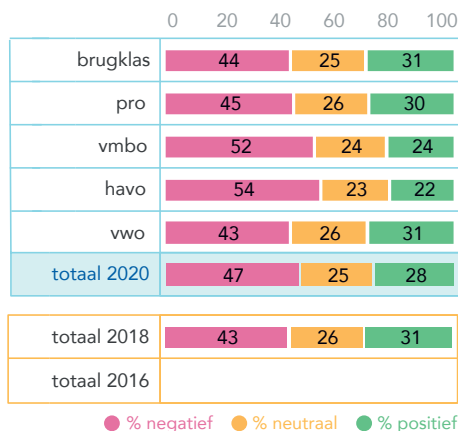
Verder zijn meisjes vaker tevreden over bijna alle aspecten van inspraak. Alleen over de manier waarop klachten worden behandeld op school, zijn jongens net iets vaker tevreden.

3.3 Behoeftte aan inspraak

De volgende vraag is gesteld om te peilen of scholieren zelf behoefte hebben aan inspraak op school, bijvoorbeeld als lid van de leerlingenraad of als klassenvertegenwoordiger:

- Zou je mee willen praten over wat er op school gebeurt?

In vergelijking met 2018 hebben scholieren iets minder vaak behoefte aan inspraak. Bijna drie op de tien zou wel mee willen praten over wat er op school gebeurt (31%), maar bijna de helft juist niet (47%). De vwo'ers hebben nog het vaakst belangstelling om mee te praten (bijna een derde), maar de havisten het allerminst (minder dan een kwart).

Figuur 3.9: Zou je mee willen praten over wat er op school gebeurt?

Tussen de leerwegen in het vmbo is er geen verschil in de belangstelling van scholieren om mee te praten op school. Wel zien we weer tussen de leerjaren een ontwikkeling, maar anders dan bij de vorige vragen. De behoefte om mee te praten neemt eerst af in de eerste jaren (vanaf eerste jaar brugklas) en is het laagst rond het derde leerjaar. Daarna neemt de behoefte om mee te praten – voor zover de schooltypes zo lang duren – in leerjaren vijf en zes weer toe. Meisjes willen net iets vaker kunnen meepraten over wat er op school gebeurt dan jongens.

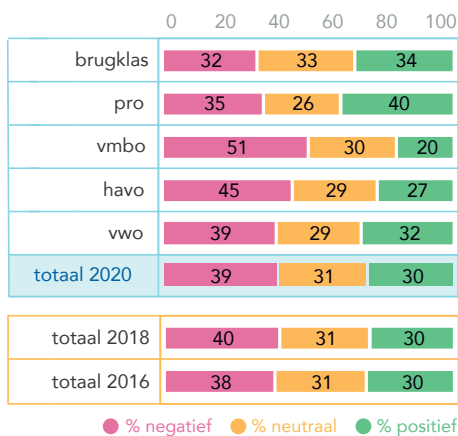
3.4 Informatie

De volgende vragen zijn gesteld over de informatievoorziening op school (deze zijn niet tot een totaaloordeel in te delen):

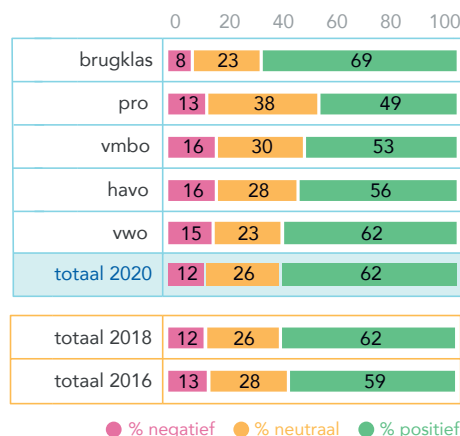
- Hoe tevreden ben je over het op tijd doorgeven van roosterwijzigingen?
- Informeert de school jou over schoolzaken die voor leerlingen belangrijk zijn?
- Word je goed geïnformeerd over je rechten en plichten op school?
- Hoe tevreden ben je over de informatie over eindexamens?

Wat de informatievoorziening betreft vinden we alleen bij de informatie over de eindexamens een verschil met 2018. In totaal 56 procent is daarover positief en veertien procent negatief, wat een verbetering is in vergelijking met twee jaar geleden.

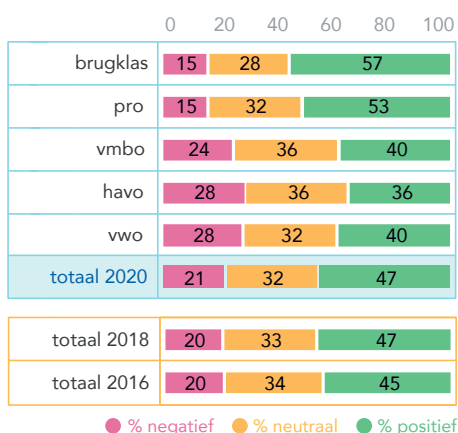
Over de informatie over belangrijke schoolzaken zijn scholieren nog tevredener (62% positief), en dat is precies evenveel als in de vorige monitor. Ook in de andere twee oordelen is vrijwel niets veranderd. In het geval van het tijdig doorgeven van roosterwijzigingen betekent dit dat scholieren nog steeds erg kritisch zijn. Zij zijn hierover zelfs vaker negatief (39%) dan positief (30%). Vooral de vmbo'ers en de havisten vellen een hard oordeel over de roosterwijzigingen; scholieren in het praktijkonderwijs zijn het minst negatief.

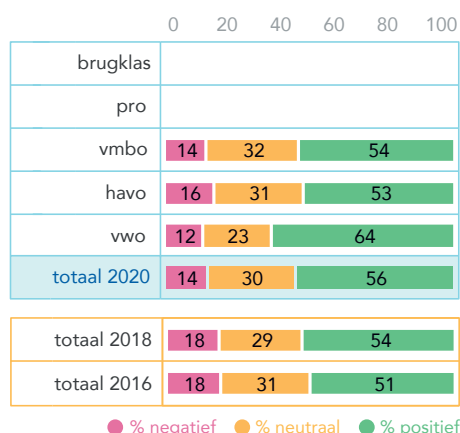
Figuur 3.10: Hoe tevreden ben je over het op tijd doorgeven van roosterwijzigingen?

Figuur 3.11: Informeert school jou over schoolzaken die voor leerlingen belangrijk zijn?

Figuur 3.12: Word je goed geïnformeerd over je rechten en plichten op school?

Figuur 3.13: Hoe tevreden ben je over de informatie over eindexamens?

Als we de leerwegen binnen het vmbo weer naast elkaar leggen, dan zien we dat scholieren in de gemengde leerweg het vaakst tevreden zijn over het tijdig doorgeven van roosterwijzigingen, over de informatie over belangrijke schoolzaken en over rechten en plichten op school. Maar over de informatie over de eindexamens zijn gl-leerlingen juist het minst tevreden. Scholieren in vmbo-gl/tl zijn over de eindexameninformatie het vaakst tevreden, maar zij zijn juist het minst tevreden over het doorgeven van roosterwijzigingen en informatie over rechten en plichten. En over de informatie over schoolzaken die voor de leerlingen belangrijk zijn, zijn de scholieren in vmbo-bl het minst tevreden.

Vanaf het eerste jaar op school worden scholieren in ieder volgend jaar weer wat minder tevreden over de verschillende informatieaspecten dan het jaar ervoor. Als we dat per schooltype bekijken, dan zien we die ontwikkeling duidelijk in de brugklasjaren en vanaf het derde jaar in havo en vwo. Alleen over de roosterwijzigingen zijn de vwo'ers in de jaren 3-4-5-6 vrijwel even tevreden. Naar de informatie over de eindexamens wordt in elk schooltype alleen in het eindexamenjaar gevraagd, dus daar heeft jaren vergelijken geen zin.

Over alle aspecten van informatievoorziening zijn jongens tevredener dan meisjes.

3.5 Samenvatting

Dit hoofdstuk ging over de mening van scholieren over inspraak en informatievoorziening op school. De ruime meerderheid van de scholieren – ongeveer drie kwart - weet wel dat er een leerlingenraad is op school, maar veel minder scholieren zijn de op de hoogte van het bestaan van de medezeggenschapsraad. Beide inspraakorganen zijn het minst bekend in het praktijkonderwijs en het best bij de vwo'ers.

Wat hun oordeel over inspraak betreft zijn scholieren het meest tevreden over het meetellen van hun mening op school, maar toch is minder dan de helft daarover positief (45%). Het minst tevreden zijn zij over de mogelijkheden die er op school zijn om mee te praten: ruim een derde is daar positief over en meer dan een kwart juist negatief. De oordelen over de leerlingenraad en de medezeggenschapsraad, en over de manier waarop klachten op school worden behandeld, zitten daar tussenin. Brugklassers zijn over het algemeen het vaakst tevreden over inspraak op school en scholieren in praktijkonderwijs, vmbo en vooral havo het minst.

Scholieren hebben in deze laatste monitor minder behoefte aan inspraak dan twee jaar geleden. Nog maar 28 procent zou mee willen praten over wat er op school gebeurt, terwijl 47 procent daar geen belangstelling voor heeft. Vwo'ers willen nog het vaakst meepraten en havisten het minst.

Over de informatievoorziening op school, zoals over rechten en plichten van scholieren en over belangrijke schoolzaken, zijn scholieren redelijk tot goed tevreden (47% en 62% positief). Ruim de helft van de scholieren is in hun laatste jaar tevreden over de informatie over de eindexamens en daarmee iets tevredener dan twee jaar geleden. Maar over het op tijd doorgeven van roosterwijzigingen waren en blijven de scholieren kritisch: meer scholieren zijn negatief over de roosterwijzigingen (39%) dan positief (30%).

3.6 LAKS duikt in de resultaten

Sterke leerlingenraden

Als LAKS staan we voor goede leerlingenparticipatie op scholen. Onderwijs is er voor de scholieren en leerlingen zouden er dus over moeten meepraten. Vaak wordt leerlingenparticipatie op scholen geregeld via de leerlingenraad. De meeste scholieren geven aan bekend te zijn met de leerlingenraad (73%). Daar zijn wij als LAKS vanzelfsprekend erg blij mee. Een groot deel van ons werk bestaat uit het trainen van nieuwe en het versterken van al bestaande leerlingenraden. Dit doen we onder andere door het geven van **trainingen**⁴ aan leerlingenraden. Tijdens deze trainingen worden verschillende onderwerpen behandeld, waaronder het effectief samenwerken, lobbyen, contact met de achterban en communicatie. Daarnaast hebben we het **Leerlingenraadhandboek**⁵ gemaakt dat voor iedereen beschikbaar is. In dit handboek staan praktische tips voor het beginnen en runnen van een leerlingenraad. Check hem zeker als jij in de leerlingenraad zit!

Sterke medezeggenschapsraden

De medezeggenschapsraden (MR) zijn het officiële inspraakorgaan op middelbare scholen. In de MR zitten vertegenwoordigers van de docenten, ouders, en natuurlijk leerlingen. Aangezien de MR officiële, wettelijk vastgelegde, macht heeft om voor verandering op school te zorgen, vinden we het erg belangrijk dat de MR bekend is bij en toegankelijk is voor de leerlingen. Alleen is de MR vaak nog erg onbekend onder scholieren, zoals uit de resultaten blijkt. Als LAKS ondersteunen wij leerlingen die in de MR zitten, en zorgen we ervoor dat ze hun taak zo goed mogelijk kunnen uitvoeren. Samen met trainingsbureau TAQT organiseren we een aantal keer per jaar een **tweedaagse training**⁶, waar participanten onder andere leren wat de rechten en plichten van de MR zijn en hoe ze het beste kunnen samenwerken. Daarnaast hebben we ook een **Medezeggenschapsraadhandboek**⁷, speciaal voor leerlingen in de MR. Deze is gevuld met handige tips en tricks, zoals uitleg over beleidsstukken en onderhandelstechnieken. Om de theorie ook echt tot leven te wekken, hebben we **Schoolgebouwd**⁸ ontwikkeld. Met dit spel kunnen leerlingen oefenen met vraagstukken die ze tegen kunnen komen bij de MR en hun nieuwe technieken proberen, voordat ze deze aan de echte MR-tafel gebruiken.

‘Hebben wij een MR op school?’

Uit het onderzoek is gebleken dat maar weinig leerlingen de MR kennen. 64 procent van de scholieren geeft aan het niet te weten. Dat is zonde, want het is de enige officiële manier voor leerlingen om invloed te hebben. Het LAKS wil de bekendheid van de MR vergroten en de MR toegankelijker maken voor leerlingen. Op deze manier kunnen leerlingen beter meepraten. Daarom zijn we druk bezig met een actie die directieleden moet aanzetten tot helder taalgebruik. Geen jargon (moeilijke woorden) meer, maar duidelijke taal die elke leerling (en ouder) kan begrijpen. Daarnaast blijkt dat vooral VWO-leerlingen de MR kennen. We denken dat dit waarschijnlijk komt omdat deze scholieren ook vaak zelf in de medezeggenschapsraad zitten. Het LAKS vindt dat medezeggenschapsraden daarom meer moeten gaan letten op de diversiteit van hun leden en voor meer bekendheid onder leerlingen moet zorgen. Het promoten van de medezeggenschapsraad nemen we ook mee in de tweedaagse training, zodat leerlingen hier zelf mee aan de slag kunnen gaan. Het is een gemiste kans dat de mogelijkheid om formeel mee te praten niet onder alle scholieren even bekend is.

Rechten & plichten

47 procent van de leerlingen is tevreden over de informatie over hun rechten en plichten binnen hun school. Dat is redelijk, maar kan natuurlijk een stuk beter. LAKS is van mening dat kennis over rechten en plichten essentieel is, omdat je dan pas weet of wat er gebeurt op school eigenlijk wel is zoals het hoort. Om leerlingen hierbij te ondersteunen, zijn we begonnen om die rechten en plichten inzichtelijk te maken voor alle leerlingen. Bij scholen dringen we erop aan duidelijk naar de leerling te communiceren over hun rechten en plichten. Een voorbeeld van zo een recht is het recht op inzage in al je toetsen.

Roosterwijzigingen

We vinden het zorgwekkend dat maar 30 procent van de scholieren tevreden is over de roosterwijzigingen op school. Op het vmbo is zelfs 50 procent ontevreden. Dit is zorgwekkend. Het LAKS zou graag zien dat scholen hier meer aandacht aan besteden. Zeker nu er digitaal veel mogelijk is, kan en moet het beter. We zullen dit blijven monitoren en horen het graag van jou als er op jouw school wat misgaat. Je kan ons contacteren via mail of telefoon!

Wat kun je als leerlingenraad of leerling in de MR doen?

- Geef je op voor een leerlingenraad of MR-training van LAKS!
- Bestel bij het LAKS een handboek of het spel Schoolgebouwd.
- Ga in gesprek met je medeleerlingen en vraag hoe tevreden ze zijn over de gang van zaken omtrent roosterwijzigingen op school. Als ze ontevreden zijn, vraag dan hoe dat komt. Met dit verhaal kan je vervolgens naar de schoolleiding gaan om samen te zoeken naar een oplossing.

Wat gaat het LAKS doen?

Het LAKS zal de komende tijd meer informatie over de rechten en plichten van scholieren verspreiden onder de achterban. Op deze manier kunnen scholieren te weten komen wat de regels zijn in het leerlingenstatuut over bijvoorbeeld het aantal tussenuren, maar ook hoe ze (samen met de leerlingenraad) het gesprek kunnen aangaan op school. Daarnaast zal het LAKS tijdens een leerlingenpanel het gesprek voeren met verschillende leerlingen uit het land om te achterhalen wat scholieren nu als niet prettig ervaren.

Benieuwd naar de resultaten van jouw school? Ga naar www.laks-monitor.nl/resultaten

4. <https://www.laks.nl/dit-kunnen-we-voor-je-doen/training-leerlingenraad/>
5. <https://www.laks.nl/wp-content/uploads/2018/11/leerlingenraadhandboek.pdf>
6. <https://www.laks.nl/dit-kunnen-we-voor-je-doen/medezeggenschap/>
7. https://www.laks.nl/wp-content/uploads/2018/09/LAKS_MRsurvivalgids_2017_.pdf
8. <https://www.laks.nl/schoolgebouwd/>

**hoofd
stuk**

4

Lessen en toetsen

**Hoe werkt
de ict op
school?**

**Hoe snel is de
uitslag van een
toets er?**

**Hoeveel lessen
vallen er uit?**

Ontdek het in dit hoofdstuk

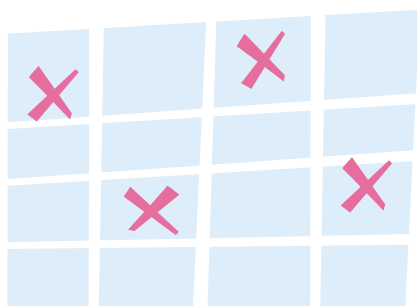
68%

van de scholieren weet op
tijd dat ze een toets hebben

2 op de 3

scholieren zijn tevreden
over het rooster

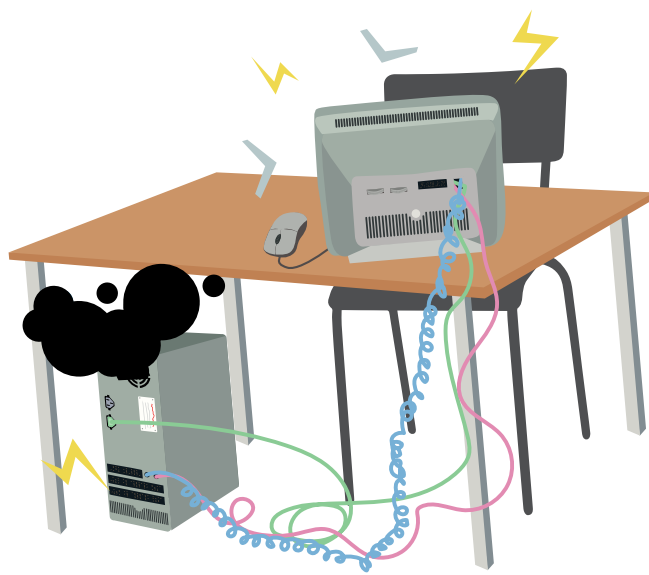

Als scholieren in hogere klassen
komen, ervaren ze

meer lesuitval

26%

is ontevreden over hoe
de ICT werkt op school

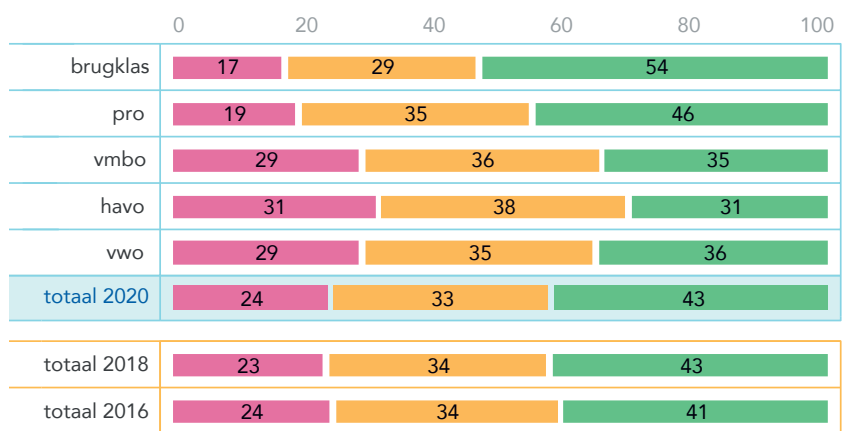

In dit hoofdstuk beschrijven we de tevredenheid van leerlingen over enkele belangrijke zaken rondom lessen en toetsen. Hoe tevreden zijn scholieren over het gebruik van ict in de klas? Weten scholieren op tijd wanneer ze een toets hebben en wat ze hiervoor moeten leren? En hoe is het met de lesuitval gesteld? En voor scholieren in het praktijkonderwijs: hoe tevreden zijn zij over de verplichte stage?

4.1 Ict-gebruik in de klas

Om tot een totaaloordeel over het ict-gebruik in de klas te komen, zijn de volgende vragen gesteld:

- Hoe tevreden ben je over hoe docenten met ict werken?
- Hoe werkt de ict op jouw school?
- Hoe tevreden ben je over de hoeveelheid ict die gebruikt wordt tijdens de lessen?

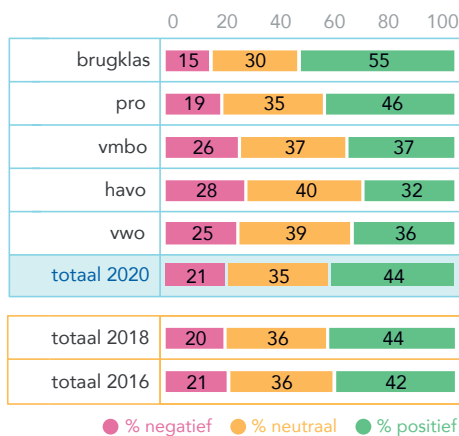

Figuur 4.1: Oordeel over ict-gebruik (totaaloordeel)

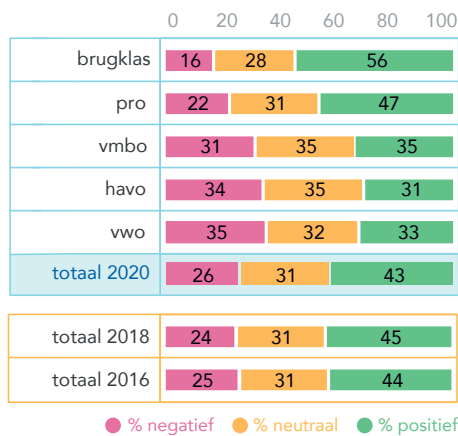
● % negatief ● % neutraal ● % positief

Het totaaloordeel over ict-gebruik is ten opzichte van 2018 amper veranderd. In 2020 is 43 procent positief en 24 procent negatief over het ict-gebruik in de klas. Brugklassers, gevolgd door scholieren in het praktijkonderwijs, zijn het vaakst tevreden over het gebruik van ict in de klas.

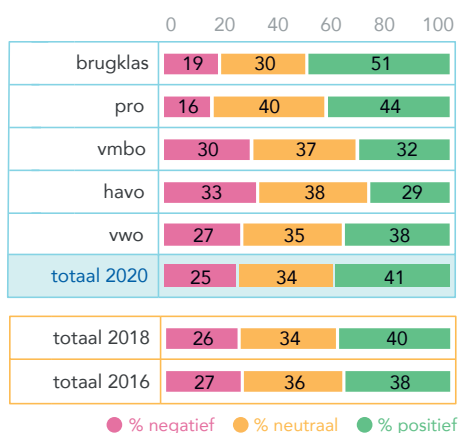
Over de onderliggende aspecten van ict-gebruik op school oordelen scholieren dit jaar weinig anders dan in 2018. Het meest tevreden zijn scholieren over de werking van ict op school en over hoe docenten met ict werken. Bijna de helft van de scholieren (43-45%) is hier tevreden over. Wel is de waardering gedaald over hoe ict werkt op school. Net als in 2018 zijn scholieren het minst vaak (41%) tevreden over de hoeveelheid ict tijdens de lessen. Wel positief is dat op dit aspect als enige de tevredenheid licht is gestegen. Voor alle vragen over ict-gebruik geldt dat brugklassers duidelijk het meest tevreden zijn, gevolgd door scholieren in het praktijkonderwijs. De oordelen van vmbo'ers, havisten en vwo'ers verschillen weinig van elkaar wat betreft de tevredenheid over hoe goed docenten met ict kunnen werken en de werking van ict op school. Over de hoeveelheid ict tijdens de lessen zijn vwo'ers positiever dan vmbo'ers en havisten.

Figuur 4.2: Hoe tevreden ben je over hoe docenten met ict werken?

Figuur 4.3: Hoe werkt de ict op jouw school?

Figuur 4.4: Hoe tevreden ben je over de hoeveelheid ict die gebruikt wordt tijdens de lessen?

Als we de verschillen binnen vmbo-leerwegen bekijken, dan zijn met name de vmbo-gl'ers vaker positief over de aspecten van ict-gebruik in de klas. Vmbo'ers die gl met tl combineren zijn het minst vaak positief. De leerlingen in de andere drie leerwegen verschillen hierin niet van elkaar.

Als we naar leerjaar kijken dan blijkt in het algemeen dat het totaaloordeel over ict-gebruik minder positief wordt naarmate scholieren in een hoger leerjaar zitten. Vooral in de eerste drie jaar is een daling in tevredenheid te zien. Duidelijk het vaakst positief (60%) zijn de scholieren in het eerste leerjaar van de brugklas. Dat aandeel wordt in de brugklasjaren steeds kleiner: in het derde jaar is nog maar 40 procent positief op het totaaloordeel. Dit is ook in de afzonderlijke niveaus terug te zien; vanaf het derde jaar blijft het totaaloordeel een beetje schommelen. In havo en vwo lijkt de tevredenheid in jaar 4 nog even wat hoger te zijn en daarna weer te dalen. Ook op de onderliggende vragen is te zien dat de tevredenheid vooral steeds minder wordt in de eerste drie (brugklas)jaren.

4.2 Toetsen

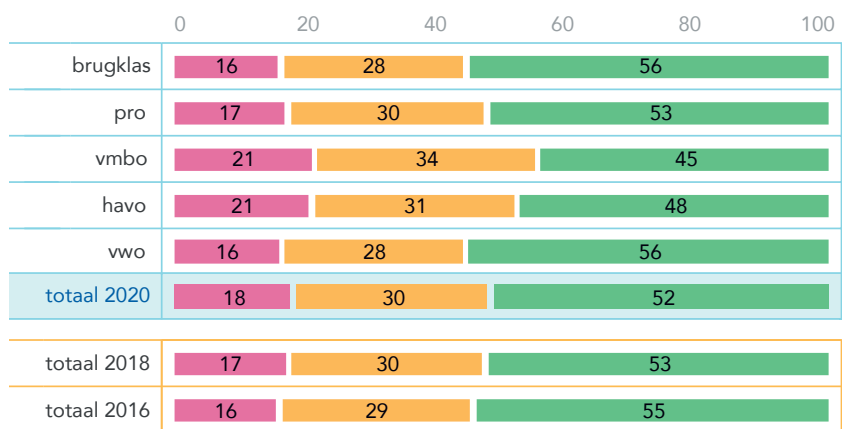
Het totaaloordeel over toetsen is gebaseerd op antwoorden op de volgende vragen:

- Weet je op tijd dat je een toets hebt?
- Weet je wat je moet leren voor een toets?
- Hoe tevreden ben je over hoe snel je de uitslag van een toets krijgt?
- Vertellen docenten jou duidelijk hoe jouw resultaten zijn?
- Hoe tevreden ben je over hoe de leerstof terugkomt in de toets?

Daarnaast is dit jaar voor het eerst de volgende vraag gesteld, die niet bij het totaaloordeel hoort (deze vraag is alleen gesteld aan vmbo 3-4, havo 4-5-6 en vwo 4-5-6):

- Houdt jouw school zich aan het Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA)?

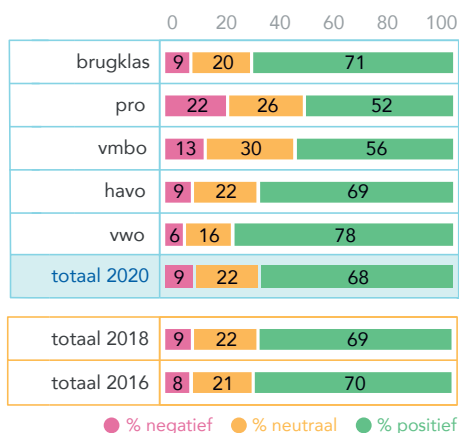
Scholieren zijn dit jaar met 52 procent tevredenheid iets minder positief in hun oordeel over toetsen dan in 2018. Over toetsen oordelen brugklassers en vwo'ers het vaakst positief. Vmbo'ers zijn hier het minst tevreden over.

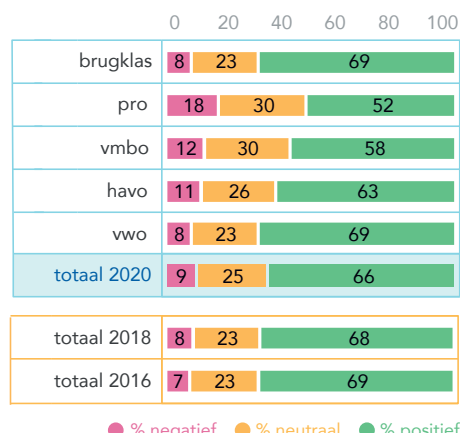
Figuur 4.5: Oordeel over toetsen (totaaloordeel)

● % negatief ● % neutraal ● % positief

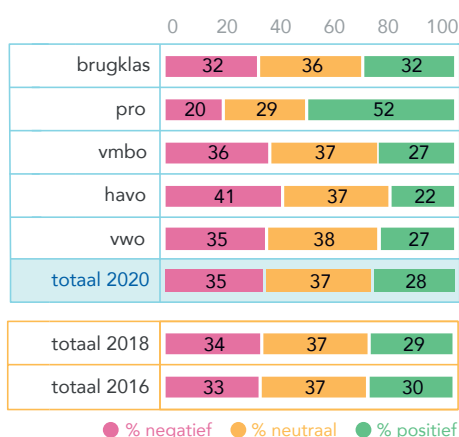
Als we kijken naar de onderliggende vragen, dan zien we bij alle aspecten een lichte daling in tevredenheid sinds 2018. Uitzondering is het oordeel over hoe duidelijk docenten vertellen wat de resultaten zijn; hierover zijn scholieren juist iets vaker positief dan in 2018. De verschillende aspecten van toetsen worden heel wisselend beoordeeld. Het vaakst positief (66-68%) zijn scholieren over het op tijd weten dat er een toets aankomt en het weten wat er voor een toets geleerd moet worden. Het snel terug krijgen van de uitslag van de toets wordt het minst positief beoordeeld. Hierover is 28 procent tevreden en 35 procent ontevreden. Tussen de onderwijssoorten zijn er ook per aspect verschillen. Bij de twee meest positief beoordeelde aspecten (op tijd weten dat je een toets hebt en weten wat je ervoor moet leren) zijn net als bij het totaal oordeel de brugklassers en vwo'ers het vaakst positief. Ook bij de andere aspecten keert terug dat brugklassers en vwo'ers het vaakst positief zijn, maar op die andere aspecten blijkt dat ook leerlingen in het praktijkonderwijs relatief positief zijn. De leerlingen in het praktijkonderwijs zijn ook als enige in meer dan de helft van de gevallen tevreden over de snelheid waarmee ze toetsresultaten terugkrijgen. Havisten zijn hierover het minst vaak positief (22%). Verder is ook interessant dat in de meeste onderwijssoorten een minderheid tevreden is over hoe leerstof terugkomt in toetsen. Alleen brugklassers zijn daar in een krappe meerderheid (54%) tevreden over. Het minst vaak tevreden hierover zijn havisten (36%) en vmbo'ers (38%).

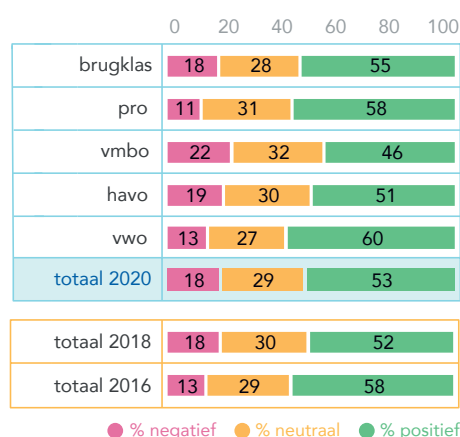
Figuur 4.6: Weet je op tijd dat je een toets hebt?

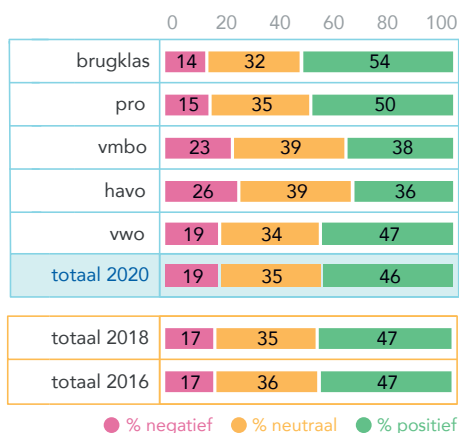
Figuur 4.7: Weet je wat je moet leren voor een toets?

Figuur 4.8: Hoe tevreden ben je over hoe snel je de uitslag van een toets krijgt?

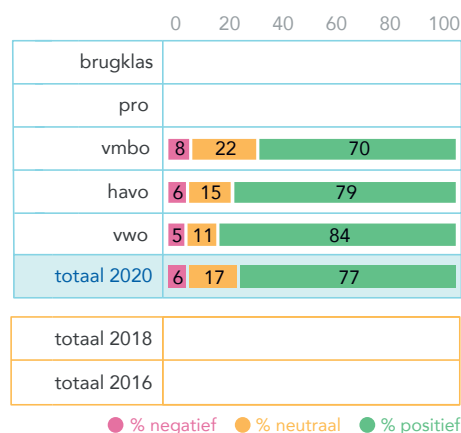

Figuur 4.9: Vertellen docenten jou duidelijk hoe jouw resultaten zijn?

Figuur 4.10: Hoe tevreden ben je over hoe de leerstof terugkomt in de toets?

De nieuwe vraag over of de school zich houdt aan het PTA levert op dat ruim driekwart (77%) hierover tevreden is, het vaakst (84%) in vwo en het minst vaak (70%) in vmbo.

Figuur 4.11: Houdt jouw school zich aan het Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA)?

Tussen de leerwegen in het vmbo verschillen de totaaloordeelen over toetsen bijna niet. Ook op de verschillende aspecten van toetsen zijn wel een paar verschillen tussen de leerwegen. Scholieren in vmbo gl/tl zijn het meest tevreden over of ze op tijd weten dat er een toets is. Over de snelheid van de uitslag en het terugkomen van de leerstof in de toets zijn vmbo-t'ers het minst tevreden en bl'ers het meest. Bij het oordeel over of de school zich houdt aan het PTA zien we dat leerlingen in vmbo-bl het minst vaak en leerlingen in vmbo-t en vmbo-gl/tl het vaakst tevreden zijn.

Als we per leerjaar kijken is er het beeld dat het totaaloordeel over de toetsing het laagst is in de middenbouw (tot en met het voorexamenjaar). In het eindexamenjaar zijn scholieren weer wat vaker positief over toetsen. In dat jaar weten vooral vwo'ers het vaakst dat er een toets aankomt, en wat ze daarvoor moeten leren. De tevredenheid is wat lager over hoe snel de uitslag van een toets bekend is, maar ook hier zijn scholieren in het examenjaar doorgaans het meest tevreden. Bij de tevredenheid over hoe leerstof terugkomt in toetsen, blijkt dat die in het vwo-examenjaar met 45 procent het hoogst is. Dit is een stuk hoger dan in het havo-examenjaar waar de tevredenheid hierover op 35 procent ligt. Verder is hier opvallend dat de tevredenheid over de aansluiting van leerstof op de toetsing in havo en vwo in het derde leerjaar veel hoger ligt dan in het examenjaar.

Bij de extra vraag over de tevredenheid over het PTA is te zien dat de tevredenheid hierover in havo-4 en vwo-5 niet zo veel verschillen. Echter, te zien is dat de tevredenheid hierover in het havo-examenjaar licht daalt en in het vwo-examenjaar juist stijgt, waardoor het verschil tussen havo en vwo opvallend wordt (78% ten opzichte van 87% tevredenheid).

Jongens zijn in het algemeen meer tevreden over toetsen dan meisjes. De verschillen zijn vooral groot bij het oordeel over de snelheid waarmee de toetsuitslag wordt teruggekregen, de duidelijkheid waarmee docenten de resultaten terugkoppelen en de mate waarin de leerstof terugkomt in toetsen.

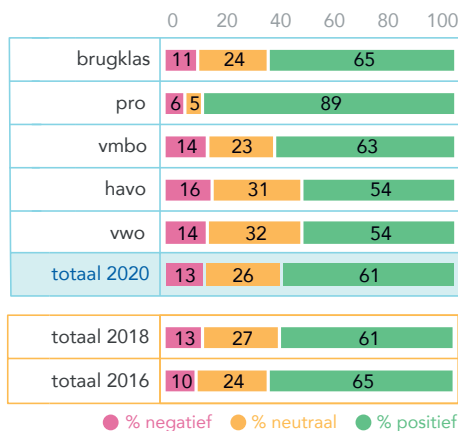
4.3 Lesrooster en uitval

Scholen mogen zelf bepalen hoe het lesrooster eruit ziet. Wel moeten ze zorgen dat er een minimaal aantal lessen is per schoolniveau. Voor scholieren is het fijn als er niet teveel gaten in het rooster zitten en er geen lessen uitvallen. In deze paragraaf bespreken we wat scholieren vinden van hoe hun school dit aanpakt. De volgende vragen zijn gesteld:

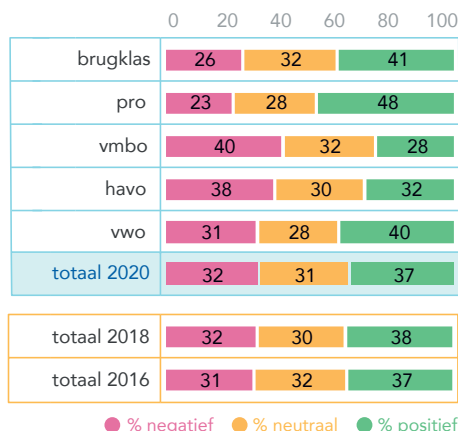
- Hoeveel lessen vallen er uit?
- Hoe tevreden ben je over jouw rooster?

Een ruime meerderheid (61%) van de scholieren is van mening dat de lesuitval beperkt blijft. Dertien procent is negatief over de lesuitval. Deze resultaten zijn hetzelfde als in 2018. In havo en vwo zijn scholieren het minst vaak positief over de lesuitval en in het praktijkonderwijs duidelijk het vaakst. Het rooster wordt dit jaar iets lager beoordeeld dan in 2018: 37 procent is tevreden

over het rooster, 32 procent is dit niet. Leerlingen in het praktijkonderwijs zijn het vaakst positief over het rooster; leerlingen in vmbo en havo zijn daarover minder vaak tevreden. Vwo'ers en brugklassers zitten met hun tevredenheid over het rooster daartussenin.

Figuur 4.12: Hoeveel lessen vallen er uit?

Figuur 4.13: Hoe tevreden ben je over jouw rooster?

Verschillen naar vmbo-leerweg bij het oordeel over lesuitval zijn het grootst tussen vmbo-t (62% vindt dat er weinig lesuitval is) en vmbo-gl (69% vindt dat er weinig lesuitval is). Over het rooster is er het vaakst tevredenheid in vmbo-bl (34%) en het minst vaak in vmbo-gl/tl (28%).

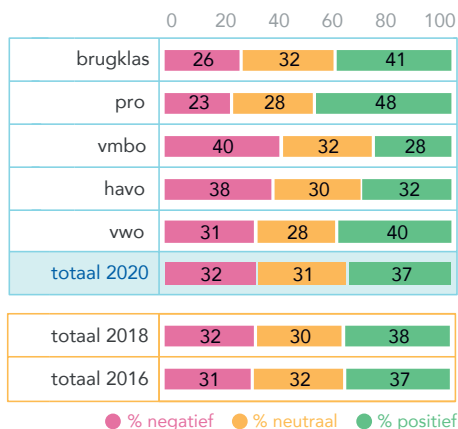
De lesuitval is volgens scholieren in leerjaar 4 tot 6 hoger dan in de leerjaren 1 tot 3. Dit is te zien bij alle onderwijsniveaus. De tevredenheid over het rooster is duidelijk het grootst (49% is tevreden) in het eerste leerjaar, maar daalt in het tweede leerjaar naar 34 procent. Op alle onderwijsniveaus is zichtbaar dat de tevredenheid over het rooster pas in het examenjaar weer relatief veel beter wordt.

4.4 Buitenschoolse activiteiten

In deze paragraaf beschrijven we wat scholieren vinden van de aangeboden buitenschoolse activiteiten (zoals museumbezoek met school of schoolreisjes). Daarop is de volgende vraag gericht:

- Hoe tevreden ben je over buitenschoolse activiteiten?

De tevredenheid over de buitenschoolse activiteiten is gestegen ten opzichte van 2018 en ligt nu op 42 procent. Vmbo'ers en havisten zijn hier het minst tevreden over en brugklassers zijn hierover het meest tevreden.

Figuur 4.14: Hoe tevreden ben je over buitenschoolse activiteiten?

Binnen de vmbo-leerwegen, zijn vmbo'ers in de gemengde leerweg het meest tevreden met de aangeboden buitenschoolse activiteiten. De andere leerwegen verschillen niet zoveel van elkaar.

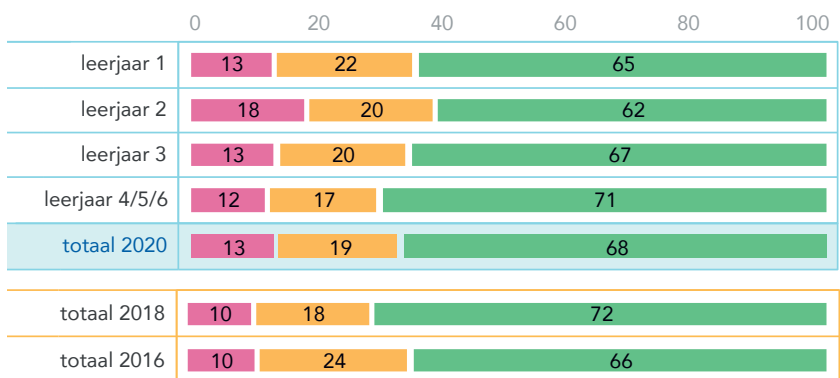
De tevredenheid over buitenschoolse activiteiten is duidelijk het grootst in het eerste leerjaar en zakt in de leerjaren erna, vooral in de eerste 3 (brugklas)jaren. Op alle onderwijsniveaus is in het examenjaar de tevredenheid het laagst.

4.5 Stage praktijkonderwijs

In het praktijkonderwijs leren scholieren vooral door te doen en te zien. Stages vormen een belangrijk deel van het onderwijsprogramma. Het type stage in het praktijkonderwijs kan verschillen (maatschappelijke stage, stage op school, stage buiten school); hierin maken we in dit rapport geen onderscheid. De volgende twee vragen zijn gesteld aan scholieren in het praktijkonderwijs, die samen het totaaloordeel vormen:

- Helpt de school jou bij het zoeken naar een stage?
- Vind je dat je echt iets leert op stage?

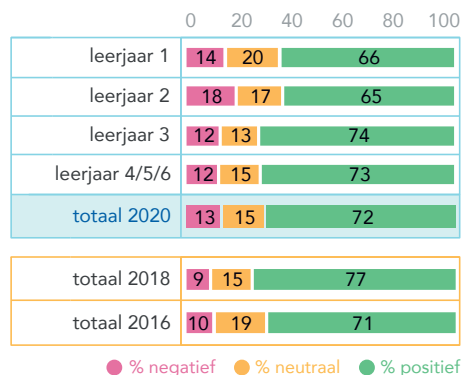
De totale tevredenheid over stages in het praktijkonderwijs is ten opzichte van 2018 gedaald; 68 procent is hier nu tevreden over, in 2018 was dit 72 procent. De verschillen tussen leerjaren zijn niet zo groot.

Figuur 4.15: Oordeel over stage praktijkonderwijs (totaaloordeel) ● % negatief ● % neutraal ● % positief

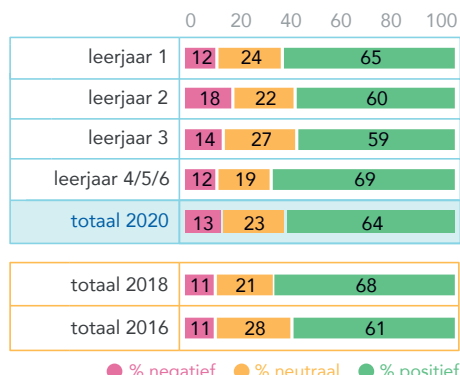
Scholieren zijn wat minder tevreden over de hulp van de school bij het zoeken naar een stage dan in 2018. In totaal blijft wel 72 procent van de scholieren hierover positief. Ook hier is niet zoveel verschil gevonden tussen de leerjaren.

Verder vindt 64 procent van de leerlingen dat ze echt iets leren op stage. Dit aandeel is lager dan in 2018, toen het nog 68 procent was. Wederom kan er over de verschillen tussen leerjaren niet veel gezegd worden.

● % negatief ● % neutraal ● % positief

Figuur 4.16: Helpt de school jou bij het zoeken naar een stage?

● % negatief ● % neutraal ● % positief

Figuur 4.17: Vind je dat je echt iets leert op stage?

Meisjes in het praktijkonderwijs zijn vaker positief en minder vaak negatief over de stage dan jongens. Dit verschil is op zowel het totaaloordeel als in de onderliggende vragen te zien.

4.6 Samenvatting

Dit hoofdstuk ging over oordelen over de lessen en toetsen. Als eerste keken we naar de tevredenheid over het ict-gebruik in de klas. Deze tevredenheid is niet veel veranderd sinds 2018 en ligt op ruim 40 procent van alle leerlingen. Brugklassers zijn duidelijk het meest tevreden over het gebruik van ict in de klas.

Het oordeel over toetsen is iets minder positief geworden; 52 procent is hierover tevreden in 2020. Over toetsen oordelen brugklassers en vwo'ers het vaakst positief en vmbo'ers zijn hierover het minst tevreden.

Een meerderheid (61%) van alle scholieren vindt dat er weinig lessen uitvallen. Het oordeel hierover is hetzelfde als in 2018. Vooral als scholieren in hogere klassen komen, ervaren ze steeds meer lesuitval. Het rooster wordt dit jaar een beetje lager beoordeeld dan in 2018; 37 procent is tevreden over het rooster, 32 procent is dit niet. Leerlingen in het praktijkonderwijs zijn op dit punt het vaakst positief, leerlingen in vmbo en havo zijn minder vaak tevreden.

De tevredenheid over de buitenschoolse activiteiten is gestegen ten opzichte van 2018 en ligt nu op 42 procent. Vmbo'ers en havisten zijn hierover het minst tevreden en vwo'ers en vooral brugklassers zijn het meest tevreden.

De tevredenheid over stages in het praktijkonderwijs is ten opzichte van 2018 gedaald; 69 procent is hier nu tevreden over, in 2018 was dit 72 procent. In de hogere leerjaren zijn leerlingen meer tevreden over de stage dan in de eerste eerjaren.

4.7 LAKS duikt in de resultaten

ICT in de klas

Het onderwijs wordt – net als veel andere dingen in de samenleving – steeds meer digitaal. Dat noem je ook wel ‘digitalisering’. Vaak heeft dat voordelen, omdat het sneller en makkelijker is. Het nakijken van een digitale meerkeuzetoets gaat bijvoorbeeld veel sneller, waardoor je als leerling snel je cijfer hebt.

Uit de resultaten van de LAKS-monitor is niet veel veranderd in 2020 ten opzichte van 2018. Nog steeds geeft 24 procent van de scholieren aan ontevreden te zijn over ICT-gebruik in de klas. 43 procent is tevreden en de rest neutraal. We vinden het jammer dat er nog niet veel verbeterd is, omdat digitale leermiddelen ook veel kunnen toevoegen aan het onderwijs. Vlak na de afname van de LAKS Monitor 2020 brak de coronacrisis uit. Scholen moesten toen noodgedwongen gebruik maken van digitale leermiddelen om onderwijs te geven. Wellicht heeft dit ervoor gezorgd dat er op het gebied van ICT blijvende veranderingen zullen plaatsvinden op scholen.

Naast voordelen, kleven er ook nadelen aan de digitalisering van het onderwijs. Eén van die nadelen is de privacy van de leerlingen. Bij het Klachten- en Informatiecentrum (KIC) van het LAKS krijgen we hier regelmatig berichten over. Op scholen wordt nu veel gebruik gemaakt van digitale leerlingvolgsystemen zoals SomToday en Magister. Ook ouders kunnen hierin kijken hoe het met hun zoon of dochter gaat. Dit vinden leerlingen niet altijd prettig, en levert lastige situaties op. Hieronder een aantal voorbeelden:

- **Inzien van een cijfer:** een ouder krijgt een notificatie van een slecht cijfer voordat een scholier thuiskomt en zelf de kans heeft dit te vertellen.
- **Aanwezigheid van scholier:** hoe snel kan een ouder zien of een leerling afwezig? Kan een ouder ‘live’ zien of hun zoon of dochter aan- of afwezig is?
- **Dossier van een scholier:** wat wordt er allemaal over een leerling opgeslagen? Kunnen alle docenten dit inzien?

Het LAKS vindt dat er goede afwegingen moeten worden gemaakt tussen de privacy van de leerling en het op de hoogte houden van ouders en docenten. We snappen dat het makkelijk is om alle informatie over een leerling op één plek te hebben, maar als ouders ‘live’ kunnen meekijken met elke (mis)stap die een leerling zet, houdt de scholier helemaal geen privacy meer over.

Ook vinden we het belangrijk dat er goed wordt omgegaan met het opslaan van gevoelige informatie van een leerling. Het is voor leerlingen soms onduidelijk waar informatie uit hun dossier wordt opgeslagen en wie daar dan allemaal bij kan. Het is belangrijk dat dit heel duidelijk is voor hen, zodat je je als leerling vrij voelt om te spreken over problemen.

24/7 onderwijs

Digitalisering van het onderwijs zorgt er ook voor dat het makkelijker is om buiten schooltijd nog met school bezig te zijn. Je kunt cijfers binnen krijgen, er zijn WhatsApp groepen en je mentor kan ‘s avonds nog een email sturen. Dat hoort bij deze tijd, maar zorgt er ook voor dat je als leerling continu notificaties in je vrije tijd krijgt van zaken die met school te maken hebben. Dat je op elke moment van de dag iets voor school kunt doen of informatie krijgt noemen we bij LAKS ‘24/7 onderwijs’. Doordat je de hele tijd toegang hebt tot middelen die met school te maken hebben, sta je continu ‘aan’ en heb je het gevoel dat je constant met school bezig bent.

Vanuit LAKS hebben we onderzoek gedaan naar het 24/7 onderwijs. In dit onderzoek hebben we 142 leerlingen onder andere de stelling voorgelegd ‘Ik heb het gevoel dat ik continu bezig ben met school’. Hier was 66 procent van de scholieren het mee eens. Dat vindt het LAKS aan de hoge kant. We kunnen ons voorstellen dat het helpt als scholieren bijvoorbeeld minder notificaties krijgen.

Digitale leermiddelen

In 2018 heeft het LAKS een onderzoek gedaan naar digitale leermiddelen: Stukje bij Bitje⁸. Bij digitale leermiddelen moet je denken aan computers en laptops, telefoons, iPads en digitale schoolborden. In het onderzoek is gekeken hoe tevreden scholieren zijn met de digitale leermiddelen en hoe vaak deze worden gebruikt.

Daar kwam uit dat veel scholieren nog negatief zijn over het ICT-gebruik op school. Uit het onderzoek kwam naar voren dat er tijdens de lessen, toetsen en examens, nog niet zoveel gebruik wordt gemaakt van digitale leermiddelen. Het lijkt erop dat de oorzaak ligt bij de relatief beperkte bekendheid van scholen met digitale leermiddelen, ondanks het grote aanbod. Dit maakt dat scholen het lastig vinden om digitale leermiddelen in te zetten.

Uit de LAKS-monitor van dit jaar komt naar voren dat ongeveer een kwart van de scholieren nog niet tevreden is over het ICT-gebruik op school. ICT is niet meer weg is te denken uit de samenleving en iedereen krijgt ermee te maken, dus is het goed om hier aandacht aan te blijven besteden.

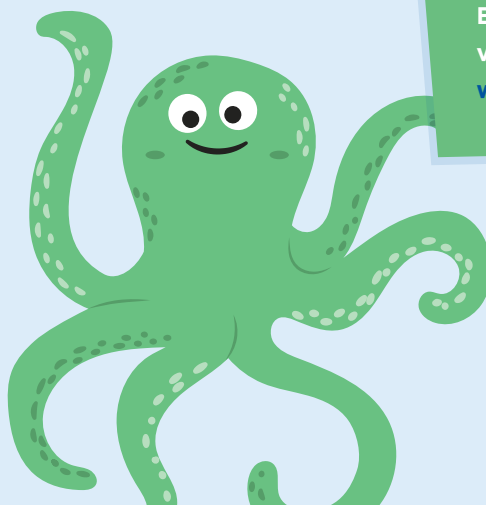
Wat kun je als leerlingenraad of leerling in de medezeggenschapsraad doen?

- Maak afspraken over het gebruik van Magister of SomToday. Wat kunnen ouders allemaal zien? Wanneer kunnen zij dat zien? Is het wenselijk dat iedere docent informatie over een leerling kan inzien? Je kan afspreken dat docenten niet meer heel laat op de avond cijfers online zetten of huiswerk in Magister zetten.
- Maak afspraken over het gebruik van groepsapps en schoolmail. Hoe vaak mag er in worden gepraat en waarover? Hoe vaak mag een docent mailen? Ook hier geldt dat er tijden kunnen worden afgesproken waarop er mag worden geappt of gemaïld over schoolzaken.
- Kijk of je als leerlingenraad de school kan helpen met het kiezen van de juiste digitale leermiddelen. Vaak zijn jullie als leerlingenraad veel beter thuis in de technologie. Jullie hebben een veel beter idee welke middelen zouden werken in het klaslokaal.
- Vaak is er al wat afgesproken over de tijd die tussen bekendmaking van een toets en het afnemen van een toets moet zitten, dit staat vaak in het leerlingenstatuut. Zo zou er in het leerlingenstatuut kunnen staan dat leerlingen zeven dagen van tevoren te horen moeten krijgen wanneer een proefwerk of SO plaatsvindt. Toch zien we dat docenten zich hier niet altijd wat van aantrekken en leerlingen nog huiswerk en toetsen opgegeven krijgen via mail 's avonds. Onderzoek of dit bij jou op school ook het geval is en kaart dit aan bij je afdelingsleider of directeur.

Wat gaat het LAKS doen?

LAKS gelooft dat digitalisering een goed middel kan zijn wanneer het voor iedereen toegankelijk is. Echter mag digitalisering nooit een doel op zich zijn. Digitalisering biedt meer mogelijkheden op het gebied van maatwerk. Daarnaast zal op de lange termijn worden gekeken hoe samen met leerlingen kan worden gekeken hoe de privacy gewaarborgd is in verschillende apps en programma's en wat de rol van ouders hierin is.

Benieuwd naar de resultaten van jouw school? Ga naar www.laks-monitor.nl/resultaten

8. LAKS (2018), Stukje bij Bitje

Toetsen

In het onderwijs kan je er niet omheen: toetsen. Niet altijd het leukste onderdeel van school, maar het is wel nodig. Van de rekentoets tot aan het programma toetsing en afsluiting (PTA), het LAKS houdt zich er mee bezig.

Wat ons opvalt is dat er op de vraag: 'Weet je op tijd dat je een toets hebt?' door de verschillende leerniveaus anders wordt geantwoord. 78 procent van de scholieren op het vwo geeft aan dat ze hierover tevreden zijn, tegenover 56 procent op het vmbo. Op praktijkonderwijs is het zelfs nog lager, 52 procent! We vragen ons als LAKS af waardoor het per schoolniveau zo erg verschilt.

Ook zien we dat niet veel scholieren tevreden zijn over hoe snel ze een toets terugkrijgen. 28 procent van alle scholieren die de LAKS-monitor heeft ingevuld is hierover tevreden. Dat vindt het LAKS echt aan de lage kant en hier is zeker ruimte voor verbetering. Dit kan komen doordat docenten niet snel genoeg nakijken, maar ook aan te hoge verwachtingen van de scholieren. Het is goed om na te gaan welke afspraken er op school zijn gemaakt over de nakijktermijn, zodat iedereen weet waar hij of zij aan toe is.

LAKS heeft dit jaar een werkgroep toetscultuur¹⁰ opgericht. Het LAKS merkt dat leerlingen soms enkel leren om een toets te maken, een cijfer te behalen en dat ze het na de toets weer vergeten. Je leert een avond van tevoren, maakt de toets en als je een zesje hebt gehaald, verdwijnt de toets weer in de kast. We vinden dat het huidige systeem teveel draait om het cijfer. We denken dat dit scholieren (onnodig) veel stress geeft en niet het doel zou moeten zijn van het onderwijs.

Uit de werkgroep is naar voren gekomen dat onder andere het eindexamensysteem hier een oorzaak van is. De eindtermen worden in hoog tempo afgevinkt en vrijwel alle toetsen zijn gericht op het maken van het centraal (schriftelijk) examen, waarbij het doel om te slagen centraal staat. Hierbij wordt het doel van onderwijs: leren om te leren, uit het oog verloren voor het nieuwe doel: goede cijfers.

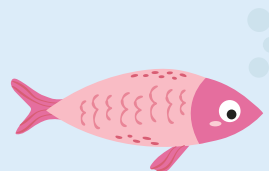
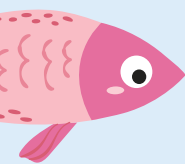
De schoolexamens zijn door deze trend verkapt centraal examens geworden. De ruimte voor een andere invulling van de schoolexamens wordt door de meeste scholen niet (genoeg) benut. Gezien de zware weging van de centraal (schriftelijke) eindexamens, is het begrijpelijk dat scholen van tevoren goed willen weten hoe ze ervoor staan. Daardoor wordt het onderwijs echter vanuit de toets bepaald, in plaats van dat de toets vanuit het onderwijs wordt bepaald. Het LAKS ziet dit als een schadelijk fenomeen voor het leerproces van de leerlingen.

Wat kun je als leerlingenraad of leerling in de MR doen?

Kijk wat voor afspraken er zijn gemaakt over toetsen. Deze staan meestal in het leerlingenstatuut. Worden de afspraken niet goed nagekomen of is het voor leerlingen niet duidelijk welke afspraken er zijn? Kijk bijvoorbeeld naar de afspraken over nakijktermijnen, hoeveel toetsen er zijn toegestaan op een dag en de invulling van het PTA.

Wat gaat het LAKS doen?

Aan de hand van de uitkomsten van de werkgroep toetscultuur, zal het LAKS een visie opzetten voor de (her)inrichting van het gehele eindexamen. Hierbij zullen de centrale examens en de schoolexamens opnieuw worden geëvalueerd. In samenwerking met anderen belangenorganisaties en het ministerie zal er daarna worden gekeken of de wijzigingen (gedeeltelijk) kunnen worden doorgevoerd, in het belang van tijdsbestendigheid en effectief onderwijs.

10. Een werkgroep is een groep actieve LAKS-leden en bestuursleden die een onderzoek doet of acties bedenken.

Lesrooster & uitval

Uit de resultaten van de monitor van dit jaar komt naar voren dat 37 procent van de leerlingen tevreden is over het rooster. 31 procent is neutraal en 32 procent negatief. Er kan hier dus nog wel veel verbeterd worden. In het stuk hieronder gaan we dieper in op het rooster en de stem van de medezeggenschapsraad (MR) over het rooster.

Scholen mogen helemaal zelf bepalen hoe ze het rooster opstellen. Daarbij is het natuurlijk niet de bedoeling dat leerlingen in de nacht les hebben of overbelast worden, maar een rooster van 8.00 uur tot 16.30 uur mag wel. Er is geen maximum gesteld aan het aantal uren dat een school les moet geven, alleen een minimum.

De MR heeft adviesrecht over de schoolroosters. In deze raad zitten docenten, ouders en leerlingen. Met adviesrecht wordt bedoeld dat de school over een aantal zaken (waaronder dus roosters) advies moet vragen aan de MR. Zij kunnen dus meepraten over hoe een rooster het beste in elkaar kan worden gezet. In de wet is vastgelegd dat de ouders en de leerlingen samen in de medezeggenschapsraad moeten instemmen met de vaststelling van totaal aantal uren, het soort activiteiten dat als onderwijstijd wordt geprogrammeerd en het lesuitvalbeleid.

De ouder- en leerlingengeleding van de MR praat dus mee en bepaalt mede wat een goede invulling van de onderwijstijd is. Dit betekent dat elke school een eigen invulling kan geven aan onderwijstijd. Op de ene school kunnen leerlingen zelfstudie-uren heel fijn vinden. De MR kan ermee instemmen dat die uren dan meegerekend worden als onderwijstijd. Op een andere school kunnen leerlingen aangeven dat ze zelfstudie-uren nutteloos vinden. De MR kan er dan voor kiezen om deze uren niet mee te laten tellen als onderwijstijd. Het gaat er dus om wat er op jullie school besloten wordt!

School moet beleid hebben over hoe om te gaan met lesuitval. Op basis van dat beleid worden lessen die uitvallen anders ingevuld. Hoe dat gebeurt, is aan de school. De leerlingen en de ouders in de MR moeten met het lesuitvalbeleid instemmen. Als uitgevallen lessen worden opgevangen zoals afgesproken in het lesuitvalbeleid, dan telt dit alternatief ook mee als onderwijstijd (mits het past binnen de afspraken over wat meetelt als onderwijstijd). Als een les uitvalt en leerlingen kunnen in plaats daarvan in de mediatheek en met begeleiding met een project aan de slag, dan wordt dit uur onderwijstijd gewoon 'gerealiseerd'. Alleen gebeurt dit op een andere manier dan vooraf was bedacht.

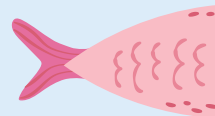
Wat kun je als leerlingenraad of leerling in de medezeggenschapsraad doen?

Als je als leerlingen in de MR zit, mag je dus meedenken over de onderwijstijd. Hoe weet je hoe je de plannen die je voorgeschiedt krijgt moet beoordelen? We hebben voor vier thema's een aantal voorbeeldvragen opgesteld waar je over na kunt denken en die daarna in de MR kunt bespreken.

Lesuitval

Sinds schooljaar 2013/2014 is iedere school verplicht om lesuitvalbeleid te hebben; hoe gaat de school om met een les die uitvalt? De ouder- en leerlingengeleding moet dit beleid eerst goedkeuren.

- Wat mogen of moeten leerlingen doen als een les uitvalt?
- Moeten zij in een klaslokaal aan huiswerk gaan werken of in de aula?
- Moet hier dan een leraar bij zitten of een ander soort begeleider?
- Geldt dit alleen voor de onderbouw of voor iedereen?
- Moet er gewerkt worden aan vervangende opdrachten?
- Moet een andere docent de les overnemen?
- Mag je ook met een ander vak aan de slag?

Dagennorm

Scholen zijn verplicht om minsten 189 dagen te plannen waar wél lesgegeven wordt. De MR als geheel heeft hier instemmingsrecht over.

- Wil je langer vakantie door vrije dagen tegen een schoolvakantie aan te plakken of juist losse vrije dagen door het jaar heen?
- Zijn er periodes waarin het handig is om meer vrij te hebben of juist niet? Vlak voor examens bijvoorbeeld, of tijdens carnaval?

Soort activiteiten

Welke onderwijsactiviteiten tellen mee als onderwijstijd? Wettelijk mag er heel veel tellen als onderwijstijd, mits de ouder- en leerlingengeleding dit goedkeurt. Als er een alternatieve lesvorm voorgesteld wordt, check dan eerst de volgende voorwaarden, omdat een activiteit hier wettelijk aan moet voldoen.

- De activiteit moet onder de verantwoordelijkheid van de school vallen, deze is dus aanspreekbaar op de inhoud, vorm en uitvoering.
- De school is aanspreekbaar op het leerproces en de leeropbrengsten.
- De docent moet kunnen ingrijpen op het leerproces van de leerling.
- Er moet interactie mogelijk zijn tussen de leerling en de docent.
- En ook niet onbelangrijk: Willen wij dit? Waarom wel/niet?

Andere vragen die je kunt stellen over alternatieve onderwijstijd:

- Vinden wij zelfstudie-uren of keuzewerktijd ook (kwalitatief) onderwijs?
- Vinden wij huiswerk maken met een begeleider onderwijstijd?
- Vinden we schoolreisjes onderwijstijd? Onder welke voorwaarden? (Bezoek aan een museum wel? Pretpark niet?)
- Willen we LOB (loopbaanoriëntatie en –begeleiding) stimuleren en moet dit daarom meetellen?
- Vinden we op de computer aan projecten werken onderwijstijd? Moet dat met of zonder begeleider?
- Vinden we op school een film kijken onderwijstijd? Vinden we thuis een film kijken ook onderwijstijd?
- Tellen stages mee als onderwijstijd? Onder welke voorwaarden?
- Tellen projecten voor een bedrijf of maatschappelijke organisatie mee als onderwijstijd?
- Tellen colleges of vakken volgen op de universiteit mee als onderwijstijd?
- Vinden we dat huiswerkbegeleiding en bijles meetelt als onderwijstijd?

Dit zijn voorbeelden van mogelijke activiteiten. Het is echt niet zo dat je als school per se moet kiezen voor andere manieren van lesgeven. Als jullie het gewoon willen houden zoals het nu is, dan is dat ook oké. Iedere school kan hierin zijn eigen keuzes maken. Het is belangrijk dat het een weloverwogen keuze is waar de MR goed over nagedacht heeft. En onthoud: de leerlingen en de ouders in de MR hebben hierin een belangrijke stem.

Maatwerk

Omdat er sinds schooljaar 2015/2016 per leerling afgeweken kan worden van de urennorm, hoeven niet alle leerlingen dezelfde hoeveelheid les te volgen en niet op dezelfde manier.

- Vinden wij het goed dat leerlingen die erg goed zijn in een vak, van dit vak minder uren volgen?
- Waar moet deze leerling dan aan werken?
- Willen we vernieuwde vormen inzetten om maatwerk te kunnen realiseren (bijvoorbeeld ICT)? Zo ja: hoe dan en hoeveel dan?

Deze vragen hoeft je niet allemaal te beantwoorden, maar dit zijn voorbeelden waar je over na kunt denken.

Wat gaat het LAKS doen?

Het LAKS zal de ontwikkelingen op dit gebied goed in de gaten houden, door middel van de toekomstige Monitoredities en het Klachten- en informatiecentrum (KIC) van het LAKS. Mochten er opvallende ontwikkelingen zijn, dan zullen we hierop inspelen. Vanzelfsprekend blijven we leerlingen zo goed mogelijk informeren en helpen om weloverwogen keuzes te maken op dit gebied, door middel van het KIC en onze MR-trainingen.

Buitenschoolse activiteiten

In de monitor van dit jaar is gevraagd naar wat leerlingen vinden van buitenschoolse activiteiten, zoals bezoeken aan musea of een schoolreisje. De tevredenheid hierover is dit jaar gestegen ten opzichte van de Monitor in 2018. 42 procent van de leerlingen zegt tevreden te zijn over de buitenschoolse activiteiten. We zijn blij met deze positieve trend, want ook van zulke activiteiten valt veel te leren!

Waar het LAKS zich nog wel mee bezig heeft gehouden de afgelopen jaren, is de financiële bijdrage die voor dit soort activiteiten wordt gevraagd van de ouders. Scholen mogen zelf bepalen wat voor activiteiten ze organiseren en ook of en hoeveel geld ze daarvoor vragen aan de ouders. Wat er wordt georganiseerd en hoeveel dit kost, loopt sterk uiteen.

Onderwijs is in Nederland in principe gratis, dat staat in de wet. Scholen kunnen aan ouders wel een bijdrage vragen. Deze bijdrage is echter altijd vrijwillig. Als een ouder de bijdrage niet wil of kan betalen, dan mag dat geen gevolgen hebben voor de leerling voor deelname aan het reguliere onderwijsprogramma. Toch is het niet altijd duidelijk dat deze bijdrage vrijwillig is en voelen ouders zich gedwongen om dit te betalen. Dat mag dus niet. Ouders moeten goed op de hoogte worden gesteld van de vrijwillige basis van de bijdrage.

Voor activiteiten die buiten het normale lesprogramma vallen, zoals schoolreisjes en een kerstdiner, kan ook een bijdrage worden gevraagd. Eerst was het zo dat, wanneer een ouder deze bijdrage niet betaalde (om wat voor reden dan ook), een scholier kon worden uitgesloten van de activiteit. Het buitensluiten van een leerling bij bijvoorbeeld een kerstdiner of schoolfeest vinden we als LAKS niet kunnen, omdat het ervoor zorgt dat niet elke leerling dezelfde kansen krijgt.

Gelukkig is er in december 2019 een initiatiefwet¹¹ aangenomen in de Tweede Kamer, waarin staat dat leerlingen van wie de ouders de bijdrage niet kunnen betalen, gewoon mogen meedoen met alle activiteiten die worden georganiseerd door de school. Op dit moment wordt er gekeken hoe ze deze wet zo goed mogelijk kunnen uitvoeren. Als de wet hierover eenmaal gewijzigd is, is het echt verboden om scholieren uit te sluiten van extra activiteiten.

Wat kun je als leerlingenraad of leerling in de MR doen?

- Kijk of er in de schoolgids duidelijk vermeld staat dat het om een vrijwillige ouderbijdrage gaat.
- Kijk naar de bedragen die worden gevraagd. Is het veel geld? Zijn er leerlingen bij jou op school waarvan de ouders dit niet zouden kunnen betalen? Is er een regeling voor leerlingen uit minder bedeelde gezinnen?
- Overleg met elkaar wat jullie ervan vinden als er leerlingen worden buitengesloten van extra activiteiten, zoals bijvoorbeeld een schoolreisje of kerstdiner. Omdat de wet nog niet is doorgevoerd, mag dit nog wel. Vinden jullie dat de school hier goed mee omgaat? Hebben ze harde maatregelen, of proberen ze te zoeken naar een oplossing voor die leerlingen?

Wat gaat het LAKS doen?

Het LAKS wil voornamelijk benadrukken dat er al hele goede voorbeelden zijn waar er een apart potje is om deze leerlingen te helpen. Deze initiatieven stimuleert het LAKS enorm. Het LAKS zal deze goede voorbeelden en concrete tips voorleggen bij andere scholen en leerlingen hiervoor handvatten bieden om dit ter sprake te brengen bij hun op school, zoals bij de MR-trainingen.

11. Een initiatiefwet is een voorstel vanuit de Tweede Kamer voor een nieuwe wet. Meestal komen wetsvoorstellen van de regering, maar ook leden van de Tweede Kamer mogen een eerste stap zetten bij het maken van een wet.

**hoofd
stuk**

5

Docenten en begeleiding

Kunnen de docenten goed uitleggen?

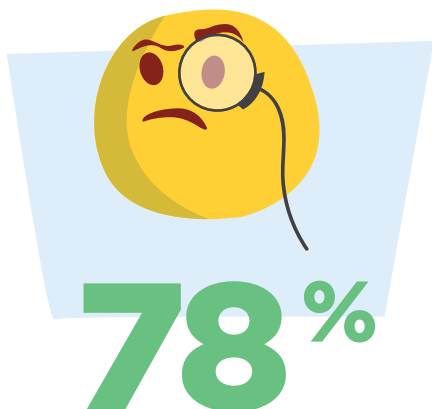
Hebben de lessen zin?

Is er uitdaging om je best te doen?

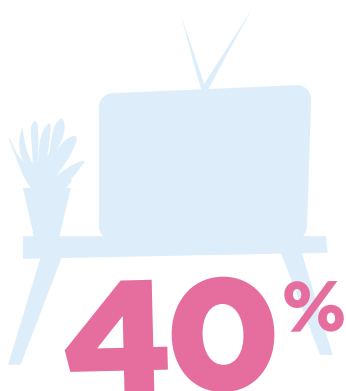
Ontdek het in dit hoofdstuk

1 op de 2

vindt dat hun docenten
goed uitleggen

is tevreden over wat
docenten over hun vak weten

vindt dat lessen niet goed aansluiten
bij gebeurtenissen uit het nieuws

Vmbo'ers zijn het minst
tevreden over de

**profielkeuze
en begeleiding
erbij**

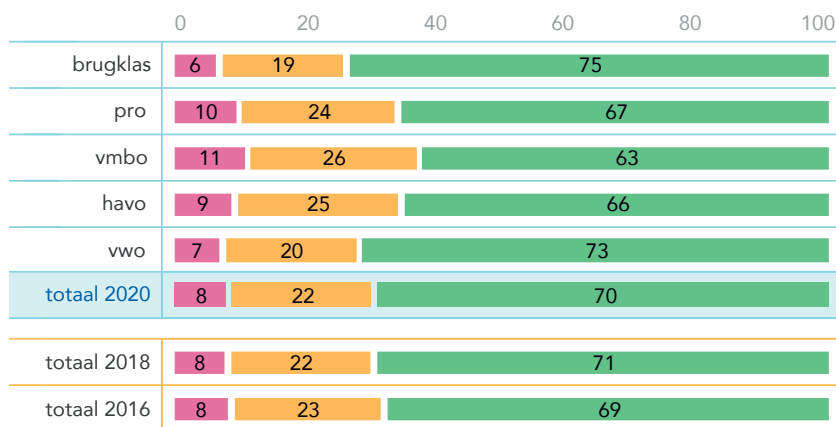
In dit hoofdstuk kijken we naar de tevredenheid over docenten en begeleiding. Hierbij wordt besproken hoe docenten omgaan met leerlingen; wat waarden leerlingen en waar is verbetering mogelijk? Ook worden verschillende manieren van lesgeven besproken, onderwijs op maat (gepersonaliseerd leren), motivatie en ruimte voor excellentie. Ten slotte worden ook de tevredenheid over de profielkeuze en de begeleiding daarbij, en het contact met de decaan behandeld.

5.1 Docenten

Het totaaloordeel over docenten is gebaseerd op de volgende vragen:

- Hoe tevreden ben je over hoe docenten met jou omgaan?
- Behandelen docenten jou met respect?
- Vind je dat jouw docenten goed uitleggen?
- Kan je met jouw vragen terecht bij jouw docenten?
- Hoe tevreden ben je over wat jouw docenten van hun vak weten?
- Hoe tevreden ben je over jouw mentor/tutor/coach?

Scholieren zijn best tevreden over hun docenten. Vergeleken met vorig jaar is er nauwelijks iets veranderd in het totaaloordeel over docenten: 70 procent is positief en acht procent is negatief. Brugklassers en vwo'ers zijn het vaakst positief over hun docenten en vmbo'ers het minst vaak.

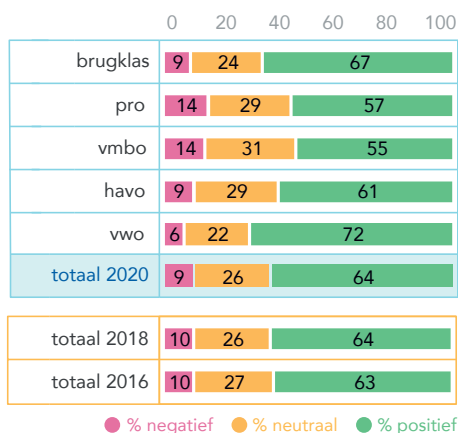

Figuur 5.1: Oordeel over docenten (totaaloordeel)

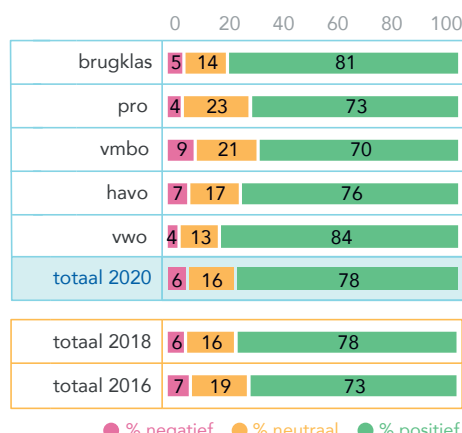
● % negatief ● % neutraal ● % positief

Als we kijken naar de onderliggende vragen, wordt op de meeste ook positief geoordeeld. Over of docenten hun scholieren met respect behandelen, het bij docenten terecht kunnen met vragen, en wat docenten van hun vak weten is bijna 80 procent positief. Over de mentor/tutor/coach is 73 procent positief. Scholieren zijn alleen niet altijd tevreden over hoe goed hun docenten kunnen uitleggen: hier oordeelt maar de helft positief. Dat is nog wat minder dan in 2018. Het meest tevreden over hoe docenten uitleggen zijn brugklassers en scholieren in het praktijkonderwijs, en havisten zijn hierover het minst tevreden. Over de manier waarop docenten omgaan met scholieren is dit jaar 64 procent positief; vwo'ers zijn hier het meest tevreden over en vmbo'ers het minst.

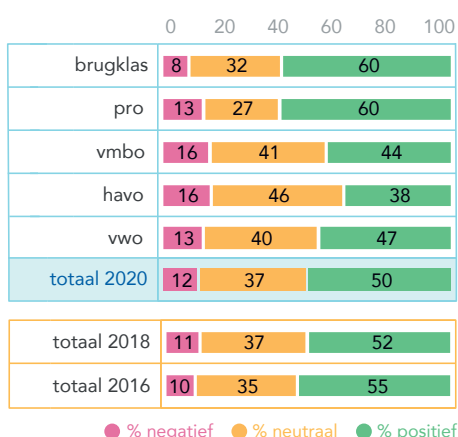
Binnen de verschillende leerwegen van het vmbo zijn scholieren in vmbo-bl het minst tevreden met hoe docenten met ze omgaan, in hoeverre de docenten ze met respect behandelen, in welke mate de docenten goed kunnen uitleggen en wat de docenten van hun vak weten. Scholieren in vmbo-gl zijn hier doorgaans het vaakst positief over.

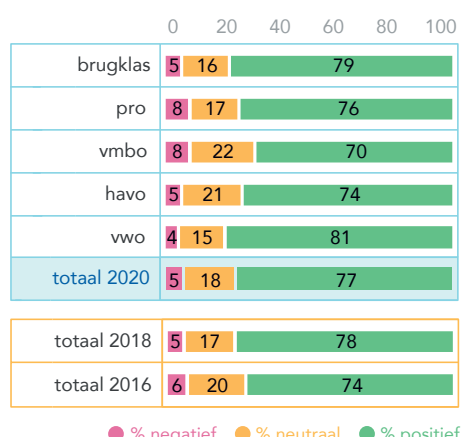
Figuur 5.2: Hoe tevreden ben je over hoe docenten met jou omgaan?

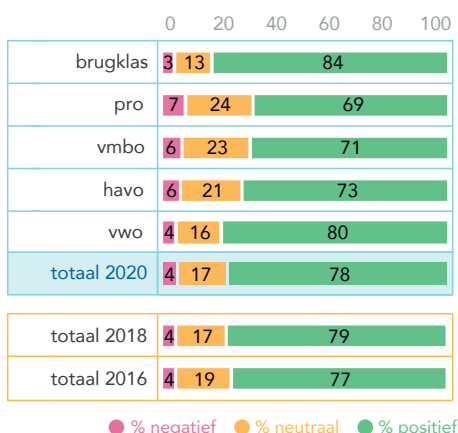
Figuur 5.3: Behandelen docenten jou met respect?

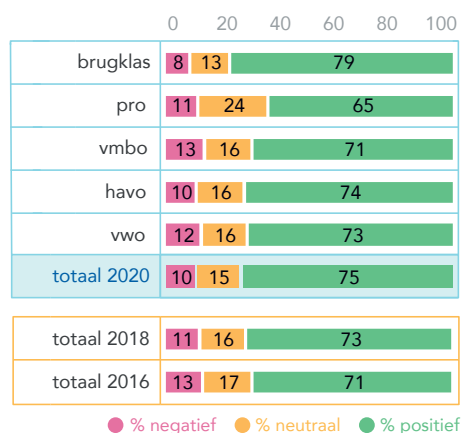
Figuur 5.4: Vind je dat jouw docenten goed uitleggen?

Figuur 5.5: Kan je met jouw vragen terecht bij jouw docenten?

Figuur 5.6: Hoe tevreden ben je over wat jouw docenten van hun vak weten?

Figuur 5.7: Hoe tevreden ben je over jouw mentor/tutor/coach?

Er zijn ook een aantal verschillen tussen leerjaren. In het algemeen lijken scholieren in hogere leerjaren wat minder tevreden over hun docenten dan in lagere jaren. Dit geldt vooral voor brugklassers: hun tevredenheid over alle vragen over docenten neemt sterk af wanneer zij een jaar verder komen. Dit is voor scholieren in het praktijkonderwijs ook zo bij de meeste vragen. Voor havisten geldt dat zij op de vragen over hoe goed docenten uitleggen, of ze bij docenten terecht kunnen met vragen en wat docenten van hun vak weten, in het derde leerjaar het meest positief oordelen en in het vierde jaar het minst positief. Vwo'ers zijn in hun derde jaar het meest positief over hoe goed docenten uitleggen, en hun tevredenheid over wat docenten van hun vak weten neemt af per leerjaar. Scholieren in verschillende leerjaren in het vmbo verschillen alleen op de vraag of ze bij docenten terecht kunnen met vragen: hier neemt ook hun tevredenheid af naarmate het leerjaar hoger wordt.

Tussen jongens en meisjes is alleen een verschil gevonden in hun tevredenheid over goed docenten uitleggen: jongens zijn hier vaker tevreden over dan meisjes.

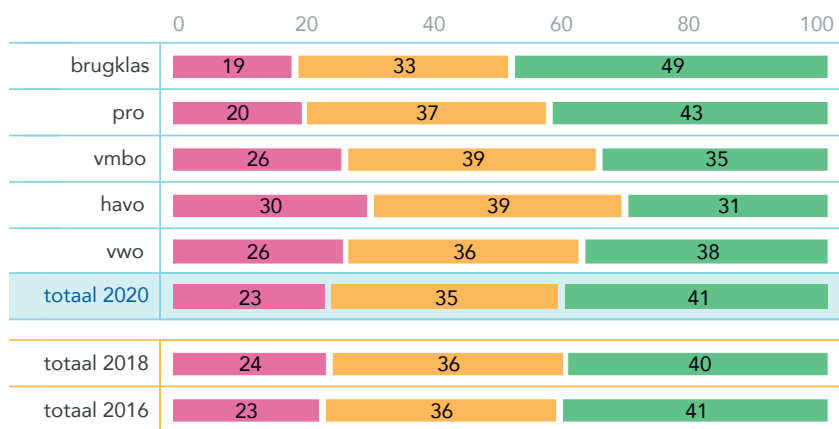
5.2 Manieren en vormen van lesgeven

Het totaaloordeel over manieren en vormen van lesgeven wordt berekend uit de volgende onderliggende vragen:

- Hoe tevreden ben je over de hoeveelheid praktijk die je krijgt in de lessen?
- Hoe tevreden ben je over de afwisseling van verschillende activiteiten tijdens de les?
- Vind je dat de lessen aansluiten bij de gebeurtenissen uit het nieuws?
- Hoe tevreden ben je over het lesmateriaal?
- Hoe tevreden ben je over hoe vakken op elkaar aansluiten?
- Vind je dat de lessen zin hebben?

De tevredenheid over manieren en vormen van lesgeven is een heel klein beetje toegenomen sinds 2018. Dit jaar is 41 procent hier positief over, en iets minder dan een kwart oordeelt negatief. Havisten zijn net als vorig jaar het vaakst ontevreden, gevolgd door vmbo'ers en vwo'ers. Brugklassers zijn in het algemeen het vaakst positief over de manieren en vormen van lesgeven.

Net als in 2018 zijn scholieren in 2020 het vaakst ontevreden over hoe de lessen aansluiten op gebeurtenissen in het nieuws. Hierover is 40 procent negatief, en maar 27 procent positief. Net als in 2018 zijn alleen scholieren in het praktijkonderwijs vaker positief dan negatief over hoe de lessen aansluiten op het nieuws. Het oordeel over de aansluiting van de lessen bij het nieuws is dit jaar wel iets beter geworden dan in 2018: toen was nog 44 procent negatief en 22 procent positief.

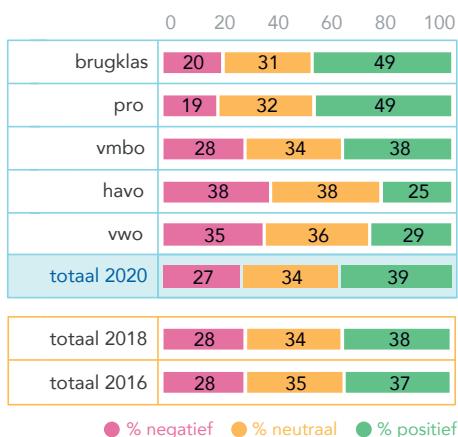
Figuur 5.8: Oordeel over manieren en vormen van lesgeven (totaaloordeel)

● % negatief ● % neutraal ● % positief

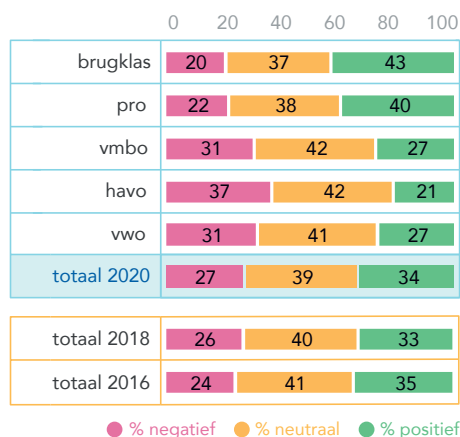
Tussen de 34 en 43 procent van de scholieren is tevreden over hoeveel praktijk ze krijgen in de lessen, de afwisseling van activiteiten in de les en hoe de vakken op elkaar aansluiten. Over de hoeveelheid praktijk zijn havo's en vwo's wat minder te spreken. Scholieren in het praktijkonderwijs zijn hier het vaakst positief over. Over de afwisseling van activiteiten in de les waren brugklassers en scholieren in het praktijkonderwijs vaker tevreden dan scholieren in andere niveaus. Brugklassers en vwo's geven het vaakst aan dat vakken goed op elkaar aansluiten.

Scholieren blijken het meest tevreden te zijn over het lesmateriaal en over of de lessen zin hebben. Meer dan de helft oordeelde op deze vragen positief, en brugklassers waren over beide vragen vaker positief dan de andere schooltypes.

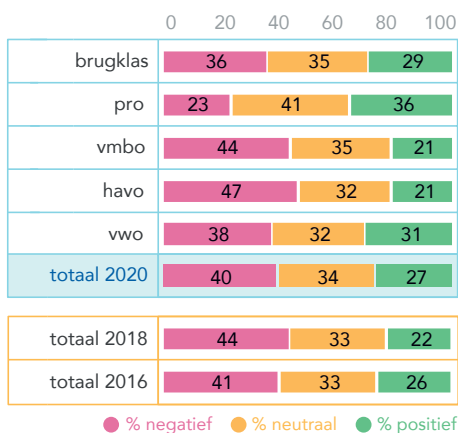
Binnen de verschillende leerwegen in het vmbo zijn scholieren vmbo-t en vmbo-gl/tl minder positief op het totaaloordeel over de manieren en vormen van lesgeven dan de andere leerwegen. Dat geldt ook voor de onderliggende vragen over de hoeveelheid praktijk in de lessen en de afwisseling van activiteiten tijdens de lessen. Over de hoeveelheid praktijk in de lessen zijn scholieren in vmbo-t en vmbo-gl/tl in minder dan 40 procent van de gevallen tevreden, tegenover ruim de helft van de scholieren in andere

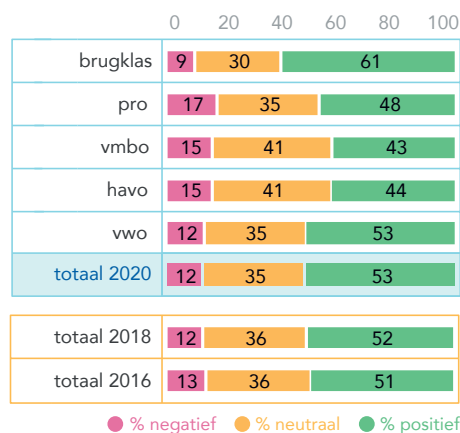
Figuur 5.9: Hoe tevreden ben je over de hoeveelheid praktijk die je krijgt in de lessen?

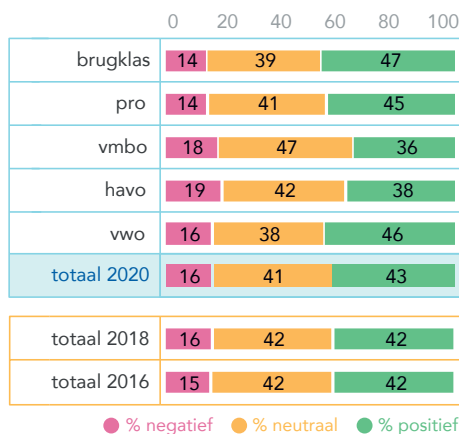
Figuur 5.10: Hoe tevreden ben je over de afwisseling van verschillende activiteiten tijdens de les?

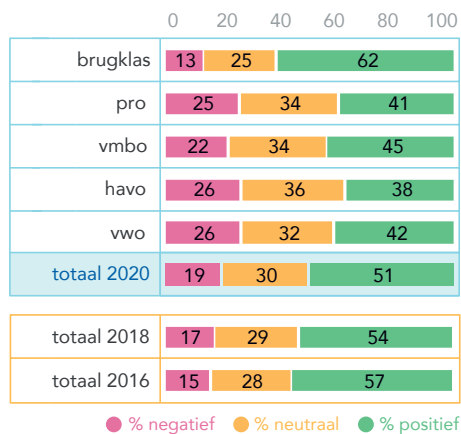
Figuur 5.11: Vind je dat de lessen aansluiten bij de gebeurtenissen uit het nieuws?

Figuur 5.12: Hoe tevreden ben je over het lesmateriaal?

Figuur 5.13: Hoe tevreden ben je over hoe vakken op elkaar aansluiten?

Figuur 5.14: Vind je dat de lessen zin hebben?

leerwegen. Over de afwisseling is ruim 30 procent van vmbo-t en vmbo-gl/tl tevreden tegenover ongeveer 40 procent van de andere vmbo'ers. Over de vraag of de lessen zin hebben zijn vmbo-gl-scholieren wat vaker positief dan scholieren in de andere leerwegen. Echter, in alle leerwegen is meer dan de helft van de scholieren hierover positief.

Gekeken naar de verschillende leerjaren, zien we dat de tevredenheid over manieren en vormen van lesgeven in grote lijnen per leerjaar lijkt af te nemen. Dit lijkt vooral in de brugklas en in het praktijkonderwijs het geval te zijn. Havisten en vwo'ers zijn op het totaaloordeel het meest tevreden in het derde leerjaar, en minder in jaren daarna. In de onderliggende vragen is dit ook terug te zien: over alle gestelde vragen zijn brugklassers minder tevreden naarmate ze in een hoger jaar zitten. Scholieren in het praktijkonderwijs zijn over de afwisseling van activiteiten tijdens de les, het gebruikte lesmateriaal en hoe de vakken op elkaar aansluiten minder tevreden in leerjaar 4 dan in jaar 3. Vwo'ers zijn in leerjaar 3 een stuk positiever over de hoeveelheid praktijk in de lessen en over of de lessen zin hebben. Bij de vragen over afwisseling van activiteiten tijdens de les en het lesmateriaal zijn vwo'ers in jaar 3 en 5 positiever dan in jaar 4 en 6. Havisten in jaar 3 zijn vaker tevreden over het lesmateriaal en over of de lessen zin hebben, dan havisten in andere jaren.

Jongens zijn vaker tevreden over de afwisseling van verschillende activiteiten tijdens de les dan meisjes.

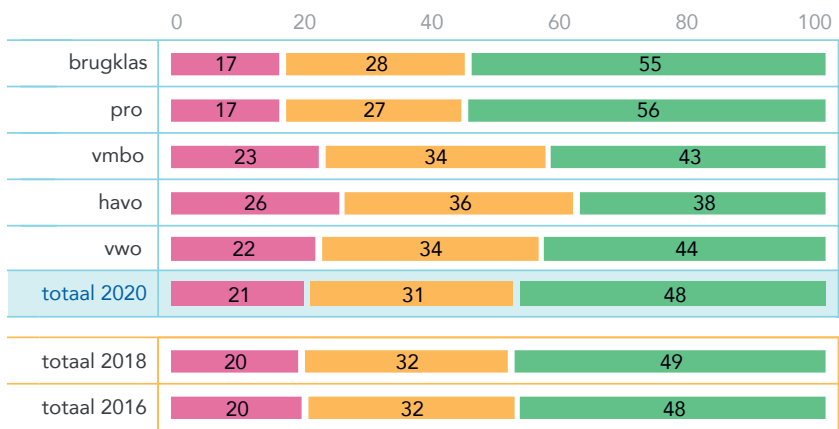
5.3 Gepersonaliseerd leren

De volgende vragen zijn gesteld om een totaaloordeel over gepersonaliseerd leren te berekenen:

- Houden docenten rekening met je sterke en zwakke punten?
- Hoe tevreden ben je over hoe je wordt begeleid bij zelfstandig werken?
- Krijg je extra hulp als je problemen hebt met leren?

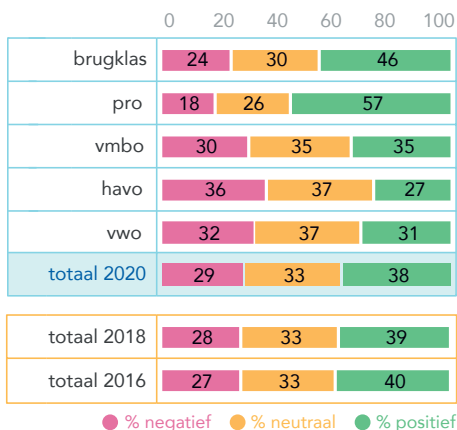
Scholieren zijn dit jaar ongeveer even tevreden over gepersonaliseerd leren als in 2018. Bijna de helft is op dit totaaloordeel positief en een vijfde is negatief. Brugklassers en scholieren in het praktijkonderwijs zijn het vaakst tevreden over gepersonaliseerd leren, en havisten zijn het vaakst ontevreden.

Scholieren zijn het vaakst tevreden met de extra hulp die zij krijgen wanneer ze problemen hebben met leren (57%). Dat is wel iets minder vaak dan in 2018. Ook over de mate waarin docenten rekening houden met sterke en zwakke punten en de begeleiding bij zelfstandig werken, zijn scholieren dit jaar een klein beetje minder positief dan in de vorige meting. Over het rekening houden met sterke en zwakke punten is 38 procent tevreden, en over de begeleiding bij zelfstandig werken 51 procent.

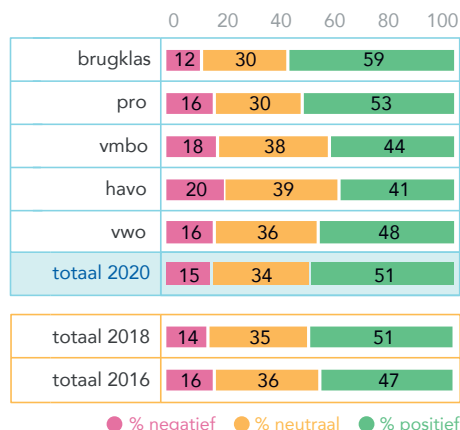

Figuur 5.15: Oordeel over gepersonaliseerd leren (totaaloordeel) ● % negatief ● % neutraal ● % positief

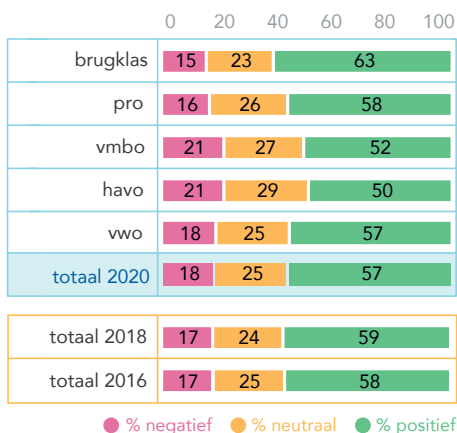
Scholieren in het praktijkonderwijs zijn het vaakst tevreden over het rekening houden met sterke en zwakke punten. Brugklassers zijn het vaakst positief over de vragen over extra hulp met problemen bij leren en begeleiding bij zelfstandig werken. Binnen de verschillende leerwegen in het vmbo zijn scholieren in vmbo-t het minst positief op het totaaloordeel over gepersonaliseerd leren. Als we kijken naar de onderliggende vragen blijkt dat vooral te komen doordat zij wat minder tevreden zijn met de mate waarin docenten rekening houden met hun sterke en zwakke punten.

Figuur 5.16: Houden docenten rekening met je sterke en zwakke punten?

Figuur 5.17: Hoe tevreden ben je over hoe je wordt begeleid bij zelfstandig werken?

Figuur 5.18: Krijg je extra hulp als je problemen hebt met leren?

Ook tussen leerjaren zijn verschillen gevonden. Op het totaaloordeel van gepersonaliseerd leren neemt voor brugklassers de tevredenheid per jaar af. In havo en vwo zijn scholieren het vaakst positief in het derde jaar. Hetzelfde geldt voor de onderliggende vragen. Daarbij zijn scholieren in het praktijkonderwijs in jaar 4 minder tevreden dan in jaar 3 over de begeleiding bij zelfstandig werken en het krijgen van extra hulp als zij problemen hebben met leren.

Jongens zijn in het algemeen wat positiever over gepersonaliseerd leren dan meisjes. Zij zijn vaker tevreden over de mate waarin docenten rekening houden met hun sterke en zwakke punten en met het krijgen van extra hulp bij problemen met leren.

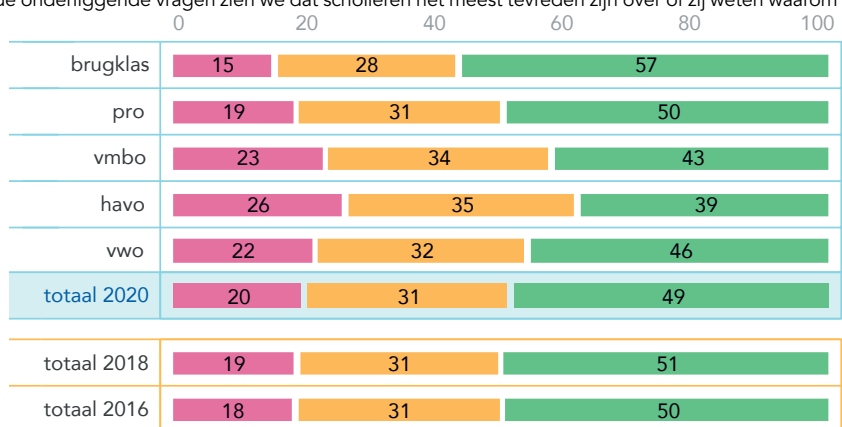
5.4 Motivatie en excellentie

Het totaaloordeel over motivatie en excellentie is gemeten op basis van de volgende vragen:

- Word je door school uitgedaagd om je best te doen?
- Word je gemotiveerd door docenten?
- Weet je waarom je iets moet leren?
- Kan je meepraten over wat je moet leren?
- Hoe tevreden ben je over de mogelijkheid om naast de normale vakken ook extra vakken of activiteiten te doen om je te ontwikkelen?

Op het totaaloordeel over motivatie en excellentie zijn dit jaar iets minder scholieren tevreden dan in de vorige meting, en iets meer studenten ontevreden. Gemiddeld is bijna de helft tevreden en een vijfde ontevreden. Brugklassers zijn het vaakst positief op dit totaaloordeel, en havisten het minst vaak.

Als we kijken naar de onderliggende vragen zien we dat scholieren het meest tevreden zijn over of zij weten waarom ze iets moeten

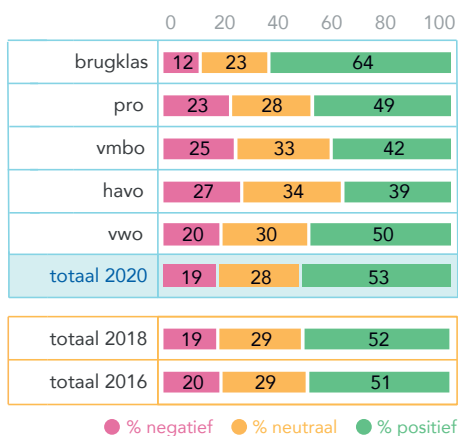

Figuur 5.19: Oordeel over motivatie en excellentie (totaaloordeel)

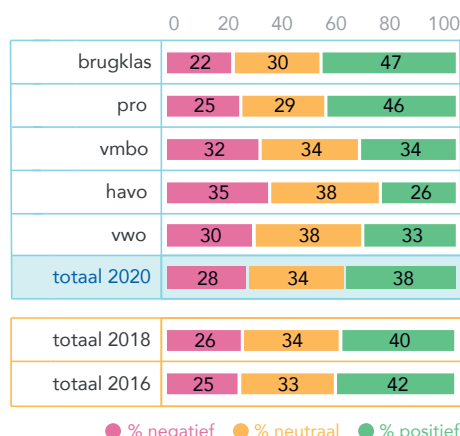
● % negatief ● % neutraal ● % positief

leren en over de mate waarin zij mee kunnen praten over wat ze moeten leren. Meer dan de helft is over deze vragen positief (55% en 56%). Brugklassers en scholieren in het praktijkonderwijs geven het vaakst aan dat zij weten waarom ze iets moeten leren. Over of ze mee kunnen praten over wat ze moeten leren, zijn brugklassers ook het vaakst positief maar scholieren in het praktijkonderwijs juist het minst vaak. Op de vraag of zij door school worden uitgedaagd hun best te doen, is ook meer dan de helft van de scholieren positief (53%). Ook hier zijn brugklassers het vaakst tevreden en havisten het minst. Van alle onderliggende vragen zijn scholieren dit jaar het minst tevreden over de mate waarin docenten hen motiveren om hun best te doen (38%; brugklassers het meest en havisten het minst). Over de mogelijkheid om naast de normale vakken extra vakken te volgen of activiteiten te doen om zich verder te ontwikkelen, is 43 procent van de scholieren tevreden. Brugklassers zijn ook hier het vaakst positief, en vmbo'ers het minst vaak.

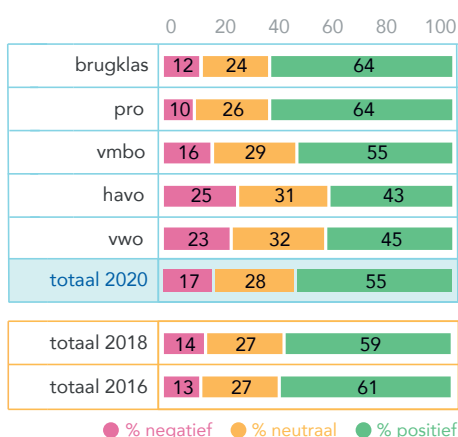
Binnen de verschillende leerwegen in het vmbo, geven scholieren in vmbo-gl/tl het minst vaak aan dat ze door school worden uitgedaagd om hun best te doen, door docenten worden gemotiveerd, weten waarom ze iets moeten leren en tevreden zijn over de mogelijkheid om extra vakken te volgen of activiteiten te doen. Scholieren die vmbo-gl en vmbo-bl volgen zijn op deze punten het meest positief.

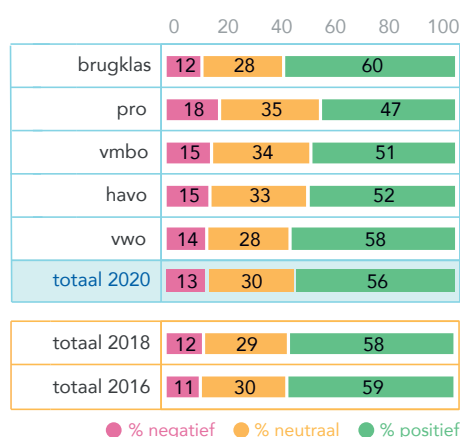
Figuur 5.20: Word je door school uitgedaagd om je best te doen?

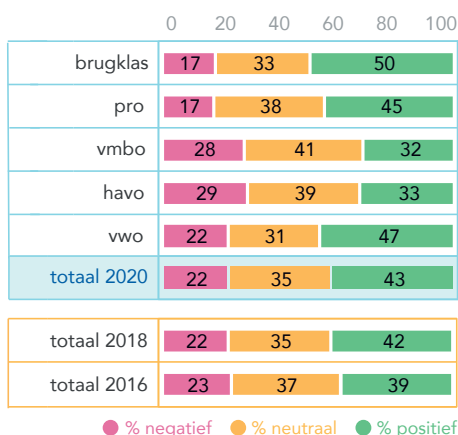
Figuur 5.21: Word je gemotiveerd door je docenten?

Figuur 5.22: Weet je waarom je iets moet leren?

Figuur 5.23: Kan je meepraten over wat je moet leren?

Figuur 5.24: Hoe tevreden ben je over de mogelijkheid om naast de normale vakken ook extra vakken of activiteiten te doen om je te ontwikkelen?

In het totaaloordeel over motivatie en excellentie is te zien dat brugklassers in het algemeen minder tevreden zijn naarmate ze in een hoger jaar zitten, en dat havisten en vwo'ers in jaar 3 het meest tevreden zijn. In de onderliggende vragen zijn soortgelijke verschillen te zien. Bij alle gestelde vragen zijn brugklassers het meest positief in hun eerste jaar. In het praktijkonderwijs zijn weinig verschillen tussen de leerjaren gevonden, behalve dat zij juist vaker aangeven door docenten te worden gemotiveerd in jaar 4 dan in jaar 3. Vwo'ers geven in hun derde jaar het vaakst aan dat zij door school worden uitgedaagd om hun best te doen, door docenten worden gemotiveerd, weten waarom ze iets moeten leren en kunnen meepraten waarom ze iets moeten leren. Over de mogelijkheid om extra vakken te volgen of activiteiten te doen zijn vwo'ers in het zesde jaar minder tevreden dan in de eerdere jaren. Havisten geven in hun derde jaar vaker aan door school te worden uitgedaagd en mee te kunnen praten over wat ze moeten leren, dan in latere jaren. Ten slotte geven vmbo'ers per hoger leerjaar minder vaak aan dat ze door school worden uitgedaagd om hun best te doen.

Als we kijken naar verschillen tussen jongens en meisjes, zien we dat jongens vaker aangeven mee te kunnen praten over wat zij moeten leren.

5.5 Begeleiding bij keuzes

Over het kiezen van een profiel en de begeleiding daarbij vanuit school, zijn aan scholieren in vmbo-2 en hoger, havo-3 en hoger, en vwo-3 en hoger de volgende vragen gesteld:

- Hoe tevreden ben je over de begeleiding bij jouw profielkeuze?
- Hoe tevreden ben je over jouw profielkeuze?

Daarnaast is sinds vorig jaar aan alle scholieren de vraag gesteld:

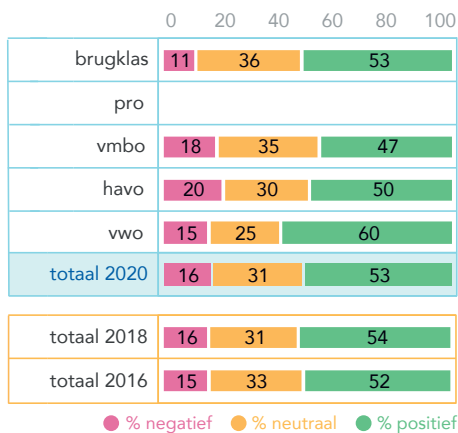
- Hoe tevreden ben je over je decaan?

Op al deze vragen oordelen scholieren ongeveer hetzelfde als in 2018. Over de begeleiding bij de profielkeuze en over de decaan is iets meer dan de helft tevreden, en over de gemaakte profielkeuze zelfs bijna 70 procent. Vwo'ers zijn op alle drie de punten het meest positief. Vmbo'ers zijn het minst tevreden over de profielkeuze en de begeleiding daarbij.

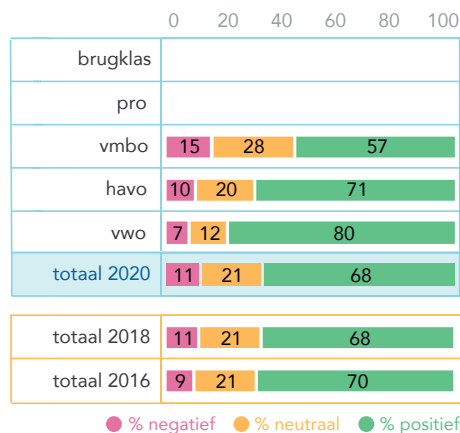
Scholieren in het praktijkonderwijs zijn het minst tevreden over hun decaan. Daarbij moet gezegd worden dat niet iedere scholier (al) te maken heeft gehad met een decaan (op veel praktijkscholen wordt geen gebruik gemaakt van de term 'decaan'): in het praktijkonderwijs heeft 38 procent van de scholieren in leerjaar 3, en 30 procent in leerjaar 4 geen contact met een decaan. In het vmbo heeft in leerjaar 3 twintig procent nog geen contact met een decaan gehad en in leerjaar 4 geldt dat voor negen procent. In havo en vwo heeft zeven procent van de scholieren in leerjaar 3 nog geen contact gehad met een decaan. Dit percentage neemt echter af tot vijf procent in het eindexamenjaar havo en twee procent in het examenjaar vwo.

Zoals al genoemd zijn vmbo'ers een stuk minder tevreden over hun profielkeuze en de begeleiding daarbij. Vmbo'ers in de beroepsgerichte leerwegen (bl, kl en gl) moeten ook pas sinds schooljaar 2017-2018 in hun tweede jaar een profiel kiezen die ze in het derde jaar gaan volgen.

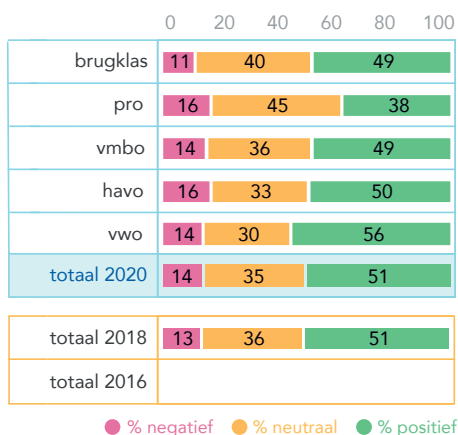
Als we kijken naar de verschillende leerwegen binnen het vmbo, zien we dat er geen grote verschillen zijn in de tevredenheid

Figuur 5.25: Hoe tevreden ben je over de begeleiding bij jouw profielkeuze?

Figuur 5.26: Hoe tevreden ben je over jouw profielkeuze?

Figuur 5.27: Hoe tevreden ben je over je decaan?

over de begeleiding bij deze profielkeuze. Wel zijn scholieren in de beroepsgerichte leerwegen wat minder vaak tevreden over de gemaakte profielkeuze dan scholieren die vmbo-t of vmbo-gl/tl doen. Over hun decaan zijn scholieren in vmbo-gl/tl het vaakst tevreden.

Als we kijken naar verschillen tussen leerjaren, blijkt dat havisten in leerjaar 3 een stuk vaker aangeven tevreden te zijn over de begeleiding bij hun profielkeuze dan havisten in latere jaren (72% tegenover 40 à 50%). Ook vwo'ers zijn vaker tevreden met deze begeleiding in jaar 3 dan in latere jaren, maar deze verschillen zijn iets kleiner (65% tegenover ruim de helft). In de tevredenheid over de gemaakte profielkeuze zijn geen grote verschillen tussen leerjaren gevonden. Over hun decaan zijn scholieren in de brugklas vaker tevreden in het derde jaar dan in de eerste twee jaar. Havisten en vwo'ers zijn vaker tevreden over hun decaan in het derde jaar dan in latere jaren.

5.6 Samenvatting

In dit hoofdstuk hebben we gekeken naar docenten, werkvormen, motivatie en begeleiding van scholieren bij (profiel)keuzes.

In het algemeen zijn scholieren tevreden over hun docenten. Op het totaaloordeel over docenten is 70 procent positief, en slechts acht procent negatief. Bijna 80 procent van de scholieren is tevreden over de mate waarin docenten hen met respect behandelen, of ze bij docenten terecht kunnen met vragen, en over wat docenten van hun vak weten. Deze zaken zijn dus goed op orde. Wel kan nog worden verbeterd hoe goed docenten de lesstof kunnen uitleggen: hier is maar de helft van de scholieren tevreden over.

Over de manieren en vormen van lesgeven zijn scholieren iets minder tevreden. Dit jaar is 41 procent hier in het algemeen positief over, en iets minder dan een kwart oordeelt negatief. Het minst tevreden zijn scholieren over hoe de lessen aansluiten op gebeurtenissen in het nieuws: hierover oordeelt 40 procent negatief en maar 27 procent positief. Ook zijn scholieren (met name havisten en vwo'ers) niet erg tevreden over de hoeveelheid praktijk in de lessen. Vooral havisten geven aan dat er te weinig afwisseling in lesactiviteiten is; hier zijn brugklassers en scholieren in het praktijkonderwijs vaker tevreden over.

Over gepersonaliseerd leren is bijna de helft van de scholieren tevreden en een vijfde is ontevreden. Brugklassers en scholieren in het praktijkonderwijs zijn hier het vaakst positief over, en havisten het minst vaak. Meer dan de helft is blij met de extra hulp die wordt geboden bij problemen met leren. Iets meer dan de helft is tevreden over de begeleiding bij zelfstandig werken. Over hoe er rekening wordt gehouden met sterke en zwakke punten van scholieren is een kleiner deel tevreden, namelijk 38 procent. Dat verschilt wel per niveau: scholieren in het praktijkonderwijs zijn in meer dan de helft van de gevallen tevreden over hoe er rekening wordt gehouden met hun sterke en zwakke punten, maar onder havisten en vwo'ers is dit minder dan één op de drie scholieren.

Bijna de helft van de scholieren is positief over het thema motivatie en excellentie, en een vijfde is negatief. Brugklassers zijn in het algemeen het meest tevreden, en havisten het minst. Op de onderliggende vragen zijn scholieren het meest tevreden (ruim de helft) over in hoeverre zij weten waarom ze iets moeten leren, en over de mate waarin zij kunnen meepraten over wat ze moeten leren. Brugklassers en scholieren in het praktijkonderwijs zijn hier vaker tevreden over dan de andere niveaus. Het minst positief is het oordeel over de mate waarin docenten hen motiveren om hun best te doen. Brugklassers zijn daar het vaakst tevreden over en havisten het minst vaak.

Over profielkeuze(begeleiding) en de decaan zijn scholieren ongeveer even tevreden als in 2018. Over de begeleiding bij de profielkeuze en over de decaan is iets meer dan de helft tevreden, en over de gemaakte profielkeuze zelfs bijna 70 procent. Vwo'ers zijn op alle drie de punten het meest positief. Vmbo'ers zijn het minst tevreden over de profielkeuze en de begeleiding daarbij.

Petje af voor
onze docenten!

5.7 LAKS duikt in de resultaten

Docenten

Uit de LAKS-monitor van dit jaar komt naar voren dat scholieren in het algemeen tevreden zijn over hun docenten (70%). Dat is erg veel en we zijn daar ook blij mee. Ook bij het LAKS zien we dat de werkdruk van de docenten erg hoog ligt en zijn de stakingen van docenten niet onopgemerkt gebleven. Wij zien graag dat de werkdruk naar beneden gaat, zodat er meer tijd is voor persoonlijke aandacht en goede begeleiding van scholieren. Werkdrukverlaging kan alleen maar ten goede komen aan het onderwijs.

Wat ons wel opvalt is dat scholieren niet altijd even te spreken zijn over hoe goed docenten uitleggen. 50 procent van de scholieren is hierover positief en twaalf procent is negatief. De rest van de scholieren is neutraal. Het LAKS ziet een belangrijke rol weggelegd voor de inspraak van scholieren over de didactiek, zodat docenten en scholieren samen kunnen werken aan het verbeteren van de lessen.

Om hierbij te helpen heeft LAKS het handboek LED¹² gemaakt. LED staat voor 'Leerlingen Evalueren Docenten'. LED is een verzamelnaam voor alle manieren waarop leerlingen een rol spelen bij het evalueren van hun docenten. Er zijn vele manieren mogelijk. Dit kan variëren van het geven van tips aan docenten over hun uitleg tot meebepalen of een docent een vaste aanstelling binnen de school krijgt.

Veel scholen doen al aan een vorm van LED. In de wet staat namelijk dat leerlingen in de medezeggenschapsraad daarover mogen meebeslissen. Niet iedereen is daarvan op de hoogte. Ga eens op onderzoek uit om erachter te komen wat jouw school aan LED doet. Wist jij bijvoorbeeld dat leerlingen (in de MR) advies mogen geven over aanstelling en ontslag van de directeur?

Wat kun je als leerlingenraad of lid van de medezeggenschapsraad doen?

Je school ervan overtuigen om LED in te voeren! Wij hebben voor jullie alvast wat redenen bedacht waarom het heel belangrijk is om LED in te voeren. Die kunnen jullie als inspiratie gebruiken als jullie in gesprek gaan met de school.

- Op scholen waar scholieren serieus meepraten over het functioneren van docenten, gaan scholieren gemotiveerder naar school.
- Scholieren zien hun docenten vaak. Daardoor hebben zij een goed beeld van het functioneren van die docent. Scholieren kunnen anderen hierover beter informeren dan een schooldirecteur of een andere docent die een keer een les meekijkt. Zij baseren hun oordeel namelijk op één of enkele lessen, terwijl scholieren hun oordeel baseren op heel veel lessen.
- De aanwezigheid van een andere docent heeft invloed op het verloop van de les. Dit geeft daarom niet altijd een goed beeld van het functioneren van een docent.
- Alleen scholieren weten echt hoe duidelijk, boeiend of respectvol een docent naar zijn leerlingen is. Dit zijn allemaal heel belangrijke kwaliteiten.
- Eén van de dingen die scholieren moeten leren op school is hoe een democratie werkt. Door scholieren mee te laten praten over belangrijke onderwerpen, leren zij hoe ze meedoen in een democratie. LED is één van de manieren waarop dat kan!
- Leerlingen geven docenten tips, waardoor de docent en daardoor de les beter wordt.

Hoewel het LAKS alleen maar voordelen ziet in LED, zijn er ook mensen die redenen hebben waarom LED niet fantastisch is. Toch kloppen deze redenen vaak niet. Wij geven hieronder inspiratie voor tegenargumenten!

- *Scholieren weten helemaal niet waar ze op moeten letten wanneer ze hun docenten beoordelen.*
Onzin. Op scholen waar het wel gedaan wordt, blijkt dat leerlingen juist heel goed weten waar ze op moeten letten. Daarbij kan een vragenlijst als hulpmiddel al voldoende zijn voor leerlingen om te weten waar ze op moeten letten.

¹² LAKS loves LED (2015). <https://www.laks.nl/wp-content/uploads/2018/10/Boekje-LAKS-Loves-LED-2-nieuwste1.pdf>

- *Een nieuwe docent moet veel leren en wennen aan de school. Afgerekend worden door scholieren is dan niet eerlijk.*
Onzin. LED is niet bedoeld om een docent af te rekenen, maar juist om advies te geven! We denken dat het juist helpt voor een nieuwe docent om sneller te wennen en te leren, als hij of zij weet wat de scholieren vinden van de lessen.
- *Het kan zijn dat een docent zich niet goed voelt tijdens de evaluatie.*
Onzin. Scholieren zien een docent vaak en baseren daarom hun oordeel op een lange periode. Daarnaast kan er altijd door de schoolleiding worden besloten om LED op een ander moment uit te voeren.
- *Het kost teveel tijd.*
Onzin. Een school bepaalt zelf hoe vaak en op welke manier een docent geëvalueerd wordt. Ook kost het veel meer tijd om problemen achteraf op te lossen. Met LED signaleer je het juist sneller. Daarnaast zijn het vooral de leerlingen die aan de slag gaan met LED, waardoor er voor de docenten en schoolleiding weinig extra verwacht wordt. En daarbij: tijd investeren in een project wat veel op kan leveren is niet erg.

Hopelijk kunnen jullie met deze redenen de schoolleiding overtuigen om LED in te voeren op jullie school! In ons LED-handboek hebben we allemaal hulpmiddelen staan. Zo staan er verschillende vormen van LED in, tips over hoe je een goede vragenlijst kan maken en voorbeelden van hoe LED op andere scholen wordt toegepast. Je vindt dit handboek op onze website en kan je bij ons bestellen. Wel zo handig!

Wat gaat het LAKS doen?

Het LAKS heeft in het voorjaar van 2020 een reeks congressen georganiseerd voor leerlingen om te praten over deze docenten. De bevindingen van deze congressen wordt gerapporteerd en zullen we samen met de uitkomsten van de monitor gebruiken als leidraad om de koers te bepalen van dit thema.

Manieren en vormen van lesgeven

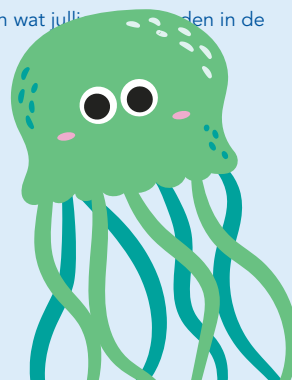
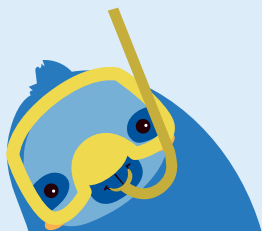
Als we dieper ingaan op de resultaten van manieren en vormen van lesgeven, zien we dat er helaas nog niet erg veel verbeterd is ten opzichte van 2018. De tevredenheid over de aansluitingen van de lessen op het nieuws is erg laag (40% ontevreden, 27% tevreden). Ook de tevredenheid over de afwisseling van activiteiten tijdens de lessen is niet zo hoog. Hierover zijn 27 procent van de scholieren ontevreden, en 34 procent is tevreden. Verder blijkt dat maar de helft van de scholieren de lessen zinvol vindt. In het onderstaande figuur zie je dat dit per leerjaar afneemt; hoe hoger het leerjaar, hoe minder zinvol scholieren de lessen vinden.

Gelukkig weten we dat er op dit moment veel gebeurt wat betreft de manieren en vormen van lesgeven. LAKS heeft, samen met andere onderwijsorganisaties, meegewerkt aan het project Curriculum.nu. Dit project is bedoeld om de inhoud van wat scholieren leren op school te veranderen. Het plan wat er nu ligt zou meer moeten aansluiten bij de beleavingswereld van scholieren.

We hopen dat door de herziening duidelijker wordt voor scholieren waarom ze iets moeten leren. Als ze weten waarom ze iets moeten leren, zijn ze ook gemotiveerder. Het LAKS ziet graag dat scholieren worden betrokken bij de invulling van de lesprogramma's van de scholen. Door Curriculum.nu is bedacht hoe het lesprogramma er ongeveer uit moet zien, maar uiteindelijk mag een school daar zelf concrete invulling aan geven. Scholen kunnen er bijvoorbeeld ook voor kiezen om ook praktische zaken op te nemen in het onderwijs. Denk daarbij bijvoorbeeld aan EHBO of mindfulness.

Wat kun je als leerlingenraad of lid van de medezeggenschapsraad doen?

Laat van je horen! Geef op school aan dat jullie graag willen meepraten over de vernieuwing van het onderwijs. Jullie weten als scholieren heel goed wat jullie belangrijk vinden in het onderwijs. Ook kunnen jullie dan aangeven wat jullie willen veranderen in de lessen.

Maatwerk en motivatie

Ook maatwerk en persoonlijk onderwijs zijn belangrijke thema's voor het LAKS. Maatwerk betekent dat elke scholier onderwijs kan volgen dat past bij de wensen en talenten van de scholier. In dit stukje bespreken we de vragen die gesteld zijn in de thema's 'Gepersonaliseerd leren' en 'Motivatie en excellentie'.

Onder gepersonaliseerd leren valt ons op dat scholieren aardig tevreden zijn over hoe ze worden begeleid bij zelfstandig werken en de hulp die ze krijgen als ze problemen hebben met leren. Ook zien we een positieve trend als het gaat om de vraag: 'Hoe tevreden ben je over de mogelijkheid om naast de normale vakken ook extra vakken of activiteiten te doen om je te ontwikkelen?'. Ongeveer 20 procent van de scholieren is hierover negatief en 43 procent is positief. In 2016 was dit nog 39 procent, dus we zien een lichte stijging. We zien ook dat iets meer dan de helft (53%) van de scholieren aangeeft dat ze door de school worden uitgedaagd om hun best te doen. Dat vinden we als LAKS goed om te zien.

Waar we wel van schrokken zijn de antwoorden op de vraag 'Weet je waarom je iets moeten leren?'. Er lijkt een negatieve trend te zijn. In 2016 was nog 61 procent positief, in 2018 daalde dit naar 59 procent. Dit jaar daalde de groep die hier positief over is nóg een beetje, naar 55 procent. Dit vinden we jammer om te zien. We hopen dat de veranderingen in het onderwijs, zoals hierboven beschreven bij 'Manieren en vormen van lesgeven', gaan zorgen voor een verbetering.

Op de vraag of je mee kan praten over wat je moet leren is dit jaar 56 procent van de scholieren positief. Dit is wel iets gezakt ten opzichte van voorgaande jaren (2016: 59%, 2018: 58%). We hopen niet dat dit zich doorzet, maar zijn al wel te spreken over het percentage dat nu al mee praat over wat ze moeten leren.

Wat kan je als leerlingenraad of lid van de medezeggenschapsraad doen?

- Je kunt onderzoeken wat er al mogelijk is aan maatwerk op jullie school, en dit overzichtelijk maken voor je medeleerlingen. Zo weten ze wat de opties zijn, en kunnen ze zelf bedenken wat het beste bij hen past.
- Zou jij zelf je rooster in willen kunnen delen? Of extra tijd willen besteden aan dingen die je leuk vindt, in plaats van je te vervelen tijdens een vak wat je toch al goed kan? Je kan zelf een voorstel doen bij de schoolleiding voor een nieuwe maatwerkvorm bij jou op school. Hiervoor kan je binnenkort tips vinden op onze site.

Wat gaat het LAKS doen?

De wet Onderwijstijd biedt scholen sinds 2016-2017 steeds meer mogelijkheden tot het bieden van maatwerk. Denk aan het volgen van een vak op een hoger niveau of al een paar examens doen in je voorexamenjaar. Maar maatwerk is veel breder dan vervroegd examen doen of een extra vak.

Het LAKS is momenteel bezig met het ontwikkelen van een pagina over maatwerk. Op deze pagina kunnen scholieren straks informatie vinden over de mogelijkheden van maatwerk, een aantal voorbeelden van maatwerkconcepten op andere scholen en hoe je zelf nieuwe maatwerkconcepten zou kunnen voorstellen aan de schoolleiding.

**Benieuwd naar de resultaten
van jouw school? Ga naar
www.laks-monitor.nl/resultaten**

Begeleiding bij keuzes

In de monitor is aan scholieren gevraagd wat ze vinden van hun profielkeuze en de begeleiding die ze hierbij hebben gekregen. Wat ons opvalt, is dat er vooral veel verschil zit tussen de leerwegen. Op het vwo is 80 procent van de scholieren tevreden met de profielkeuze en op het vmbo maar 57 procent. Havo zit er met 71 procent tussenin. Dat op het vmbo scholieren maar zo weinig tevreden zijn met hun profielkeuze, vinden we jammer om te zien. De juiste profielkeuze is belangrijk voor het bepalen van je toekomst en de keuzes die je kan maken na je middelbare school. Veel scholieren vinden het maken van deze keuze moeilijk, wat goede begeleiding essentieel maakt.

Elk jaar organiseert het LAKS een reeks congressen over een belangrijk thema in het onderwijs. We toeren dan door het land om jullie mening over dit onderwerp te horen. Het LAKS vindt heel belangrijk dat scholieren goed worden voorbereid op de toekomst. In 2018 was Loopbaanbegeleiding en –oriëntatie (LOB) dan ook het onderwerp van de scholierencongressen. Met LOB bedoelen we alles wat je helpt om je voor te bereiden op keuzes voor je toekomstige studie en/of baan.

Uit de congressen kwamen een aantal bevindingen naar voren. Allereerst gaven de scholieren aan dat ze een zeer beperkte versie van LOB krijgen op school. Leerlingen weten niet dat het om meer gaat dan enkel profiel- en studiekeuze, terwijl er op vele manieren kan worden voorbereid op de toekomst van een scholier.

De tweede bevinding uit de congressen sluit aan bij de eerste. Scholieren gaven aan dat er een beperkt invulling wordt aangeboden aan LOB op school. Er wordt vooral ingespeeld op de behoefte van de scholier (vraaggestuurd). Dat laatste is op zich prima, maar zorgt er ook voor dat leerlingen ook een aantal inzichten missen waar ze zelf niet op zouden zijn gekomen. Het is ook belangrijk om te weten wat je niet leuk vindt, of dat je wordt gewezen op een studie waar je misschien zelf nog nooit van hebt gehoord.

Een andere bevinding was dat het belangrijk is om het gesprek over kansengelijkheid en het belang van maatwerk met betrekking tot LOB voort te zetten. Scholieren erkenden dat je loopbaan niet afhankelijk mag zijn van waar je vandaan komt, maar vonden ook dat scholieren zelf een grote verantwoordelijkheid hebben in het voorbereiden op het vervolgonderwijs. Wel werd geconcludeerd dat LOB – en daarmee de school – een grote rol kan spelen in het wegnemen van die ongelijkheid. Veel scholieren vinden dat LOB in zekere zin maatwerk moet zijn en aangepast moet worden aan de behoeften en situatie van de scholier. Passen scholen LOB al op een dergelijke manier toe? Zien scholen dat – door LOB op deze manier te benaderen – scholieren van verschillende achtergronden toch op gelijke wijze worden begeleid naar een vervolgstap? Het LAKS wil dit gesprek vaker aan de orde laten komen bij de andere betrokken instanties en hoopt tevens dat deze discussie gevoerd gaat worden op school.

Wat kun je als leerlingenraad of leerling in de medezeggenschapsraad doen?

- Ga na hoe LOB op jullie school is geregeld. Is er een duidelijk programma? Gaat het over meer dan alleen een juiste profiel- of studiekeuze? Is er een duidelijk aanspreekpunt als scholieren vragen hebben? Wordt er per scholier gekeken waar er behoefte aan is?
- Je kunt een onderzoekje doen onder je medeleerlingen om te vragen waar ze behoefte aan hebben. Wat gaat er al goed op school wat betreft LOB? En op welke aspecten zouden ze wel meer verdieping willen?

Wat gaat het LAKS doen?

Het laatste jaar hebben we gemerkt dat het een positief effect heeft om leerlingenraden in contact te brengen met decanen. Hierom geeft het LAKS op congressen en workshops aan decanen aan waarom het voor hen belangrijk is om samen met de leerlingenraad het LOB-beleid op school te evalueren. Daarnaast zal het LAKS leerlingen helpen door een LOB-toolkit te delen.

**hoofd
stuk**

6

School- organisatie

**Wat voor
rapportcijfer krijgt
de school?**

**Ga je met plezier
naar school?**

**Ben je tevreden
over de keuze voor
deze school?**

Ontdek het in dit hoofdstuk

Vwo'ers zijn het meest
tevreden over
**de sfeer
op school**

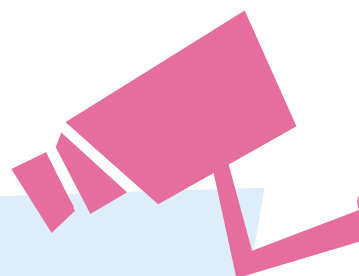
49%

van de scholieren is tevreden
over de begeleiding richting
een vervolgstudie

10%

is ontevreden over de
veiligheid op school

**1 op
de 2**

scholieren is tevreden
over de kantine

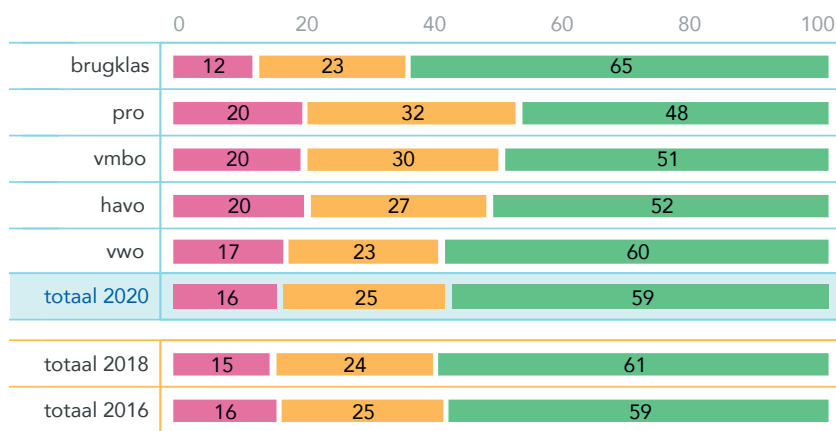
In dit zesde hoofdstuk geven scholieren hun mening over de organisatie van hun school. Het gaat dan bijvoorbeeld om verschillende onderwijsvoorzieningen als het internet en de klaslokalen, maar ook om de kantine en hoe goed er wordt schoongemaakt op school. Ook is gekeken naar de leefbaarheid en sfeer op school: hoe beoordelen scholieren de veiligheid op school? Wordt er veel gepest en gaat de school hier goed mee om? Als laatste onderwerp bespreken we de scholieren met een beperking.

6.1 Onderwijsvoorzieningen

De volgende vragen zijn gesteld om tot een totaaloordeel over de onderwijsvoorzieningen te komen:

- Kun je op school gebruikmaken van internet als dat nodig is?
- Hoe tevreden ben je over de klaslokalen?
- Hoe tevreden ben je over de studieplekken op school?
- Hoe tevreden ben je over het aantal computers op school?
- Hoe tevreden ben je over het praktijkmateriaal voor gym, techniek en kunst?
- Hoe tevreden ben je over de begeleiding richting een vervolgstudie?

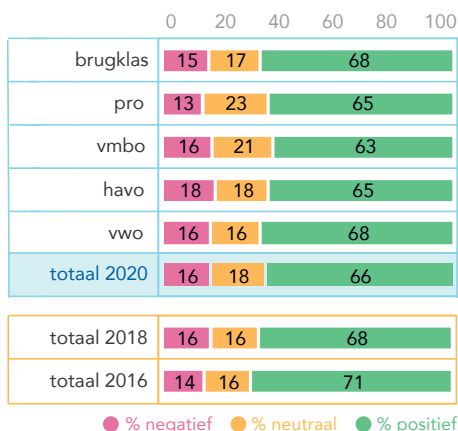
Over de onderwijsvoorzieningen is 59 procent van de scholieren tevreden en zestien procent is ontevreden. Deze verdeling is vergelijkbaar met 2016 en iets minder positief dan in 2018. In de brugklas zijn scholieren het meest te spreken over de onderwijsvoorzieningen; 65 procent is tevreden. In het praktijkonderwijs zijn de scholieren het minst positief (48%).

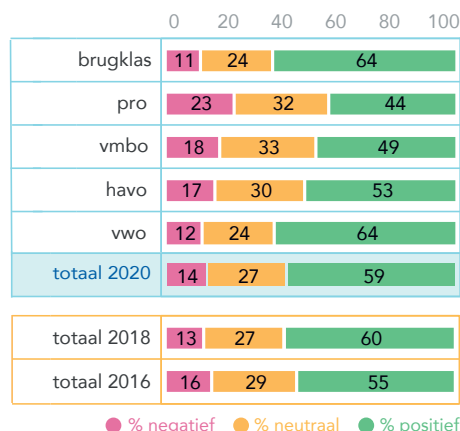
Figuur 6.1: Oordeel over onderwijsvoorzieningen (totaaloordeel)

● % negatief ● % neutraal ● % positief

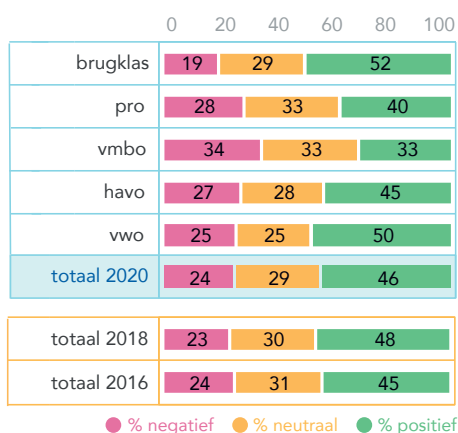
Bij onderstaande aspecten van de onderwijsvoorzieningen valt op dat scholieren over al deze aspecten wat minder tevreden zijn dan in 2018, al zijn de verschillen klein. De teruggang is het grootst bij de tevredenheid over het aantal computers op school. In 2020 is 59 procent hierover positief en in 2018 was dat 62 procent. De scholieren zijn het meest tevreden over het praktijkmateriaal voor gym, techniek en kunst (68%) en de beschikbaarheid van internet als dat nodig is (66%). Ze zijn het minst te spreken over de studieplekken op school. Minder dan de helft (46%) beoordeelt deze positief.

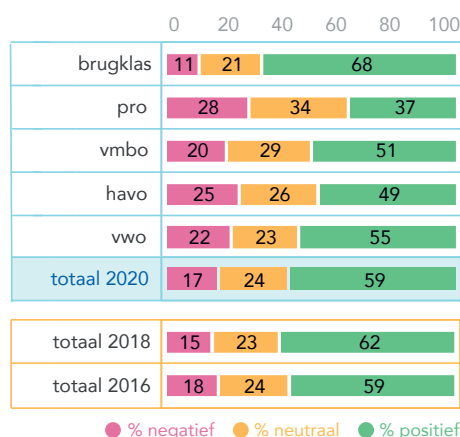
Figuur 6.2: Kun je op school gebruikmaken van internet als dat nodig is?

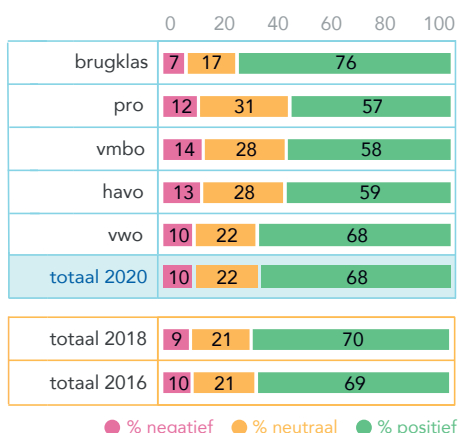
Figuur 6.3: Hoe tevreden ben je over de klaslokalen?

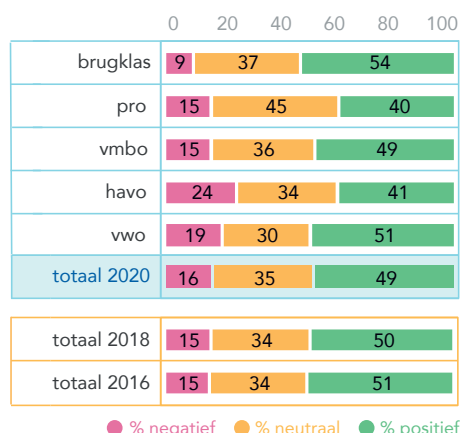
Figuur 6.4: Hoe tevreden ben je over de studieplekken op school?

Figuur 6.5: Hoe tevreden ben je over het aantal computers op school?

Figuur 6.6: Hoe tevreden ben je over het praktijkmateriaal voor gym/techniek/kunst?

Figuur 6.7: Hoe tevreden ben je over de begeleiding richting een vervolgstudie?

Brugklassers en scholieren uit verschillende schooltypen oordelen redelijk vergelijkbaar over het gebruik kunnen maken van internet op school. Bij de andere aspecten zijn er soms grote verschillen.

Zo is 68 procent van de brugklassers tevreden over het aantal computers op school, tegenover 37 procent van de scholieren in het praktijkonderwijs. Ook over de klaslokalen zijn scholieren in het praktijkonderwijs het minste te spreken. Minder dan de helft (44%) beoordeelt deze positief en 23 procent beoordeelt deze negatief. Van de brugklassers en vwo'ers is 64 procent tevreden en iets meer dan tien procent is ontevreden. Over de studieplekken heeft een derde van de vmbo'ers een positief oordeel en een derde heeft een negatief oordeel. Bij de brugklassers en vwo'ers is de helft tevreden over de studieplekken. Over het praktijkmateriaal voor gym, techniek en kunst zijn de brugklassers het meest te spreken met 76 procent positieve oordelen. Scholieren uit havo, vmbo en praktijkonderwijs oordelen hierover vergelijkbaar; tegen de 60 procent is positief. Van de havisten en scholieren in het praktijkonderwijs oordeelt zo'n 40 procent positief over de begeleiding richting een vervolgstudie. De havisten geven echter vaker een negatief oordeel over deze begeleiding (24%) dan degenen in het praktijkonderwijs (15%). Van de vwo'ers en vmbo'ers is zo'n 50 procent tevreden over de begeleiding richting een vervolgstudie.

Vmbo'ers in de gemengde leerweg (gl) zijn het meest tevreden over de onderwijsvoorzieningen. Degenen in de basisberoepsgerichte leerweg (bl) zijn het minst tevreden. Uitgesplitst naar verschillende aspecten blijken de vmbo'ers in de gemengde/theoretische leerweg (gl/tl) het minst positief over de studieplekken, het aantal computers op school en het praktijkmateriaal. Zij zijn echter van alle vmbo'ers het meest te spreken over de begeleiding richting een vervolgstudie.

De tevredenheid over de onderwijsvoorzieningen neemt bij brugklassers, havisten en vwo'ers af naarmate het leerjaar hoger wordt. Bij vmbo'ers blijft de tevredenheid stabiel. Als uitgesplitst wordt naar de verschillende aspecten, zijn er wel uitzonderingen op dit beeld. Zo zijn scholieren in het praktijkonderwijs en vmbo'ers in het laatste leerjaar het meest tevreden over begeleiding richting vervolgonderwijs. Havisten en vwo'ers zijn juist in het derde leerjaar het meest tevreden over dit onderwerp.

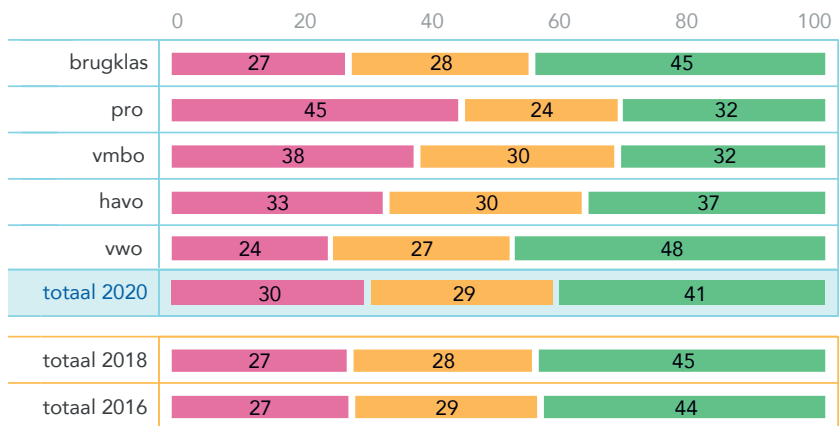
Jongens zijn iets minder tevreden over de begeleiding richting een vervolgstudie dan meisjes. Opvallend is dat de scholieren die anders zijn of niet willen zeggen of ze een jongen of meisje zijn, over alle onderwijsvoorzieningen op school duidelijk minder tevreden zijn dan jongens en meisjes. Het grootste verschil is de tevredenheid over de klaslokalen. Een verschil van zo'n twintig procentpunten.

6.2 Faciliteiten en voorzieningen op school

Voor het totaaloordeel over faciliteiten is de gemiddelde score op de volgende vragen gebruikt:

- Hoe tevreden ben je over hoe schoon het is op school?
- Hoe tevreden ben je over de kantine?
- Hoe tevreden ben je over hoe schoon de toiletten zijn?

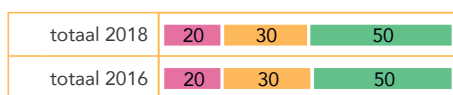
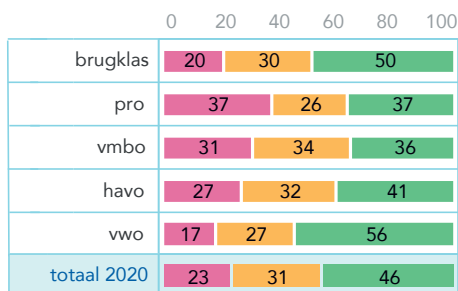
De tevredenheid over de faciliteiten was in 2018 ongeveer hetzelfde als in 2016, maar is nu licht gedaald. In 2020 geven iets minder scholieren een positief oordeel (41% tegenover 45% in 2018) en iets meer scholieren een negatief oordeel (30% tegenover 27% in 2018).

Figuur 6.8: Oordeel over faciliteiten (totaaloordeel)

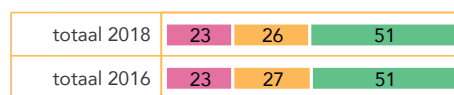
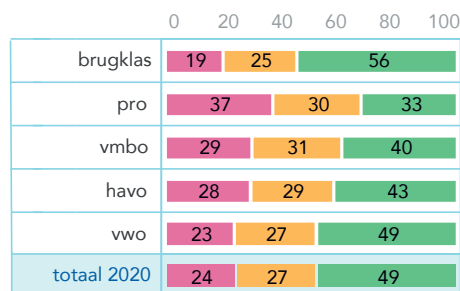
● % negatief ● % neutraal ● % positief

Er is ook naar de onderliggende vragen van het totaaloordeel gekeken. Over de kantine is de helft van de scholieren tevreden en is bijna een kwart ontevreden. Minder dan de helft is tevreden over hoe schoon de school is (46%), in 2016 en 2018 oordeelde 50 procent positief. Het aandeel scholieren dat negatief is over hoe schoon de school is, is iets gestegen (van 20% naar 23%). Het minst te spreken zijn de scholieren over de toiletten. Bijna dertig procent vindt ze voldoende netjes, maar 43 procent geeft aan dat ze niet schoon genoeg zijn. In 2018 gaf nog 33 procent een positief oordeel over de toiletten en 39 procent een negatief oordeel.

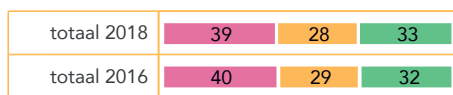
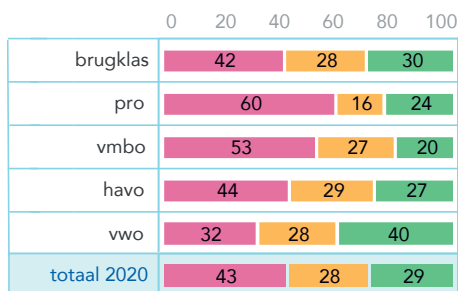
● % negatief ● % neutraal ● % positief

Figuur 6.9: Hoe tevreden ben je over hoe schoon het is op school?

● % negatief ● % neutraal ● % positief

Figuur 6.10: Hoe tevreden ben je over de kantine?

● % negatief ● % neutraal ● % positief

Figuur 6.11: Hoe tevreden ben je over hoe schoon de toiletten zijn?

Scholieren van het praktijkonderwijs zijn over alle aspecten het minst positief. Een derde is te spreken over de kantine en tevreden over hoe schoon de school is, maar 37 procent is niet tevreden over deze aspecten. Zestig procent vindt de toiletten zelfs vies. Een kwart vindt ze schoon. Vwo'ers zijn het meest tevreden over hoe schoon het is op school en de netheid van de toiletten. De school wordt door 56 procent van de vwo'ers schoon genoeg gevonden, zeventien procent vindt dat juist niet. Over hoe schoon de toiletten zijn is 40 procent positief en 33 procent negatief. Brugklassers zijn van alle scholieren het meest tevreden over de kantine. Van hen is 56 procent tevreden over de kantine.

Binnen de leerwegen in het vmbo zijn vmbo-gl scholieren het meest tevreden over de faciliteiten en vmbo-bl scholieren het minst.

Brugklassers in het eerste jaar zijn over alle aspecten het meest tevreden in het eerste jaar, in latere leerjaren worden ze minder positief. Dit geldt ook voor vwo'ers, in hun derde leerjaar zijn ze het meest tevreden. Scholieren in het praktijkonderwijs zijn in hun derde leerjaar veel positiever over de kantine dan in het vierde leerjaar. Bij hun oordeel over de netheid van de toiletten is het andersom, scholieren in het vierde leerjaar zijn hier meer tevreden over dan scholieren in het derde leerjaar.

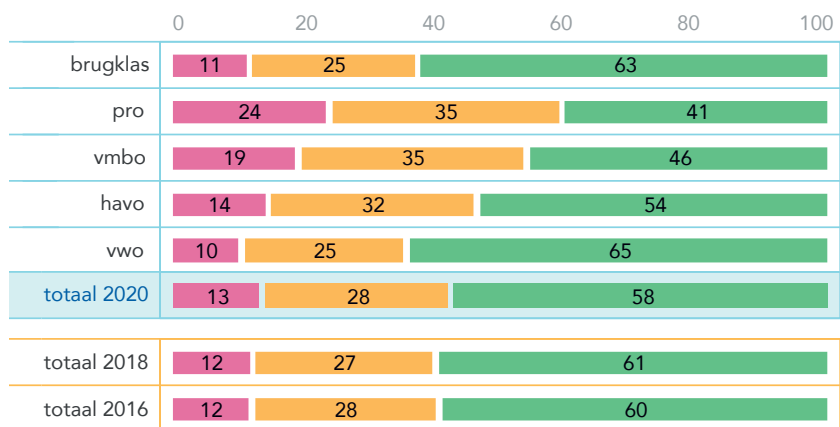
Jongens zijn minder tevreden over hoe schoon de toiletten zijn dan meisjes. Ook hier zien we dat scholieren die anders zijn of niet willen zeggen of ze een jongen of meisje zijn, het meest ontevreden zijn over alle faciliteiten. Zij oordelen negatiever over hoe schoon het op school is, de kantine en over de netheid van toiletten. Een verschil van zo'n 10 procentpunten. Het meest ontevreden zijn zij in vergelijking met jongens en meisjes over de kantine. Een verschil van zo'n 15 procentpunten.

6.3 Leefbaarheid en sfeer

De volgende vragen zijn gesteld om tot een totaaloordeel over de leefbaarheid en sfeer op school te komen:

- Hoe tevreden ben je over de veiligheid op school?
- Hoe duidelijk vind je de regels op school?
- Hoe tevreden ben je over wat school doet tegen pesten?
- Hoe tevreden ben je over hulp die je van school krijgt bij persoonlijke problemen?
- Hoe tevreden ben je over de sfeer op school?
- Hoe tevreden ben je over de omgang met andere leerlingen van deze school?

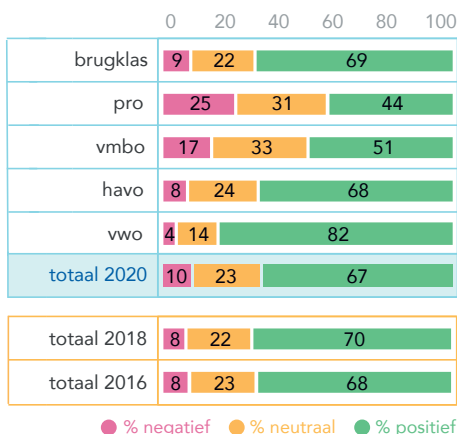
Bijna zestig procent van de scholieren heeft een positief oordeel over de leefbaarheid en sfeer op school. Dat is iets minder dan in 2018. Brugklassers en vwo'ers zijn het meest tevreden. Scholieren in het praktijkonderwijs zijn het minst positief over de leefbaarheid en sfeer op school.

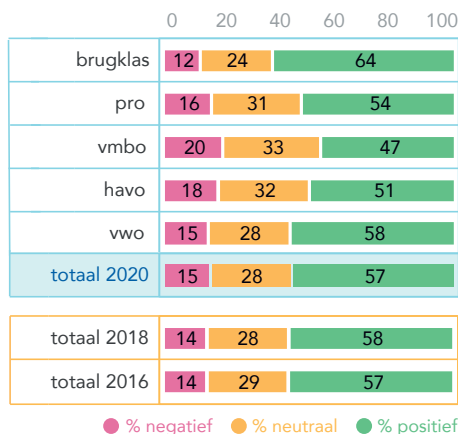
Figuur 6.12: Oordeel over leefbaarheid en sfeer (totaaloordeel)

● % negatief ● % neutraal ● % positief

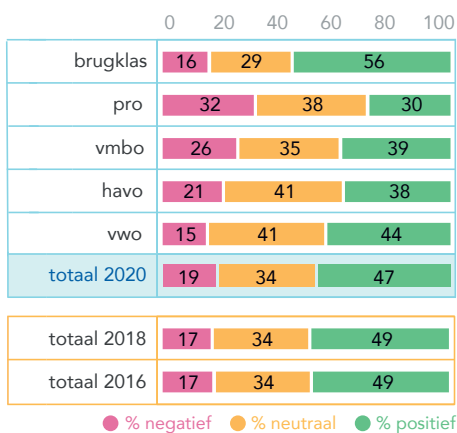
Als we kijken naar de onderliggende vragen, zien we dat twee derde van de scholieren tevreden is over de veiligheid op school. Ook heeft een ruime meerderheid een positief oordeel over de sfeer en de omgang met andere leerlingen. Meer dan de helft van de scholieren vindt de regels op school duidelijk en is tevreden over de hulp die geboden wordt bij persoonlijke problemen. Over wat de school doet tegen pesten zijn de scholieren het minst te spreken. Minder dan de helft (47%) vindt dat hier genoeg aan gedaan wordt. Eén op de vijf scholieren vindt dat er te weinig gedaan wordt tegen pesten op school.

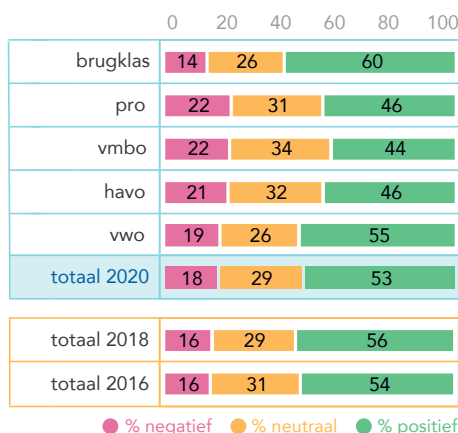
Figuur 6.13: Hoe tevreden ben je over de veiligheid op school?

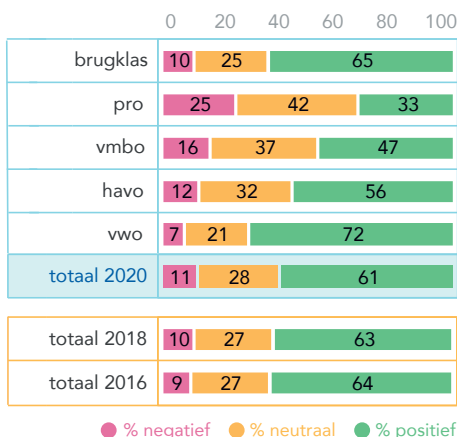
Figuur 6.14: Hoe duidelijk vind je de regels op school?

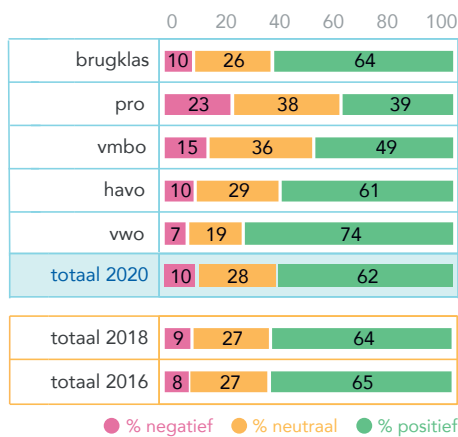
Figuur 6.15: Hoe tevreden ben je over wat school doet tegen pesten?

Figuur 6.16: Hoe tevreden ben je over de hulp die je van school krijgt bij persoonlijke problemen?

Figuur 6.17: Hoe tevreden ben je over de sfeer op school?

Figuur 6.18: Hoe tevreden ben je over de omgang met andere leerlingen op school?

Brugklassers en vwo'ers zijn het meest tevreden over de aspecten die met veiligheid en sfeer te maken hebben. Over het algemeen zijn scholieren in het praktijkonderwijs en vmbo'ers het minst tevreden. De verschillen zijn soms fors. Zo is 82 procent van de vwo'ers positief over de veiligheid op school, tegenover 44 procent van de scholieren in het praktijkonderwijs. Een kwart van hen geeft een negatief oordeel over de veiligheid, terwijl dat bij de vwo'ers minder dan vijf procent is. Bij de tevredenheid over de sfeer op school en de omgang met andere leerlingen is een vergelijkbaar patroon te zien. Ten opzichte van vwo'ers is grofweg de helft minder scholieren in het praktijkonderwijs tevreden, terwijl zij ruim drie keer vaker een negatief oordeel geven.

Over wat de school doet tegen pesten zijn brugklassers met 56 procent het meest tevreden. Bij de scholieren in het praktijkonderwijs is 33 procent hierover tevreden, terwijl 32 procent een negatief oordeel geeft. Bij de brugklassers geeft zestien procent een negatief oordeel over wat er tegen pesten wordt gedaan. Bij de aspecten tevredenheid over hulp bij persoonlijke problemen en duidelijkheid over regels op school zijn de verschillen tussen de groepen minder groot. Brugklassers zijn over deze aspecten het meest te spreken en vmbo'ers het minst.

Van de vmbo'ers zijn vmbo-gl scholieren over alle aspecten het meest tevreden. Vmbo-bl scholieren zijn het minst positief over de veiligheid, de sfeer op school en de omgang met andere leerlingen. Scholieren op vmbo-t zijn het minst tevreden over de duidelijkheid van regels en wat de school doet tegen pesten. Vmbo-gl/tl scholieren zijn tenslotte het minst te spreken over de ondersteuning die ze krijgen bij persoonlijke problemen.

Brugklassers, havisten en vwo'ers worden in latere leerjaren minder tevreden over de veiligheid en sfeer op school. Bij scholieren in het praktijkonderwijs en vmbo'ers zijn geen verschillen gevonden tussen de leerjaren.

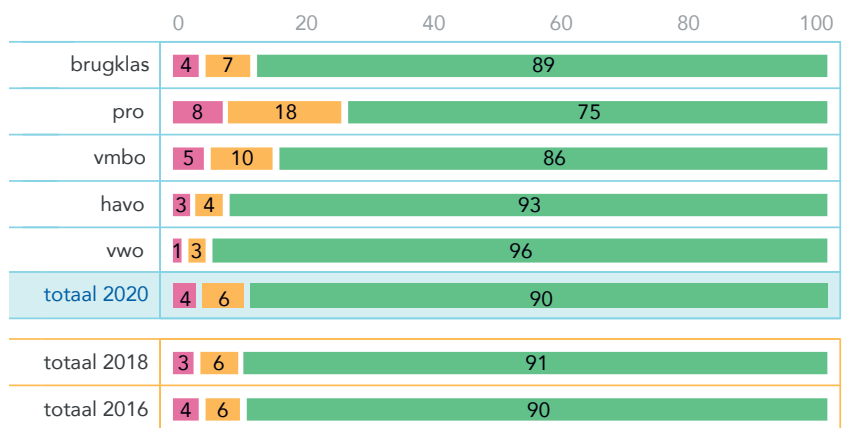
De tevredenheid over de veiligheid en sfeer op school is bij jongens en meisjes ongeveer hetzelfde; 58 procent is tevreden. Dat geldt niet voor scholieren die anders zijn of niet willen zeggen of ze een jongen of meisje zijn. Zij zijn in vergelijking met jongens en meisjes minder vaak tevreden over de veiligheid en sfeer op school, namelijk in 38 procent van de gevallen. Deze groep scholieren is vooral negatiever over de veiligheid op school: een kwart van hen is ontevreden tegenover tien procent van de jongens en negen procent van de meisjes. Ook over de begeleiding van school bij persoonlijke problemen is deze geslachtsneutrale groep duidelijk minder vaak tevreden dan jongens en meisjes dat zijn. Een verschil van achttien procentpunten.

6.4 Pesten

In deze paragraaf bespreken we hoe scholieren het pestgedrag ervaren. In de plaatjes wordt in het groen het deel van de scholieren getoond dat niet of nauwelijks wordt gepest, en in het roze het deel dat wél is gepest. Het totaaloordeel over pesten is gebaseerd op de volgende vragen:

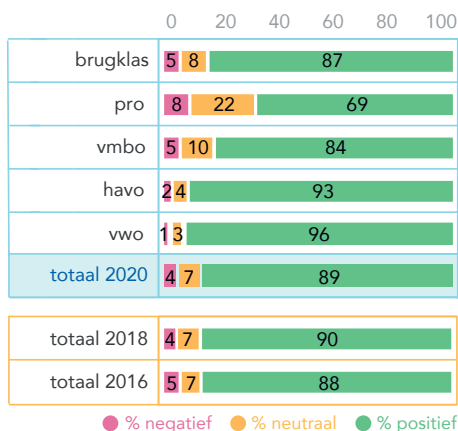
- Ben je de afgelopen drie maanden gepest door leerlingen van deze school?
- Ben je de afgelopen drie maanden online gepest door leerlingen van deze school?
- Hebben leerlingen van deze school jou de afgelopen drie maanden expres lichamelijk pijn gedaan?
- Ben je de afgelopen drie maanden gediscrimineerd door leerlingen van deze school?

De meeste scholieren geven op aan dat zij in de drie maanden voor afname van de LAKS-monitor niet of nauwelijks pestgedrag hebben ervaren. Gemiddeld vier procent geeft aan van wel. Dit zijn stabiele cijfers ten opzichte van 2016 en 2018.

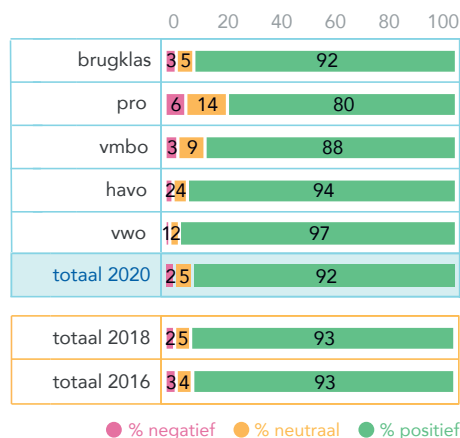

Figuur 6.19: Ervaren pestgedrag (totaaloordeel)

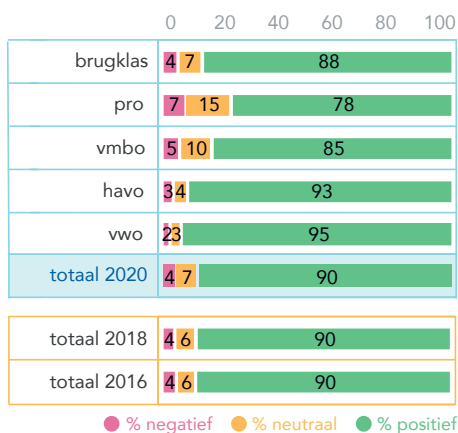
● % negatief ● % neutraal ● % positief

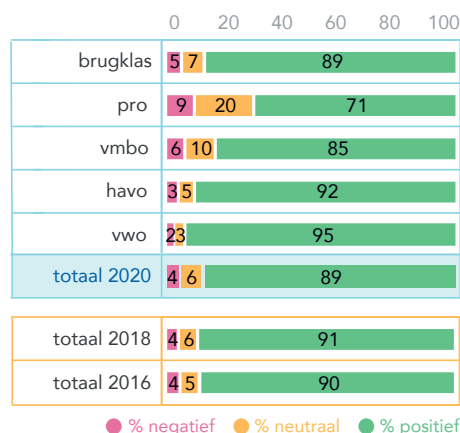
Figuur 6.20: Ben je de afgelopen drie maanden gepest door leerlingen van deze school?

Figuur 6.21: Ben je de afgelopen drie maanden online gepest door leerlingen van deze school?

Figuur 6.22: Hebben leerlingen van deze school jou de afgelopen drie maanden expres lichamelijk pijn gedaan?

Figuur 6.23: Ben je de afgelopen maanden gediscrimineerd door leerlingen van deze school?

Ook als de antwoorden op de onderliggende vragen worden bekeken, zijn er geen grote verschillen met voorgaande jaren. Online pesten door leerlingen van de school komt het minst vaak voor. Met de andere aspecten van pestgedrag heeft vier procent van de scholieren te maken gehad.

Bij alle vormen van pestgedrag geven scholieren in het praktijkonderwijs het vaakst aan dat zij ermee te maken hebben gehad. Gediscrimineerd worden door leerlingen van de school komt het meest vaak (9%). Online pesten gebeurt het minst vaak, zes procent van de leerlingen in het praktijkonderwijs geeft aan op deze manier gepest te zijn. Vwo'ers geven aan het minst vaak gepest te zijn. Bij alle vormen van pestgedrag geeft maximaal twee procent aan ermee te maken hebben gehad.

Van de vmbo scholieren hebben vmbo-bl'ers het meest te maken gehad met pestgedrag. Dit geldt voor alle aspecten van het pesten. Vmbo-t'ers hebben het minst te maken gehad met pesten.

Brugklassers worden in hun derde leerjaar minder gepest dan in hun eerste jaar. Scholieren in het praktijkonderwijs worden in het vierde leerjaar het minste gepest.

Jongens geven vaker aan gepest te zijn dan meisjes. Ze worden vaker gediscrimineerd en zijn vaker expres lichamelijk pijn gedaan door anderen. De groep scholieren die geen geslacht heeft opgegeven is vaker negatief over het pestgedrag dan jongens en meisjes dat zijn. Elf procent van deze scholieren oordeelt negatief over het pesten op school, terwijl vier procent van de jongens en twee procent van de meisjes een negatief oordeel geven. Ook als we kijken naar de afzonderlijke vragen, dan valt op dat de groep die geen geslacht opgaf vaker zegt (online) gepest te zijn in de afgelopen drie maanden. Zij zeggen ook dat ze vaker expres lichamelijk pijn gedaan en zijn gediscrimineerd.

6.5 Leren met een beperking

In elke uitvoering van de LAKS-monitor worden ook een aantal vragen gesteld over leren met een beperking:

- Heb je één van de volgende lichamelijke handicaps, functiebeperkingen of (chronische) ziektes?
- Is dit vastgesteld door een specialist?
- Heb je last van je beperking in je opleiding?
- Heb je bij je school aangegeven dat je een beperking hebt?
- Houden docenten voldoende rekening met jouw beperking?
- Ben je tevreden over de beschikbare hulpmiddelen en aanpassingen die er op school zijn voor jouw beperking?
- Ben je tevreden over de geschiktheid van het gebouw voor mensen met jouw beperking?

Evenals in 2018 geeft ongeveer één op de drie scholieren aan één of meer beperkingen te hebben. De zes beperkingen die het vaakst genoemd worden zijn dyslexie (31%), ADHD/ADD (21%), long/ademhalingsproblemen (14%), migraine/ernstige hoofdpijn (12%), psychische problemen/aandoening (11%) en een vorm van autisme (8%). Deze aandoeningen zijn in verreweg de meeste gevallen vastgesteld door een arts. Migraine/ernstige hoofdpijn is het minst vaak gediagnosticeerd door een arts (60%). Bij de andere aandoeningen lopen de door een arts vastgestelde diagnoses op tot 95 procent bij dyslexie.

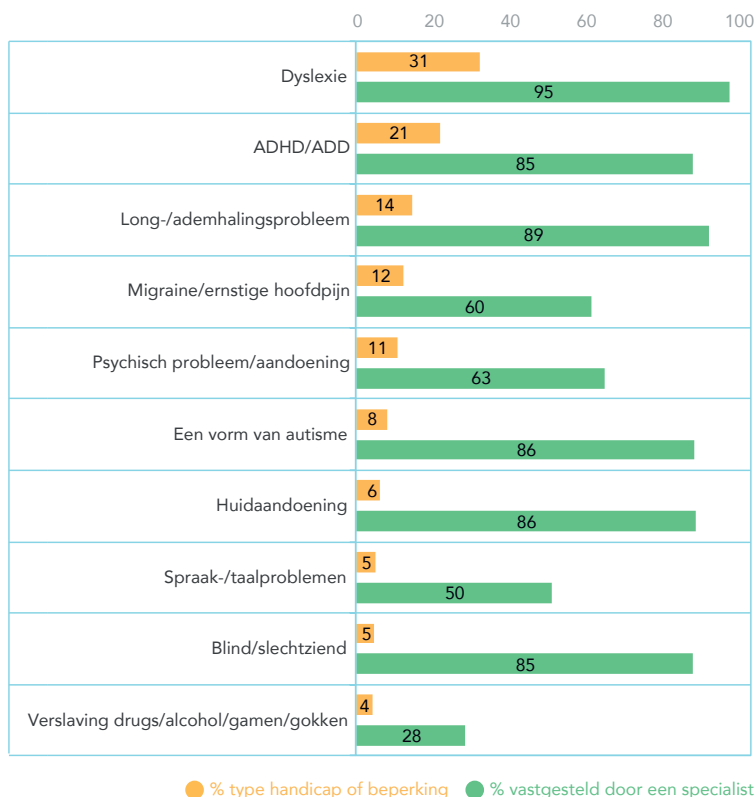
Als we kijken naar de verschillende schooltypen, zien we in het vmbo dat het grootste aandeel van de scholieren kampt met één of meerdere beperkingen. In het vmbo hebben leerlingen, die behoefte hebben aan extra hulp bij het halen van een diploma, de mogelijkheid om leerwegondersteunend onderwijs te volgen (lwoo). Scholen krijgen voor scholieren met een lwoo-indicatie extra middelen die ze hiervoor kunnen inzetten. Daarmee kunnen scholen bijvoorbeeld extra bijlessen organiseren, kleinere klassen maken, extra trainingen geven aan lwoo-scholieren en huiswerkbegeleiding bieden. In de vragenlijst gaf dit jaar twaalf procent van alle vmbo'ers aan leerwegondersteuning te krijgen.

Aan scholieren met een beperking zijn vragen voorgelegd over de ondersteuning door school. De meeste uitkomsten zijn vergelijkbaar met de resultaten in 2016 en 2018. Er is alleen een lichte stijging te zien van het aantal scholieren dat hun beperking niet aan school kenbaar maakt. Gemiddeld 45 procent van de scholieren geeft aan in de opleiding last te hebben van zijn of haar beperking. Brugklassers ondervinden het vaakst problemen en havigen naar verhouding het minst.

Niet iedereen geeft op school aan een beperking te hebben. In 2020 gaf gemiddeld 29 procent aan het niet gemeld te hebben. In het praktijkonderwijs meldt veertig procent de beperking niet. In het vmbo melden scholieren hun beperkingen het vaakst juist wel, maar ook daar meldt een kwart het niet. Ongeveer de helft van de scholieren geeft aan dat docenten voldoende rekening houden met de beperking. Er zijn wel verschillen tussen de schooltypen. Vwo'ers zijn het meest tevreden over ondersteuning door docenten (57%), scholieren in het praktijkonderwijs het minst (38%). Binnen de verschillende beperkingen zien we dat scholieren die kampen met verslaving, ADHD of ADD, psychische problemen en dyscalculie het minst tevreden zijn over de mate waarin docenten hier rekening mee houden.

Ook over de geschiktheid van het gebouw zijn vwo'ers, samen met de brugklassers, het meest tevreden en de scholieren in het praktijkonderwijs het minst. Van hen geeft 32 procent aan ontevreden te zijn over de geschiktheid van het gebouw voor hun beperking. Scholieren met gewrichtsklachten en bewegingsproblemen zijn hier het meest over te spreken.

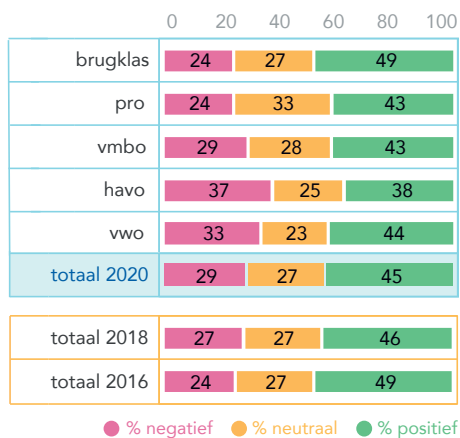
Over de beschikbare hulpmiddelen en aanpassingen op school is bij de meeste groepen meer dan de helft van de scholieren tevreden. Alleen in het vmbo is minder dan de helft positief hierover. Net als vorig jaar is er binnen de verschillende beperkingen een opvallend verschil te zien tussen scholieren met dyslexie en dyscalculie. Scholieren met dyscalculie zijn een stuk minder tevreden over de hulpmiddelen en aanpassingen.

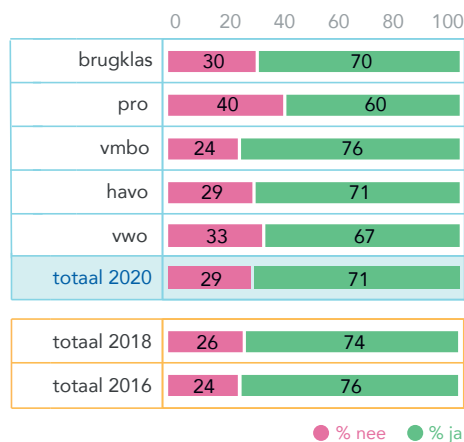
Figuur 6.24: Percentage type handicap of beperking (meerdere antwoorden mogelijk; alleen scholieren met handicap/beperking)

Wanneer we de tevredenheid over het onderwijs van leerlingen met en zonder beperking vergelijken, zien we dat hun oordeel over sommige zaken verschilt. De grootste verschillen die we hebben gevonden kwamen voor bij de volgende vragen:

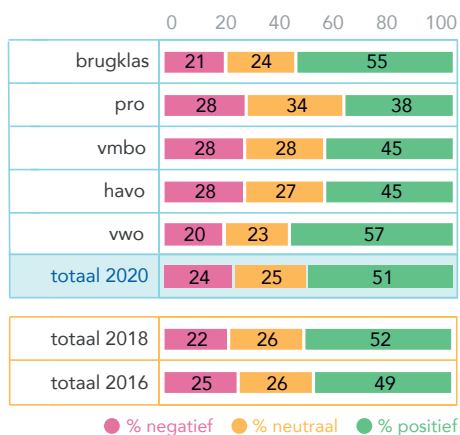
- Hoe tevreden ben je over de veiligheid op school?
Scholieren zonder beperking zijn hier vaker tevreden over (70% tegenover 62%).
- Weet je op tijd dat je een toets hebt?
Scholieren zonder beperking zijn hier vaker op tijd van op de hoogte (71% tegenover 64%).
- Hoe tevreden ben je over de omgang met andere leerlingen van deze school?
Scholieren zonder beperking zijn hier vaker tevreden over (65% tegenover 57%).
- Weet je wat je moet leren?
Scholieren zonder beperking zijn hier vaker tevreden over (68% tegenover 61%).
- Hoe tevreden ben je over de sfeer op school?
Scholieren zonder beperking zijn hier vaker tevreden over (63% tegenover 56%).
- Ben je de afgelopen drie maanden gepest door leerlingen van deze school?
Scholieren zonder beperking worden minder vaak gepest (niet gepest: 91% tegenover 85%).
- Hoe tevreden ben je over de studieplekken op school?
Scholieren zonder beperking zijn hier vaker tevreden over (48% tegenover 42%).
- Behandelen docenten jou met respect?
Scholieren zonder beperking zijn hier vaker van overtuigd (80% tegenover 75%).
- Kan je meepraten over wat je moet leren?
Scholieren zonder beperking zijn hier vaker van overtuigd (58% tegenover 53%).
- Ga je met plezier naar school?
Scholieren zonder beperking zeggen vaker dat zij altijd met plezier naar school gaan (56% tegenover 51%).

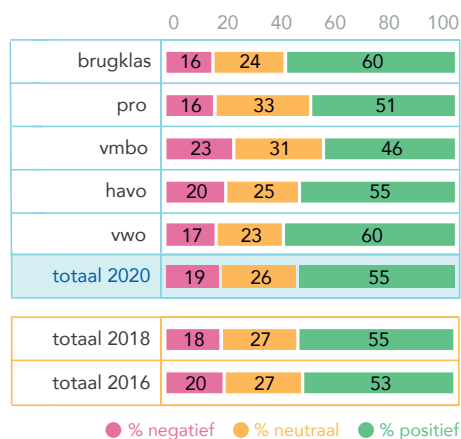
Figuur 6.25: Heb je last van je beperking in je opleiding?

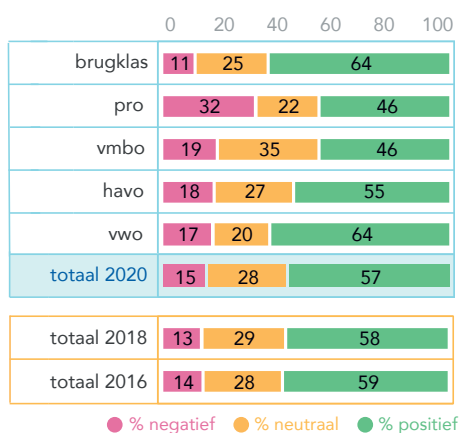
Figuur 6.26: Heb je bij je school aangegeven dat je een beperking hebt?

Figuur 6.27: Houden docenten voldoende rekening met jouw beperking?

Figuur 6.28: Ben je tevreden over de beschikbare hulpmiddelen en aanpassingen die er op school zijn voor jouw beperking?

Figuur 6.29: Ben je tevreden over de geschiktheid van het gebouw voor mensen met jouw beperking?

6.6 Samenvatting

In dit hoofdstuk is besproken hoe tevreden scholieren zijn over de schoolorganisatie. Allereerst zijn vragen gesteld over onderwijsvoorzieningen. De tevredenheid hierover is stabiel ten opzichte van voorgaande jaren en de meerderheid is over het algemeen positief. De scholieren zijn het meest tevreden over het praktijkmateriaal voor gym, techniek en kunst en de beschikbaarheid van internet als dat nodig is. Het minst zijn ze te spreken over de studieplekken op school. Vooral vmbo'ers zijn hier ontevreden over.

Over de faciliteiten en voorzieningen op school zijn scholieren nu minder positief dan in 2018. Over de kantine en hoe schoon het is op school is nu bijna de helft tevreden. Minder dan een derde vindt de toiletten schoon genoeg. Vwo'ers zijn het meest tevreden over de faciliteiten en voorzieningen. Bijna de helft beoordeelt deze als goed genoeg. Scholieren in het praktijkonderwijs zijn het minst tevreden. Een derde vindt de faciliteiten goed genoeg, maar 45 procent geeft aan ze onvoldoende te vinden.

Wat betreft de leefbaarheid en sfeer op school zijn de scholieren iets minder tevreden dan in 2018, maar de meerderheid heeft hier een positief oordeel over. Alleen over wat de school doet tegen pestgedrag is minder dan de helft van de scholieren tevreden. Er zijn wel behoorlijke verschillen tussen de schooltypen. Vwo'ers zijn veel positiever dan scholieren in het praktijkonderwijs. Brugklassers zijn samen met vwo'ers het meest tevreden over de leefbaarheid en sfeer op school.

Pesten komt nog even vaak voor als in 2016 en 2018. Scholieren in het praktijkonderwijs worden het vaakst gepest. Gediscrimineerd worden door leerlingen van de school komt bij hen het meest voor en online pesten het minst. Vwo'ers hebben het minst te maken met pestgedrag.

Opvallend is dat de genderneutrale groep scholieren over een veelheid van aspecten ontevreden is. Deze scholieren zijn negatiever dan jongens en meisjes, met name over de klaslokalen, de begeleiding bij persoonlijke problemen en pesten.

Als laatste is in dit hoofdstuk gekeken naar scholieren met een beperking. Een derde van de scholieren geeft aan één of meer beperkingen te hebben. Dyslexie komt het vaakst voor. Bijna de helft geeft aan in de opleiding last te hebben van de beperking, brugklassers het vaakst. Ongeveer de helft van de scholieren vindt dat docenten voldoende rekening houden met hun beperking. Vwo'ers zijn hierover het meest tevreden en scholieren in het praktijkonderwijs het minst. Ook over de geschiktheid van het gebouw zijn vwo'ers het meest tevreden en scholieren in het praktijkonderwijs het minst. De resultaten komen overeen met die van voorgaande jaren. Er is ook gekeken naar verschillen in de tevredenheid van scholieren met en zonder beperking. Op een aantal punten blijken scholieren met een beperking minder tevreden te zijn dan scholieren zonder beperking.

6.7 LAKS duikt in de resultaten

Faciliteiten en voorzieningen op school

Het LAKS vindt het belangrijk dat de school voor elke scholier een fijne omgeving is. Hierin spelen hygiëne en goede voorzieningen ook een grote rol. Uit de LAKS-monitor blijkt dat dit nog steeds niet altijd goed gaat op elke school. Is dit bij jou op school een probleem en doet de school er niets aan? Neem contact met ons op via laks.nl/contact!

Leefbaarheid & pesten

Al jaren daalt de leefbaarheid en het gevoel van veiligheid op scholen. Dat kan niet de bedoeling zijn. Het lijkt erop dat scholen dit niet hoog genoeg op hun prioriteitenlijstje hebben staan. Daarbij vinden we het ook opvallend dat minder dan de helft van de leerlingen tevreden is over het beleid rondom pesten op school. De leefbaarheid wordt hier direct door beïnvloed. Het LAKS hoopt dat scholen gaan inzien dat het onwijs belangrijk is om een goed pestbeleid te hebben op school, welke in overleg met leerlingen is opgesteld en wordt geëvalueerd. Dit is namelijk niet alleen beter voor de leerlingen en docenten op school, maar ook nog eens wettelijk verplicht door de Wet veiligheid op school. De leerlingen zijn degenen die de veiligheid op school het beste ervaren. Samen met hen het beleid maken en evalueren zorgt voor een beleid dat daadwerkelijk de veiligheid op school verbetert. Deze wet verplicht scholen tot een aantal zaken, met als doel de veiligheid van scholieren en docenten te waarborgen en te verhogen. Het LAKS gaat dit thema extra aansnijden bij onze partners. We streven naar een verbetering ten tijde van de volgende LAKS-monitor.

LHBTI-onderzoek

Elke leerling die gepest wordt, is er eentje te veel. Uit de resultaten van de LAKS-monitor blijkt dat er in de afgelopen 4 jaar vrijwel geen daling is in het aantal leerlingen dat aangeeft gepest te worden. Het LAKS vindt dit onacceptabel. Bij het LAKS hebben we de afgelopen tijd in het bijzonder aandacht besteed aan de veiligheid van LHBTI-leerlingen. We kregen berichten binnen dat vooral deze leerlingen zich niet veilig voelen op school. Daarom hebben we in 2019 en 2020 een onderzoek gedaan naar het gevoel van veiligheid onder LHBTI-scholieren in Nederland. Uit dat onderzoek blijkt dat vooral medeleerlingen bepalend lijken te zijn voor de veiligheid van LHBTI-scholieren. Dit onderzoek is terug te vinden op onze site.

Leren met een beperking

Elke leerling heeft recht op passend onderwijs. Als het LAKS signalen ontvangt dat dit niet geleverd wordt, bemiddelen we tussen de leerling en de school. Wanneer dit onvoldoende blijkt, verwijzen we de leerling door naar andere onderwijspartijen, zoals de onderwijsconsulenten. Het LAKS vertegenwoordigt leerlingen in gesprekken met onderwijspartners. We betrekken daarbij leerlingen die op verschillende manieren te maken krijgen met passend onderwijs. Dit doen we door thuiszittersbijeenkomsten te organiseren, leerlingen mee te nemen naar belangrijke overleggen en onze inbreng aan leerlingen voor te leggen. Uit onze gesprekken met leerlingen is gebleken dat zij vinden dat ze onvoldoende betrokken worden bij hun eigen passend onderwijs-trajecten. Er wordt vaak over leerlingen gesproken en niet met leerlingen. Daarom pleit het LAKS sinds 2017 voor een wettelijk hoorrecht. Een garantie dat elke school samen met de leerling bepaalt wat passend is, zodat iedere leerling gehoord wordt die te maken krijgt met passend onderwijs. Momenteel onderzoekt het Ministerie of een hoorrecht mogelijk is.

Wat kun je als leerlingenraad of lid van de medezeggenschapsraad doen?

- Doe een onderzoekje onder je medeleerlingen over hun mening over de faciliteiten op school. Vraag bijvoorbeeld na wat ze vinden van de toiletten. Ga met de uitkomsten van zo'n onderzoek naar je schoolleiding en bespreek mogelijke oplossingen.
- Op je eigen school kun je als leerlingenraad een paar dingen controleren die verplicht zijn op je school. Zo moet er bijvoorbeeld een aanspreekpunt zijn voor scholieren en ouders om pesten te melden. Ook moet er een veiligheidsplan zijn. Controleer dit en ga met de schoolleiding in gesprek als het er helemaal niet is, niet makkelijk te vinden is of onduidelijk voor scholieren opgeschreven is. Vraag de schoolleiding dit samen met leerlingen te herzien, mochten jullie vinden dat het beleid niet goed genoeg is.
- Passend onderwijs moet goed geregeld worden op alle scholen. Ga na of dat ook bij jullie op school is door dit te peilen onder je medeleerlingen.

Wat gaat het LAKS doen?

Het LAKS gaat naar aanleiding van het LHBTI-onderzoek een handreiking met "good practises" opstellen voor schoolleiders, om de veiligheid op school voor specifiek deze scholieren te kunnen verbeteren. Deze zal ook beschikbaar zijn op onze site, zodat leerlingenraden en GSA's¹³ daar ook mee aan de slag kunnen. Het LAKS zal bij haar partners blijven hameren op de rol van leerlingen in het opstellen en evalueren van pestbeleid en veiligheidsplannen. Het LAKS blijft bereikbaar voor klachten en vragen over faciliteiten en voorzieningen, passend onderwijs en pesten op school. We doen ons uiterste best om leerlingen hierover zo goed mogelijk te informeren. Mocht dit nodig zijn, neemt het LAKS graag een rol in bij het onderhandelen met de school voor de leerling.

**Benieuwd naar de resultaten
van jouw school? Ga naar
www.laks-monitor.nl/resultaten**

13. De GSA is een groep van scholieren (gesteund door een docent) die vinden dat iedereen op hun school de vrijheid moet hebben om te kunnen zijn, zonder zich daarvoor te hoeven schamen of verantwoorden. GSA staat voor Gay-Straight Alliance en voor Gender & Sexuality Alliance.

**hoofd
stuk**

7

Algemene tevredenheid

**Wat voor
rapportcijfer krijgt
de school?**

**Ga je met
plezier naar
school?**

**Ben je tevreden
over de keuze
voor deze school?**

Ontdek het in dit hoofdstuk

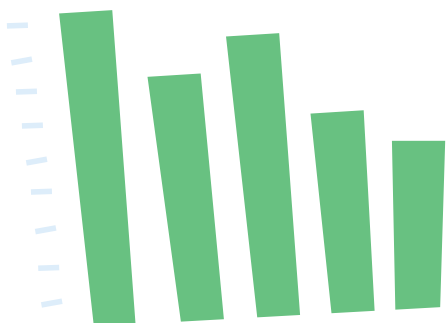
Scholieren geven hun
school gemiddeld een

6.9

2^{op}
de 3

is tevreden over de
keuze van de school

Brugklassers en vwo'ers

geven een hoger cijfer dan
praktijkscholieren, vmbo'ers
en havisten.

61 %

van de brugklassers gaat met
plezier naar school

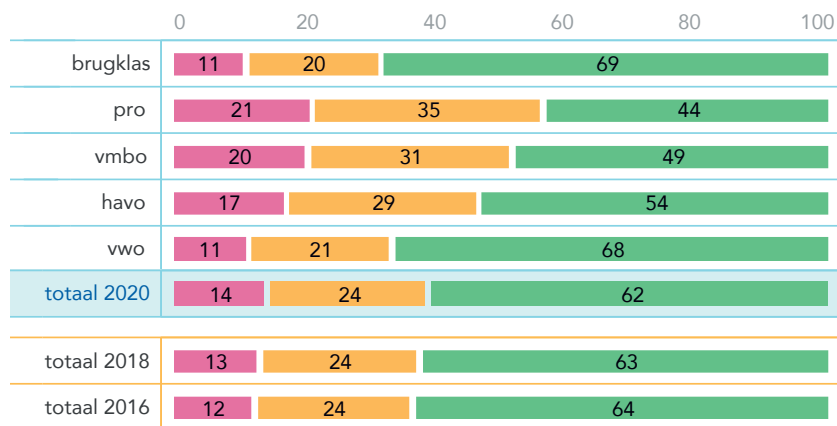
In dit laatste hoofdstuk wordt ingegaan op de algemene tevredenheid van scholieren: gaan zij met plezier naar school, en zouden ze opnieuw voor deze school kiezen als ze daar de kans voor kregen? Ook bespreken we in dit hoofdstuk het rapportcijfer dat scholieren alles overziend aan hun school geven. Daarnaast gaan we nog wat dieper in op de algemene tevredenheid: wat bepaalt of een scholier wel of niet tevreden is, en hoe kunnen scholen de tevredenheid van hun leerlingen verhogen?

7.1 Algemene tevredenheid

Om een algemeen beeld te krijgen van de tevredenheid van scholieren over hun onderwijs, is een totaaloordeel berekend uit de volgende vragen:

- Hoe tevreden ben je over jouw keuze voor deze school?
- Ga je met plezier naar school?

Dit jaar oordeelt 62 procent hierop positief. Hiermee is de algemene tevredenheid iets afgenomen ten opzichte van twee jaar geleden. In lijn met voorgaande jaren zijn de brugklassers het meest positief in hun totaaloordeel, op de voet gevolgd door vwo'ers. Minst tevreden zijn leerlingen in het praktijkonderwijs en in het vmbo. In het praktijkonderwijs oordeelt 21 procent negatief, bij de vmbo'ers gaat het om een vijfde van de leerlingen. Voor beide groepen geldt dat minder dan de helft een positief totaaloordeel heeft.

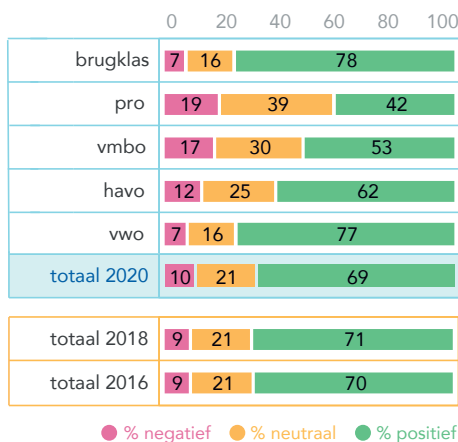

Figuur 7.1: Algemeen oordeel (totaaloordeel)

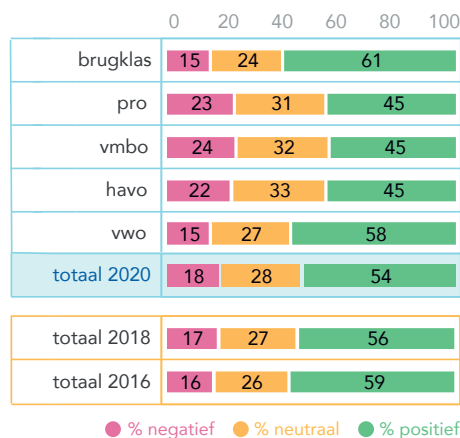
● % negatief ● % neutraal ● % positief

Wanneer we de twee oordelen los van elkaar bekijken, blijkt dat scholieren relatief tevreden zijn over de keuze voor de school. Zo geeft 69 procent een positief oordeel hierover, dat is iets minder dan twee jaar geleden. Scholieren uit het praktijkonderwijs geven vaker dan de andere groepen aan niet tevreden te zijn over de keuze voor de school.

Het aandeel dat aangeeft met plezier naar school te gaan ligt lager. Dit jaar heeft 54 procent van de scholieren aangegeven met plezier naar school te gaan. Vooral de scholieren uit de brugklas gaan met plezier naar school, van de leerlingen uit deze groep gaf 61 procent een positief antwoord. Voor de leerlingen uit het praktijkonderwijs, vmbo en havo geldt dat 45 procent met plezier naar school gaat.

Figuur 7.2: Hoe tevreden ben je over jouw keuze voor deze school?

Figuur 7.3: Ga je met plezier naar school?

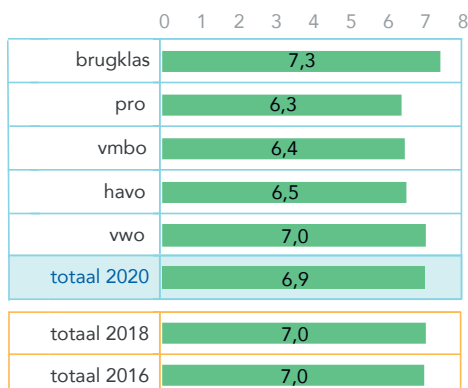
In lijn met 2018 zijn binnen het vmbo de scholieren op vmbo-gl het meest positief in hun totaaloordeel over school, gevolgd door tl-leerlingen. Leerlingen op vmbo-bl zijn het minst positief. Als we de twee onderliggende aspecten (tevreden over de keuze voor deze school en met plezier naar school gaan) bekijken komen we tot dezelfde vaststelling.

Het totaaloordeel over de school verschilt naar leerjaar. Zo neemt het totaaloordeel over school af naarmate de jaren vorderen. In het eindexamenjaar zijn leerlingen in vmbo, havo en vwo het minst positief over school. De ouderejaars geven minder vaak aan tevreden te zijn over de keuze van de school. Ook geldt voor de brugklas, de havo en het vwo dat de scholieren minder vaak met plezier naar school gaan in latere jaren.

Jongens en meisjes verschillen in hun totaaloordeel. Zo zijn meisjes positiever over hun school. Ze geven vaker aan tevreden te zijn over de keuze van de school en met plezier naar school te gaan.

7.2 Rapportcijfer voor de school

Dit jaar geven scholieren hun school een 6,9. Dit is iets lager dan in 2018 en 2016 (beide jaren een 7,0). Ook dit jaar zijn brugklassers het meest positief: zij waarderen hun school met gemiddeld een 7,3. Het laagste rapportcijfer wordt uitgedeeld door leerlingen in het praktijkonderwijs: zij geven hun school een 6,3. Deze groep wordt op de voet gevolgd door leerlingen uit het vmbo en de havo. Vwo'ers geven hun school een 7,0.

Figuur 7.4: Hoe goed vind je jouw school/welk rapportcijfer geef je jouw school?

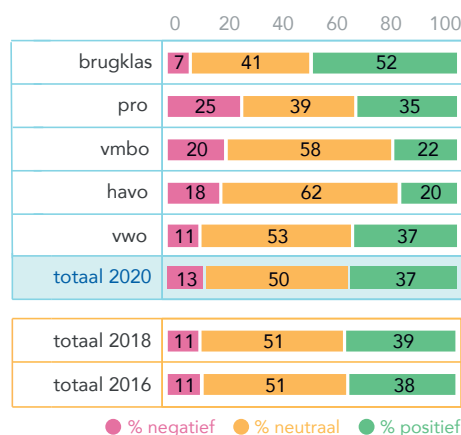
De vmbo-gl-leerlingen geven hun school gemiddeld een 7,1. Dit is het hoogste cijfer binnen het vmbo. In de andere leerwegen ligt het cijfer tussen de 6,7 en 6,9.

Ook hier geldt dat ouderejaars over het algemeen wat kritischer zijn op hun school. Zo is het rapportcijfer dat de leerlingen hun school geven, steeds lager naarmate ze in een hoger jaar komen. Eerstejaars geven hun school gemiddeld een 7,7. Havisten in hun vijfde jaar geven de school gemiddeld het laagste cijfer, namelijk een 6,3. Vmbo'ers waarderen hun school met een 6,4 en scholieren uit het praktijkonderwijs geven in hun laatste jaar de school een 6,6. Van de laatstejaars zijn scholieren uit het vwo het meest positief, zij geven hun school een 6,8.

Jongens geven met een 6,9 een iets lager rapportcijfer aan hun school dan meisjes (7,0).

7.3 Profiel van een tevreden scholier

Tot nu toe hebben we gekeken naar gemiddelden. Om grip te krijgen op wat nu bepaalt of een scholier tevreden is of niet, vergelijken we in deze paragraaf onder andere twee uitersten: zeer tevreden leerlingen die hun school een algemeen rapportcijfer 7,5 of hoger geven, en ontevreden leerlingen die hun school een 5,5 of lager geven. Dit jaar is het aandeel scholieren dat zeer tevreden is 37 procent. Dit aandeel is iets lager dan 2018, toen was 39 procent zeer tevreden. Dertien procent van de scholieren is zeer ontevreden. Het laagste percentage zeer tevreden scholieren bevindt zich op de havo (20%), gevolgd door het vmbo (22%). Onder brugklassers is het percentage tevreden scholieren met 52 procent het hoogst.

Figuur 7.5: Percentage ontevreden (5,5 of lager), neutraal (hoger dan 5,5 & lager dan 7,5) en zeer tevreden (7,5 of hoger) scholieren

Het rapportcijfer dat scholieren geven hebben we in een regressiemodel gestopt om te kijken welke leerlingkenmerken en tevredenheidsaspecten het sterkst bepalend zijn voor een hoog cijfer. De statistische software zet deze kenmerken en aspecten op volgorde van meest naar minst bepalend. Het blijkt dat de volgende tevredenheidsaspecten (in volgorde van belangrijkheid) een rol spelen bij de hoogte van het rapportcijfer:

- Hoe tevreden ben je over de manier waarop klachten worden behandeld op school?
- Ga je met plezier naar school?
- Telt de mening van leerlingen mee op jouw school?
- Hoe tevreden ben je over hoe docenten met jou omgaan?
- Hoe tevreden ben je over de sfeer op school?
- Vind je dat de lessen zin hebben?
- Hoe tevreden ben je over de klaslokalen?
- Hoe tevreden ben je over de veiligheid op school?
- Hoe tevreden ben je over het lesmateriaal?
- Hoe tevreden ben je over het op tijd doorgeven van roosterwijzigingen?

Dezelfde analyse is gedaan om te bepalen welke leerlingkenmerken het meest van invloed zijn op de kans om tot de meest tevreden groep te behoren. In lijn met 2018, blijkt dat:

- Brugklassers en vwo'ers vaker dan havisten een hoger rapportcijfer geven.
- Bovendien blijkt dat naarmate het leerjaar stijgt, de kans afneemt dat leerlingen een hoger rapportcijfer geven.
- Meisjes geven een hoger rapportcijfer dan jongens.

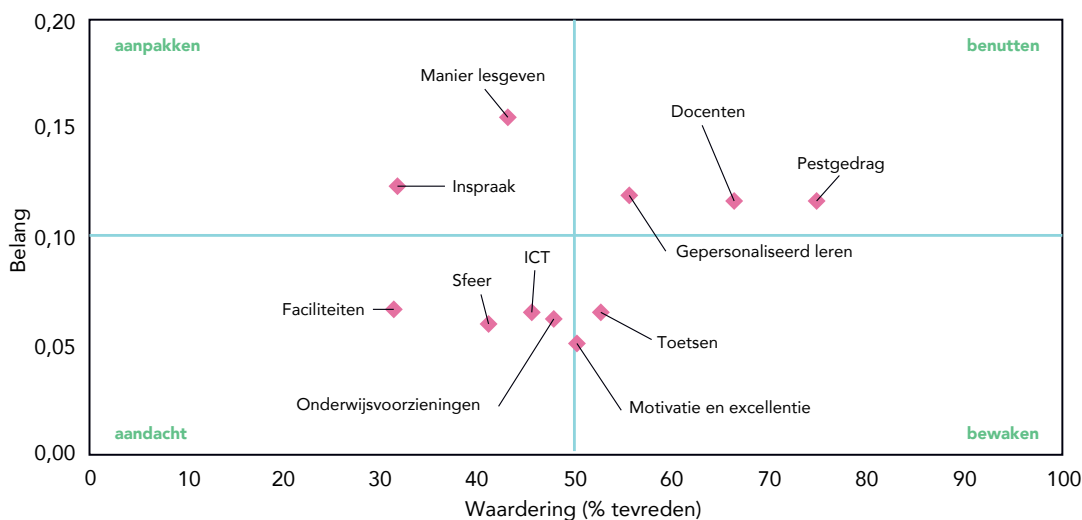
Tenslotte blijkt dat het al dan niet hebben van een beperking niet van invloed is op de kans om tot de zeer tevreden dan wel de groep ontevreden scholieren te behoren.

7.4 Investeren in plezier

Waar kunnen scholen het beste beginnen als zij hun leerlingen met meer plezier naar school willen laten gaan? Met de prioriteitenmatrix laten wij in dit onderdeel een mogelijke manier zien om prioriteiten te stellen. De statistische aansturing om deze matrix uit te draaien is wellicht wat ingewikkeld, maar de uitkomst ervan is erg duidelijk en eenvoudig te interpreteren. De matrix zet het relatieve belang van de verschillende totaaloordelen voor het al dan niet met plezier naar school gaan/indeling in de tevreden/ontevreden groep af tegen de waardering; in dit geval het gemiddelde percentage tevreden scholieren op de totaaloordelen.

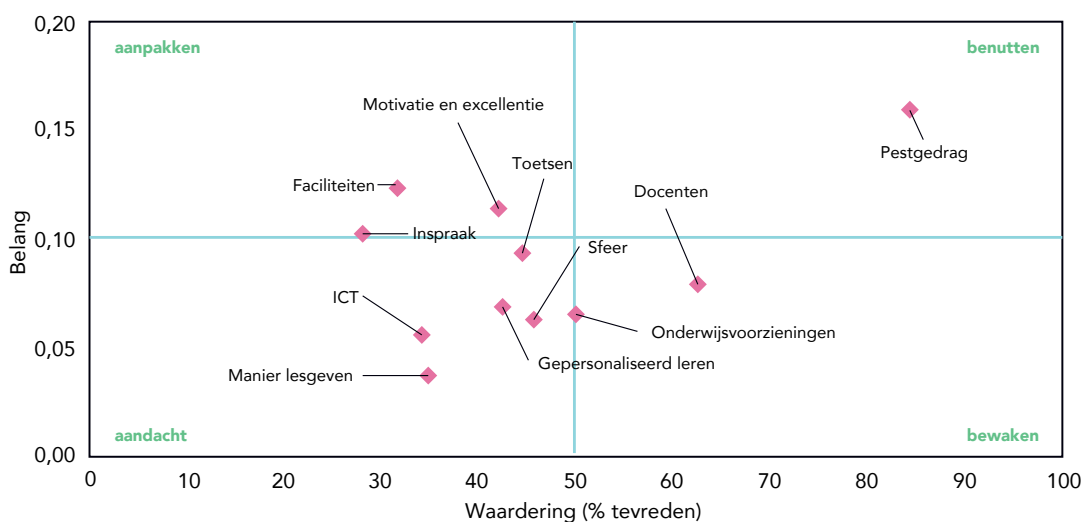
In een matrix worden het belang en de waardering samen in een figuur gezet (zie matrixen op de komende pagina's). Zo staat er een indeling in vier vlakken: aanpakken, aandacht, bewaken en benutten. Hoe hoger een punt in het vierkant staat, hoe groter het belang van die score is: hoog belang betekent dat de score een relatief sterke invloed heeft op het al dan niet tevreden zijn. En hoe verder een punt aan de rechterkant van de figuur staat, hoe hoger de waardering van die score; dus hoe hoger het gemiddelde percentage tevreden scholieren. Concreet betekent aanpakken (linksboven) dus dat de score relatief veel invloed heeft op de tevredenheid, maar dat scholieren er niet zo tevreden over zijn. Wanneer er een punt in dit vlak staat is er dus actie van de school gewenst. In het vlak linksonder bevinden zich punten waar scholieren niet tevreden over zijn, maar die ook niet erg belangrijk zijn voor de algehele tevredenheid. Het is als school wel goed om hier aandacht aan te besteden, maar het heeft een minder hoge prioriteit. Aspecten die een school moet bewaken bevinden zich rechtsonder. Dit betekent dat de waardering van deze aspecten goed is, maar dat ze geen grote invloed hebben op de tevredenheid. En ten slotte staan in het 'benutten' vak (rechtsboven) de aspecten die belangrijk zijn voor de tevredenheid, en waarover scholieren ook aangaven tevreden te zijn. Deze aspecten zijn de pluspunten van de school. In de onderstaande figuren is voor elk onderwijstype (praktijkonderwijs, vmbo, havo, vwo) een prioriteitenmatrix gemaakt.

In figuur 7.6 wordt de matrix voor het praktijkonderwijs getoond. Er zijn twee punten waarbij het verstandig is om actie te ondernemen. Ten eerste is het belangrijk dat er meer variatie komt in de manier van lesgeven. Dat wordt door de scholieren belangrijk gevonden en toch is daar maar een klein deel positief over. Dat geldt ook voor ruimte voor inspraak (en dat de mening van scholieren ook serieus genomen wordt). Ook dat vinden leerlingen belangrijk maar scoort laag. Een verbetering op deze punten maakt dat leerlingen met meer plezier naar school zullen gaan. Wat gaat er goed in het praktijkonderwijs? Men is over het algemeen tevreden over de docenten en dat wordt ook belangrijk gevonden. Ook zijn scholieren tevreden over het gepersonaliseerd leren en ervaren ze weinig pestgedrag. Beide aspecten worden belangrijk gevonden. Zeker positief, want dit laatste aspect was een punt van aandacht in 2018!

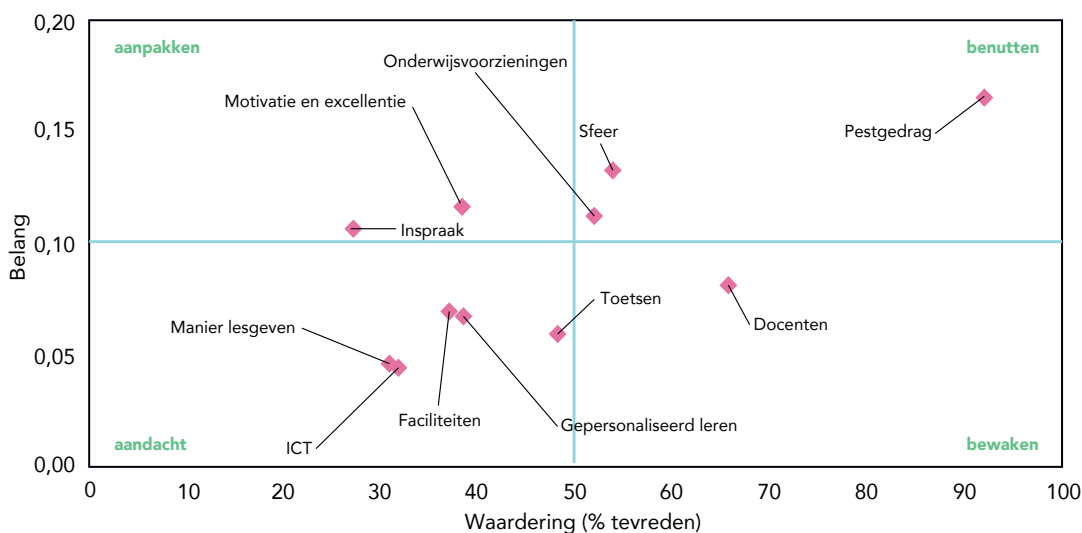
Figuur 7.6: Prioriteitenmatrix voor het praktijkonderwijs

De matrix voor het vmbo geeft aan dat er op drie punten werk aan de winkel is (figuur 7.7). Dat zijn alle drie punten die belangrijk zijn als je met plezier naar school wilt gaan, maar toch laag scoren. Het is belangrijk dat de faciliteiten (kantine, frisheid van het gebouw en toiletten) en de inspraak verbeterd worden. Tenslotte hebben vmbo-leerlingen behoefte aan meer aandacht voor motivatie en excellentie. Er is ook een pluspunt: vmbo-leerlingen ervaren weinig pestgedrag!

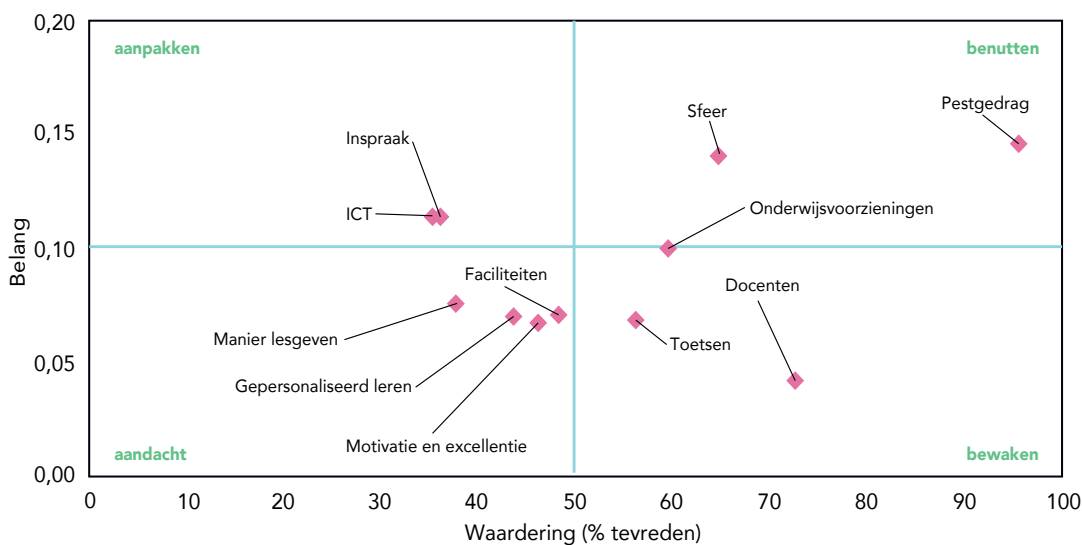
Figuur 7.7: Prioriteitenmatrix voor het vmbo

Er zijn twee punten die ervoor kunnen zorgen dat havisten met meer plezier naar school gaan. Ten eerste gaat het om meer (zichtbare) inspraak. Daarnaast hebben havisten, net als vmbo'ers, behoefte aan meer aandacht voor motivatie en excellentie. Ook de havisten ervaren weinig pestgedrag. Verder zijn ze tevreden over de sfeer en de onderwijsvoorzieningen. Zaken om te benutten en te behouden!

Figuur 7.8: Prioriteitenmatrix voor de havo

Voor vwo-scholieren zijn er twee punten waarop actie nodig is: meer (zichtbare) inspraak en de omgang met ICT op school. Vwo-scholieren vinden beide aspecten belangrijk, maar zijn hierover nog niet tevreden. Het eerste punt was ook in 2018 een punt van aandacht. Mee aan de slag dus! Waar vwo-leerlingen in hun school trots op zijn? De sfeer, de onderwijsvoorzieningen en dat zij weinig pestgedrag ervaren. Deze punten zijn om te behouden!

Figuur 7.9: Prioriteitenmatrix voor het vwo

7.5 Samenvatting

Centraal in dit hoofdstuk stond het eindoordeel van scholieren over hun school. Dit jaar neemt de algemene tevredenheid van scholieren iets af. Dat komt vooral doordat zij iets minder vaak aangeven met plezier naar school te gaan dan in de vorige meting. Het uiteindelijke rapportcijfer valt dit jaar dan ook iets lager uit, maar is nog steeds een ruime voldoende: een 6,9! Het maakt daarbij wel uit welk type onderwijs scholieren volgen: brugklassers en vwo'ers zijn veel meer tevreden dan vmbo'ers, havisten en praktijkcholieren.

De kans op een hoog cijfer voor school is met name afhankelijk van hoe tevreden scholieren zijn over de manier waarop klachten worden behandeld op school, of ze met plezier naar school gaan en of hun mening meetelt op school. In lijn met 2018 blijkt dat brugklassers en vwo'ers vaker dan havisten een hoger schoolcijfer geven. Bovendien geldt dat naarmate het leerjaar stijgt, de kans afneemt dat leerlingen een hoger schoolcijfer geven. Tenslotte geven meisjes een hoger schoolcijfer dan jongens.

Aan het eind van dit hoofdstuk is de prioriteitenmatrix geïntroduceerd. Dit is een instrument om te bepalen hoe je als school kunt zorgen dat scholieren met meer plezier naar school komen. Meer zichtbare inspraak blijkt dit jaar voor veel scholieren een belangrijk punt waar scholen actie in moeten ondernemen. Opvallend dit jaar is dat scholieren van alle onderwijstypen positief zijn hoe de school omgaat met het pestgedrag. In 2018 bleek dit voor veel onderwijstypen nog een punt van aanpakken.

hoofd
stuk

8

Bijlagen

Bijlage A: Deelnemende scholen

Brin	Naam school
00HI	SG Dalton Voorburg
00LJ	Schaersvoord
00PJ	Erasmus College
00ZD	Bonhoeffercollege
01EO	Purmerendse Scholengroep
01FY	Augustinianum
01KL	Maritieme Academie Harlingen
01LZ	Eerste Christelijk Lyceum
01MO	Trevianum Scholengroep
02CI	Insula College
02FY	OMO Scholengroep Bergen op Zoom e.o.
02IC	RGO Middelharnis
02ME	Tabor College
02QP	St Willibrord Gymnasium
02TZ	St. Michaël College
02UC	College Hageveld
02VA	Roelof van Echten College
02VR	CVOG-zuidoost Utrecht
03AQ	Open Schoolgemeenschap Bijlmer
03FO	CVO 't Gooi
03KN	Pius X-College
04DS	Trevianum Scholengroep
05AV	Twents Carmel College
06WY	Griendencollege
07BQ	Trevianum Scholengroep
12IR	Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Coevorden, Hardenberg e.o. / De Nieuwe Veste
12VI	Nordwin College
14RR	DevelsteinCollege
14VG	Alkwin Kollege
15BH	SCOPE Scholengroep
15QW	RGO Middelharnis
16AW	OSG Echnaton
16NK	Vrijeschool Zutphen VO
16PA	Christelijk Gymnasium
17BZ	OOZ
19IP	Rembrandt College
20AA	Murmellius Gymnasium
20BC	Oranje Nassau College
20BV	Praedinius Gymnasium Groningen
20KZ	Johan de Witt-gymnasium
20LA	Esdal College
20MH	Jac. P. Thijsse College
20ZK	sgTongerlo
21CS	CITAVERDE College
21EX	Theresialyceum
21GU	Scholengroep Esloo
23JA	Grafisch Lyceum Rotterdam

Brin	Naam school
25EF	Clusius College
25GV	Aeres Groep
25MB	Montessori College
26CC	Helicon Opleidingen
27MD	Kennemer College
27VD	Aeres Groep
30BC	SintLucas

Bijlage B: Respons naar achtergrondkenmerken

Tabel B.1: Verdeling respons naar leerjaar

	Aantal	%
Leerjaar 1	10.749	23,3
Leerjaar 2	10.536	22,8
Leerjaar 3	11.226	24,3
Leerjaar 4	9.131	19,8
Leerjaar 5	3.379	7,3
Leerjaar 6	1.122	2,4
Totaal	46.143	100,0

Bron: LAKS-monitor 2020

Tabel B.2: Verdeling respons naar niveau

	Aantal	%
Brugklas	24.848	53,8
Pro	138	0,3
Vmbo	11.491	24,9
Havo	4.274	9,3
Vwo	5.392	11,7
Totaal	46.143	100,0

Bron: LAKS-monitor 2020

Tabel B.3: Verdeling respons naar geslacht

	Aantal	%
Man	21.599	46,8
Vrouw	23.637	51,2
Anders / zeg ik liever niet	907	2,0
Totaal	46.143	100,0

Bron: LAKS-monitor 2020

Tabel B.4: Verdeling respons naar vmbo-leerweg

	Aantal	%
Basisberoepsgerichte leerweg	4.127	18,9
Kaderberoepsgerichte leerweg	6.666	30,5
Gemengde leerweg	3.196	14,6
Theoretische leerweg	6.180	28,3
Gemengde/theoretische leerweg	1.689	7,7
Totaal	21.858	100,0

Bron: LAKS-monitor 2020

Tabel B.5: Verdeling respons naar beroepsgerichte vmbo-programma's

	Aantal	%
Bouwen, Wonen en Interieur	264	4,0
Dienstverlening en Producten	530	8,1
Economie en Ondernemen	461	7,0
Groen	2.528	38,6
Horeca, Bakkerij en Recreatie	324	4,9
Maritiem en Techniek	174	2,7
Media, Vormgeving en ICT	360	5,5
Mobiliteit en Transport	133	2,0
Produceeren, Installatie en Energie	206	3,1
Zorg en Welzijn	887	13,5
Combinatieprofiel	602	9,2
Onbekend	85	1,3
Totaal	6.554	100,0

Bron: LAKS-monitor 2020

Tabel B.6: Verdeling respons naar havo-/vwo-profiel

	Aantal	%
CM	788	9,1
EM	3.150	36,4
NG	1.823	21,1
NT	1.206	13,9
CM/EM	191	2,2
NG/NT	1.415	16,4
Nog geen profiel gekozen	20	0,2
Onbekend	58	0,7
Totaal	8.651	100,0

Bron: LAKS-monitor 2020

Tabel B.7: Verdeling respons naar provincie

	Aantal	%
Groningen	491	1,1
Friesland	1.423	3,1
Drenthe	3.740	8,1
Overijssel	3.956	8,6
Flevoland	1.831	4,0
Gelderland	2.350	5,1
Utrecht	1.386	3,0
Noord-Holland	13.571	29,4
Zuid-Holland	8.451	18,3
Zeeland	0	0,0
Noord-Brabant	6.030	13,1
Limburg	2.914	6,3
Totaal	46.143	100,0

Bron: LAKS-monitor 2020

Tabel B.8: Verdeling respons naar schoolgrootte

	Aantal	%
0-250 leerlingen	1.220	2,6
251-500 leerlingen	10.132	22,0
501-1000 leerlingen	9.479	20,5
1001-1500 leerlingen	19.512	42,3
1501-2000 leerlingen	5.800	12,6
Totaal	46.143	100,0

Bron: LAKS-monitor 2020

Bijlage C: Indeling in thema's

Tabel C.1: Clusterindeling LAKS-monitor 2020

Cluster	Cronbach's alpha
Docenten Hoe tevreden ben je over hoe docenten met jou omgaan? Behandelen docenten jou met respect? Vind je dat jouw docenten goed uitleggen? Kan je met jouw vragen terecht bij jouw docenten? Hoe tevreden ben je over wat jouw docenten van hun vak weten? Hoe tevreden ben je over jouw mentor/tutor/coach?	0,82
Manieren en vormen van lesgeven Hoe tevreden ben je over de hoeveelheid praktijk die je krijgt in de lessen? Hoe tevreden ben je over de afwisseling van verschillende activiteiten tijdens de les? Vind je dat de lessen aansluiten bij de gebeurtenissen uit het nieuws? Hoe tevreden ben je over het lesmateriaal? Hoe tevreden ben je over hoe vakken op elkaar aansluiten? Vind je dat de lessen zin hebben?	0,79
Motivatie en excellentie Word je door school uitgedaagd om je best te doen? Word je gemotiveerd door docenten? Weet je waarom je iets moet leren? Kan je meepraten over wat je moet leren? Hoe tevreden ben je over de mogelijkheid om naast de normale vakken ook extra vakken of activiteiten te doen om je te ontwikkelen?	0,76
Gepersonaliseerd leren Houden docenten rekening met je sterke en zwakke punten? Hoe tevreden ben je over hoe je wordt begeleid bij zelfstandig werken? Krijg je extra hulp als je problemen hebt met leren?	0,75
Ict-gebruik Hoe tevreden ben je over hoe docenten met ICT werken? Hoe werkt de ICT op jouw school? Hoe tevreden ben je over de hoeveelheid ICT die gebruikt wordt tijdens de lessen?	0,76
Toetsen Weet je op tijd dat je een toets hebt? Weet je wat je moet leren voor een toets? Hoe tevreden ben je over hoe snel je de uitslag van een toets krijgt? Vertellen docenten jou duidelijk hoe jouw resultaten zijn? Hoe tevreden ben je over hoe de leerstof terugkomt in de toets?	0,77

Cluster	Cronbach's alpha
Onderwijsvoorzieningen Kun je op school gebruikmaken van internet als dat nodig is? Hoe tevreden ben je over de klaslokalen? Hoe tevreden ben je over de studieplekken op school? Hoe tevreden ben je over het aantal computers op school? Hoe tevreden ben je over praktijkmateriaal voor gym/techniek/kunst? Hoe tevreden ben je over de begeleiding richting een vervolgstudie?	0,74
Faciliteiten Hoe tevreden ben je over hoe schoon het is op school? Hoe tevreden ben je over de kantine? Hoe tevreden ben je over hoe schoon de toiletten zijn?	0,69
Leefbaarheid en sfeer Hoe tevreden ben je over de veiligheid op school? Hoe duidelijk vind je de regels op school? Hoe tevreden ben je over wat school doet tegen pesten? Hoe tevreden ben je over hulp die je van school krijgt bij persoonlijke problemen? Hoe tevreden ben je over de sfeer op school? Hoe tevreden ben je over de omgang met andere leerlingen van deze school?	0,83
Ervaren pestgedrag Ben je de afgelopen drie maanden gepest door leerlingen van deze school? Ben je de afgelopen drie maanden online gepest door leerlingen van deze school? Hebben leerlingen van deze school jou de afgelopen drie maanden expres lichamelijk pijn gedaan? Ben je de afgelopen drie maanden gediscrimineerd door leerlingen van deze school?	0,82
Inspraak op school Telt de mening van leerlingen mee op jouw school? Hoe tevreden ben je over de leerlingenraad? Hoe tevreden ben je over de medezeggenschapsraad? Zorgt de school dat jij mogelijkheden hebt om mee te praten over wat er op school gebeurt? Hoe tevreden ben je over de manier waarop klachten worden behandeld op school?	0,83
Stage praktijkonderwijs Helpt de school jou bij het zoeken naar een stage? Vind je dat je echt iets leert op je stage?	correlatie: 0,60
Algemeen oordeel Hoe tevreden ben je over jouw keuze voor deze school? Ga je met plezier naar school?	correlatie: 0,52

Bron: LAKS-monitor 2020

Bijlage D: Vragenlijst

Voorafgaand aan de vragen over jouw school en onderwijs volgen eerst ongeveer 7 algemene vragen.

Algemeen

1. Ben je man of vrouw?
 - a. Man
 - b. Vrouw
2. Wat is je geboortedatum?
dag __ maand _____ jaar ____
3. In welk leerjaar zit je?
 - a. 1
 - b. 2
 - c. 3
 - d. 4
 - e. 5
 - f. 6
4. Welk type school volg je?
 - g. Brugklas
 - h. Praktijkonderwijs
 - i. Vmbo
 - j. Vmbo-b
 - k. Vmbo-k
 - l. Vmbo-(g)t
 - m. Havo
 - n. Vwo
5. Welke leerweg volg je? [Alleen voor vmbo leerjaar 1 en 2; twee antwoorden mogelijk]
 - a. Basisberoepsgerichte leerweg (BL)
 - b. Kaderberoepsgerichte leerweg (KL)
 - c. Gemengde leerweg (GL)
 - d. Theoretische leerweg (vmbo-t, TL)
6. In welke leerweg doe je eindexamen? [Alleen voor vmbo leerjaar 3 en hoger]
 - a. Basisberoepsgerichte leerweg (BL)
 - b. Kaderberoepsgerichte leerweg (KL)
 - c. Gemengde leerweg (GL)
 - d. Theoretische leerweg (vmbo-t, TL)
 - e. Gemengde/theoretische leerweg ((GL/TL)
7. Heb je ook leerwegondersteuning? [Alleen voor vmbo]
 - a. Ja
 - b. Nee
 - c. Weet ik niet
8. Welk profiel heb je gekozen? Je kan meerdere profielen aankruisen. [Alleen voor havo of vwo leerjaar 4 of hoger]
 - a. Cultuur & Maatschappij
 - b. Economie & Maatschappij
 - c. Natuur & Gezondheid
 - d. Natuur & Techniek
 - e. Nog geen profiel gekozen
9. Welk profiel heb je gekozen? Je kan meerdere profielen aankruisen. [Alleen voor vmbo leerjaar 3 of hoger]
 - a. Bouwen, Wonen en Interieur
 - b. Dienstverlening en Producten
 - c. Economie en Ondernemen

- d. Groen
- e. Horeca, Bakkerij en Recreatie
- f. Maritiem en Techniek
- g. Media, Vormgeving en ICT
- h. Mobiliteit en Transport
- i. Produceren, Installatie en Energie
- j. Zorg en Welzijn

Instructie

Je staat nu aan het begin van de vragen over je onderwijs. Er zijn 13 thema's, zoals: lessen, toetsen en docenten. Je kunt jouw tevredenheid aangeven door een van de vijf hokjes aan te kruisen.

Voorbeeld:

Hoe tevreden ben je over wat je leert op school? heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden

Als een vraag niet van toepassing is of je het antwoord niet weet, kun je bij sommige vragen n.v.t. aankruisen.
N.v.t. betekent: niet van toepassing.

De organisatie op school

10. Hoeveel lessen vallen er uit? [heel veel ☐☐☐☐☐ heel weinig]
11. Hoe tevreden ben je over het op tijd doorgeven van roosterwijzigingen? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden]
12. Hoe tevreden ben je over jouw rooster? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden]
13. Hoe tevreden ben je over buitenschoolse activiteiten [i]? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden + ☐ nvt]
[Vraag VenstersVO]
[i] We bedoelen hiermee met school naar het museum, schoolreisje, etc.
14. Informeert de school jou over schoolzaken die voor leerlingen belangrijk zijn? [helemaal niet ☐☐☐☐☐ ja, zeker]
[Vraag VenstersVO]

Docenten

Dit is niet makkelijk in te vullen, want het verschilt natuurlijk per vak en docent, maar probeer toch een gemiddelde voor docenten op jouw school in te vullen!

15. Hoe tevreden ben je over hoe docenten met jou omgaan? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden]
16. Behandelen docenten jou met respect? [helemaal niet ☐☐☐☐☐ ja, zeker] [Vraag VenstersVO]
17. Vind je dat jouw docenten goed uitleggen? [helemaal niet ☐☐☐☐☐ ja, zeker] [Vraag VenstersVO]
18. Kan je met jouw vragen terecht bij jouw docenten? [helemaal niet ☐☐☐☐☐ ja, zeker]
19. Hoe tevreden ben je over wat jouw docenten van hun vak weten? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden]
20. Hoe tevreden ben je over hoe docenten met ICT [i] werken? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden]
[i] Met ICT bedoelen we bijvoorbeeld computers, digitale leeromgevingen of smartboards.
21. Hoe tevreden ben je over jouw mentor/tutor/coach? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden] [Vraag VenstersVO]

Manieren en vormen van lesgeven

22. Hoe tevreden ben je over de hoeveelheid praktijk [i] die je krijgt in de lessen? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden]
[i] Het leren door te 'doen' in de les, zoals excursies of scheikunde-proefjes in plaats van luisteren of opgaven maken.
23. Hoe tevreden ben je over de afwisseling van verschillende activiteiten [i] tijdens de les?
[heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden] [Vraag VenstersVO]
[i] Denk hierbij aan: luisteren naar uitleg, zelfstandig werken, samenwerken, gebruik van ict, presenteren, enzovoorts.

24. Vind je dat de lessen aansluiten bij de gebeurtenissen uit het nieuws [i]? [veel te weinig ☐☐☐☐☐ ruim voldoende] [Vraag VenstersVO]
[i] We bedoelen hiermee of belangrijke dingen uit het nieuws of uit de krant ook in de les worden besproken.
25. Hoe tevreden ben je over het lesmateriaal [i]? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden]
[i] Met lesmateriaal bedoelen we bijvoorbeeld leerboeken, werkboeken, projectboeken, tabellenboeken, examenbundels.
26. Hoe tevreden ben je over hoe vakken op elkaar aansluiten [i]? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden]
[i] We bedoelen hiermee of je wat je bij het ene vak leert ook weer kunt gebruiken bij een ander vak. We bedoelen hiermee niet de tijd die er is tussen lessen.
27. Vind je dat de lessen zin hebben [i]? [helemaal niet ☐☐☐☐☐ ja, zeker]
[i] Hiermee bedoelen we of je in de lessen ook iets leert.

Motivatatie en excellentie

28. Word je door school uitgedaagd [i] om je best te doen? [veel te weinig ☐☐☐☐☐ ruim voldoende] [Vraag VenstersVO]
[i] Hiermee bedoelen we of je leraren je aanmoedigen om harder te leren, betere cijfers te halen, etc.
29. Word je gemotiveerd door docenten? [veel te weinig ☐☐☐☐☐ ruim voldoende] [Vraag VenstersVO]
30. Weet je waarom je iets moet leren? [nooit ☐☐☐☐☐ altijd]
31. Kan je meepraten over wat je moet leren? [nooit ☐☐☐☐☐ altijd]
32. Hoe tevreden ben je over de mogelijkheid om naast de normale vakken ook extra vakken of activiteiten [i] te doen om je te ontwikkelen? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden]
[i] Hiermee bedoelen we niet-verplichte vakken en activiteiten als debatclubs, masterclasses, musical, schoolband, plusklassen, etc. die je zelf kan kiezen omdat je ze interessant vindt. Deze vakken en activiteiten kunnen tijdens maar ook na schooltijd gegeven worden.

Gepersonaliseerd leren

33. Houden docenten rekening met je sterke en zwakke punten [i]? [helemaal niet ☐☐☐☐☐ ja, zeker] [Vraag VenstersVO]
[i] Denk hierbij aan: extra hulp van docenten als je ergens moeite mee hebt of extra opdrachten als iets je makkelijk afgaat.
34. Hoe tevreden ben je over hoe je wordt begeleid bij zelfstandig werken? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden]
35. Krijg je extra hulp als je problemen hebt met leren? [helemaal niet ☐☐☐☐☐ ja, zeker + ☐ nvt]] [Vraag VenstersVO]

Ict-gebruik

In dit onderdeel van de vragenlijst kijken we naar het ICT-gebruik op jouw school. Je moet hierbij denken aan bijvoorbeeld het werken met computers, digitale leeromgevingen of smartboards.

36. Hoe werkt de ICT [i] op jouw school? [heel slecht ☐☐☐☐☐ heel goed] [Vraag VenstersVO]
[i] Met ICT bedoelen we bijvoorbeeld computers, gebruik devices en internet, digitale leeromgevingen of smartboards.
37. Hoe tevreden ben je over de hoeveelheid ICT [i] die gebruikt wordt tijdens de lessen? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden] [Vraag VenstersVO]
[i] Met ICT bedoelen we bijvoorbeeld computers, gebruik devices en internet, digitale leeromgevingen of smartboards.
38. Kun je op school gebruikmaken van internet [i] als dat nodig is? [helemaal niet ☐☐☐☐☐ ja, zeker]
[i] Hiermee bedoelen we bijvoorbeeld of de wifi-verbinding altijd sterk en snel genoeg is.

Toetsen

39. Weet je op tijd dat je een toets hebt? [nooit ☐☐☐☐☐ altijd]
40. Weet je wat je moet leren voor een toets? [nooit ☐☐☐☐☐ altijd]
41. Hoe tevreden ben je over hoe snel je de uitslag van een toets krijgt? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden]
42. Vertellen docenten jou duidelijk hoe jouw resultaten [i] zijn? [helemaal niet ☐☐☐☐☐ ja, zeker] [Vraag VenstersVO]
[i] Hiermee bedoelen we bijvoorbeeld de nabespreking van een toets of praktijkopdracht]
43. Hoe tevreden ben je over hoe de leerstof terugkomt in de toets? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden]

Onderwijsvoorzieningen en faciliteiten

44. Hoe tevreden ben je over de klaslokalen? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden]
45. Hoe tevreden ben je over de studieplekken [i] op school? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden]
[i] Hiermee bedoelen we bijvoorbeeld de studieplekken in het Open Leercentrum, in de bibliotheek/mediatheek en in studielokalen
46. Hoe tevreden ben je over het aantal computers op school? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden]
47. Hoe tevreden ben je over praktijkmateriaal [i] voor gym/techniek/kunst? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden]
[i] Met praktijkmateriaal bedoelen we bijvoorbeeld gymtoestellen, labjassen, rekenmachines, kwasten, verf.
48. Hoe tevreden ben je over hoe schoon het is op school? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden]
49. Hoe tevreden ben je over de kantine? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden]
50. Hoe tevreden ben je over hoe schoon de toiletten zijn? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden]

Leefbaarheid en sfeer

51. Hoe tevreden ben je over de veiligheid [i] op school? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden] [Vraag VenstersVO]
[i] Hiermee bedoelen we of je je prettig voelt op school, of er geen agressie is op school, of er geen geweld gebruikt wordt, of er voldoende camerabewaking is, of er op school niet gestolen wordt, enzovoorts.
52. Hoe duidelijk vind je de regels op school? [heel onduidelijk ☐☐☐☐☐ heel duidelijk] [Vraag VenstersVO]
53. Hoe tevreden ben je over wat school doet tegen pesten? [i]? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden] [Vraag VenstersVO]
[i] Heeft de school regels om het pesten te voorkomen, of pesters door docenten worden aangesproken, of dat er in de klas gesproken wordt over pesten, enzovoorts.
54. Hoe tevreden ben je over hulp die je van school krijgt bij persoonlijke problemen?
[heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden + ☐ nvt] [Vraag VenstersVO]
55. Word je goed geïnformeerd over je rechten en plichten op school? [helemaal niet ☐☐☐☐☐ ja, zeker]
[i] Een recht is bijvoorbeeld het inzien van je eigen toets en een plicht is bijvoorbeeld de aanwezigheidsplicht.
56. Ben je de afgelopen drie maanden gepest door leerlingen van deze school? [heel vaak ☐☐☐☐☐ helemaal niet]
[Vraag VenstersVO]
57. Ben je de afgelopen drie maanden online gepest door leerlingen van deze school? [heel vaak ☐☐☐☐☐ helemaal niet]
[Vraag VenstersVO]
58. Hebben leerlingen van deze school jou de afgelopen drie maanden expres lichamelijk pijn gedaan [i]?
[heel vaak ☐☐☐☐☐ helemaal niet] [Vraag VenstersVO]
[i] Denk hierbij aan schoppen, slaan, knijpen enzovoorts.
59. Ben je de afgelopen drie maanden gediscrimineerd door leerlingen van deze school? [heel vaak ☐☐☐☐☐ helemaal niet]
[Vraag VenstersVO]
[i] Bijvoorbeeld op basis van je geloof, huidskleur, geslacht, seksuele voorkeur, enzovoorts.
60. Hoe tevreden ben je over de sfeer op school? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden] [Vraag VenstersVO]
61. Hoe tevreden ben je over de omgang met andere leerlingen van deze school? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden]
[Vraag VenstersVO]

Op school met een beperking

62. Heb je een van de volgende lichamelijke handicaps, functiebeperkingen of (chronische) ziektes? We vragen dit om te meten of je school hier goed mee omgaat. Je kunt meerdere antwoorden aankruisen. [multi resp]
- Nee [exclusief, naar vraag 69]
 - Spraak- en/of taalproblemen (bijv. stotteren, afasie)
 - Blind of zeer slechthorend (ook met bril nog slechthorend)
 - Doof of zeer slechthorend
 - Problemen met (trap)lopen, bewegen en/of gebruik van armen
 - Dyslexie
 - Dyscalculie
 - Chronische pijnklachten
 - Migraine / ernstige (spannings)hoofdpijn
 - Eetstoornis (boulimia, anorexia, obesitas)

- k. Long- en ademhalingsprobleem (bijv. cara, astma, chronische bronchitis, CF)
 - l. Huidaandoening (bijv. eczeem, psoriasis)
 - m. Suikerziekte / diabetes
 - n. ADHD of ADD
 - o. Psychisch probleem / aandoening (bijv. psychose, depressie, angststoornis, dwangneurose)
 - p. Verslaving aan drugs, alcohol, gamen of gokken
 - q. Een vorm van autisme (bijv. PDD-NOS, Asperger, klassiek autisme)
 - r. Artrose, reuma of andere gewrichtsklachten
 - s. Epilepsie
 - t. Hart- en vaatziekte (bijv. hartaandoening, hoge bloeddruk, vernauwde vaten)
 - u. Ernstige darmstoornis (bijv. ziekte van Crohn, colitis)
 - v. Anders
63. Is dit vastgesteld door een specialist? [alleen als vraag 62a ≠ 1; apart voor alle aangekruiste beperkingen]
- a. Ja
 - b. Nee
64. Heb je last van je beperking in je opleiding? [heel vaak ☐☐☐☐ nooit; alleen als vraag 62a ≠ 1]
65. Heb je bij je school aangegeven dat je een beperking hebt? [alleen als vraag 62a ≠ 1][volgorde met vraag 68 omgedraaid]
- a. Ja
 - b. Nee
66. Houden docenten voldoende rekening met jouw beperking? [veel te weinig ☐☐☐☐ ruim voldoende; alleen als vraag 65a = 1]
67. Ben je tevreden over de beschikbare hulpmiddelen en aanpassingen[i] die er op school zijn voor jouw beperking? [helemaal niet ☐☐☐☐ ja zeker + ☐ ik heb dat niet nodig; alleen als vraag 65a = 1]
- [i] We bedoelen hiermee rust- of werkruimtes, werkplekaanpassingen, extra verlichting, scanner, computeraanpassingen zoals spraak of braille, enzovoorts.*
68. Ben je tevreden over de geschiktheid van het gebouw [i] voor mensen met jouw beperking? [helemaal niet ☐☐☐☐ ja, zeker + ☐ ik heb dat niet nodig; vraag 65a = 1]
- [i] We bedoelen hiermee of je makkelijk het gebouw in kan komen en je makkelijk kan bewegen in het gebouw, bijvoorbeeld door drempels, liften, breedte van de deuren, aangepaste toiletten, enzovoorts.*

Inspraak op school

69. Is er een leerlingenraad [i] op school?
- a. Ja
 - b. Nee
 - c. Weet ik niet
- [i] De leerlingenraad is een groep leerlingen die de school beter en leuker voor de leerlingen probeert te maken (door bijv. een schoolfeest te organiseren of met de directie te praten).*
70. Is er een medezeggenschapsraad[i] op school?
- a. Ja
 - b. Nee
 - c. Weet ik niet
- [i] In de medezeggenschapsraad bespreken leerlingen, docenten en ouders allerlei belangrijke schooldocumenten met de schoolleiding. De leerlingen zijn voor deze taak gekozen.*
71. Telt de mening van leerlingen mee op jouw school? [helemaal niet ☐☐☐☐ ja, zeker] [Vraag VenstersVO]
72. Hoe tevreden ben je over de leerlingenraad? [heel ontevreden ☐☐☐☐ heel tevreden; alleen als vraag 69 = 1]
73. Hoe tevreden ben je over de medezeggenschapsraad? [heel ontevreden ☐☐☐☐ heel tevreden; alleen als vraag 70 = 1]
74. Zou je mee willen praten over wat er op school gebeurt? [helemaal niet ☐☐☐☐ ja, zeker]
75. Zorgt de school dat jij mogelijkheden hebt [i] om mee te praten over wat er op school gebeurt? [helemaal niet ☐☐☐☐ ja, zeker]
- [i] bijvoorbeeld via de medezeggenschapsraad, leerlingenraad of als klassenvertegenwoordiger.*
76. Hoe tevreden ben je over de manier waarop klachten worden behandeld op school? [heel ontevreden ☐☐☐☐ heel tevreden]

Loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB)

77. Hoe tevreden ben je over de begeleiding bij jouw profielkeuze? [heel ontevreden ☐☐☐☐ heel tevreden; alleen vmbo leerjaar 2-3-4 en vraag 9a ≠ 1, havo leerjaar 3-4-5 en vwo leerjaar 3-4-5]
78. Hoe tevreden ben je over jouw profielkeuze? [heel ontevreden ☐☐☐☐ heel tevreden; alleen vmbo leerjaar 3-4 en vraag 9a ≠ 1, havo leerjaar 4-5 en vraag 8e ≠ 1, vwo leerjaar 4-5-6 vraag 8e ≠ 1]
79. Hoe tevreden ben je over de begeleiding richting een vervolgstudie? [heel ontevreden ☐☐☐☐ heel tevreden + ik krijg nog geen begeleiding] [Vraag VenstersVO]
80. Hoe tevreden ben je over je decaan [i]? [heel ontevreden ☐☐☐☐ heel tevreden + ik heb geen decaan]
[i] Een decaan helpt je bij het maken van je keuze voor een vakkenpakket, profiel, beroep of vervolgstudie.
81. Houdt jouw school zich aan het Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA)? [helemaal niet ☐☐☐☐ ja, zeker + ☐ dat weet ik niet + ☐ Ik weet niet wat een PTA is; alleen vmbo leerjaar 3-4, havo leerjaar 4-5, vwo leerjaar 4-5-6]
82. Hoe tevreden ben je over de informatie over eindexamens [i]? [heel ontevreden ☐☐☐☐ heel tevreden, alleen vmbo 4, havo 5, vwo 6]
[i] We bedoelen hiermee de informatie over wanneer de eindexamens zijn, waar de eindexamens gehouden worden, hoe je voorbereid wordt in de klas, enzovoorts.
83. Helpt de school jou bij het zoeken naar een stage? [helemaal niet ☐☐☐☐ ja, zeker; alleen praktijkonderwijs]
[Vraag VenstersVO]
84. Vind je dat je echt iets leert op je stage? [helemaal niet ☐☐☐☐ ja, zeker; alleen praktijkonderwijs] [Vraag VenstersVO]

Het algemene oordeel over jouw school

85. Hoe goed vind je jouw school / welk rapportcijfer geef je jouw school? [rapportcijfer]
86. Hoe tevreden ben je over jouw keuze voor deze school? [heel ontevreden ☐☐☐☐ heel tevreden]
87. Ga je met plezier naar school? [nooit ☐☐☐☐ altijd] [Vraag VenstersVO]
88. Heb je nog opmerkingen over jouw school of onderwijs die je kwijt wilt? [open]

Bijlage E: Lijst van tabellen en figuren

Figuur 3.1:	Aanwezigheid leerlingenraad	16
Figuur 3.2:	Aanwezigheid medezeggenschapsraad	17
Figuur 3.3:	Oordeel over inspraak op school (totaaloordeel)	17
Figuur 3.4:	Telt de mening van leerlingen mee op jouw school?	18
Figuur 3.5:	Hoe tevreden ben je over de leerlingenraad?	18
Figuur 3.6:	Hoe tevreden ben je over de medezeggenschapsraad?	18
Figuur 3.7:	Zorgt de school dat jij mogelijkheden hebt om mee te praten over wat er op school gebeurt?	18
Figuur 3.8:	Hoe tevreden ben je over de manier waarop klachten worden behandeld op school?	19
Figuur 3.9:	Zou je mee willen praten over wat er op school gebeurt?	20
Figuur 3.10:	Hoe tevreden ben je over het op tijd doorgeven van roosterwijzigingen?	21
Figuur 3.11:	Informeert school jou over schoolzaken die voor leerlingen belangrijk zijn?	21
Figuur 3.12:	Word je goed geïnformeerd over je rechten en plichten op school?	21
Figuur 3.13:	Hoe tevreden ben je over de informatie over eindexamens?	21
Figuur 4.1:	Oordeel over ict-gebruik (totaaloordeel)	28
Figuur 4.2:	Hoe tevreden ben je over hoe docenten met ict werken?	29
Figuur 4.3:	Hoe werkt de ict op jouw school?	29
Figuur 4.4:	Hoe tevreden ben je over de hoeveelheid ict die gebruikt wordt tijdens de lessen?	29
Figuur 4.5:	Oordeel over toetsen (totaaloordeel)	30
Figuur 4.6:	Weet je op tijd dat je een toets hebt?	31
Figuur 4.7:	Weet je wat je moet leren voor een toets?	31
Figuur 4.8:	Hoe tevreden ben je over hoe snel je de uitslag van een toets krijgt?	31
Figuur 4.9:	Vertellen docenten jou duidelijk hoe jouw resultaten zijn?	31
Figuur 4.10:	Hoe tevreden ben je over hoe de leerstof terugkomt in de toets?	31
Figuur 4.11:	Houdt jouw school zich aan het Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA)?	32
Figuur 4.12:	Hoeveel lessen vallen er uit?	33
Figuur 4.13:	Hoe tevreden ben je over jouw rooster?	33
Figuur 4.14:	Hoe tevreden ben je over buitenschoolse activiteiten?	33
Figuur 4.15:	Oordeel over stage praktijkonderwijs (totaaloordeel)	34
Figuur 4.16:	Helpt de school jou bij het zoeken naar een stage?	34
Figuur 4.17:	Vind je dat je echt iets leert op stage?	34
Figuur 5.1:	Oordeel over docenten (totaaloordeel)	44
Figuur 5.2:	Hoe tevreden ben je over hoe docenten met jou omgaan?	45
Figuur 5.3:	Behandelen docenten jou met respect?	45
Figuur 5.4:	Vind je dat jouw docenten goed uitleggen?	45
Figuur 5.5:	Kan je met jouw vragen terecht bij jouw docenten?	45
Figuur 5.6:	Hoe tevreden ben je over wat jouw docenten van hun vak weten?	45
Figuur 5.7:	Hoe tevreden ben je over jouw mentor/tutor/coach?	45
Figuur 5.8:	Oordeel over manieren en vormen van lesgeven (totaaloordeel)	46
Figuur 5.9:	Hoe tevreden ben je over de hoeveelheid praktijk die je krijgt in de lessen?	47
Figuur 5.10:	Hoe tevreden ben je over de afwisseling van verschillende activiteiten tijdens de les?	47
Figuur 5.11:	Vind je dat de lessen aansluiten bij de gebeurtenissen uit het nieuws?	47
Figuur 5.12:	Hoe tevreden ben je over het lesmateriaal?	47
Figuur 5.13:	Hoe tevreden ben je over hoe vakken op elkaar aansluiten?	48
Figuur 5.14:	Vind je dat de lessen zin hebben?	48
Figuur 5.15:	Oordeel over gepersonaliseerd leren (totaaloordeel)	49
Figuur 5.16:	Houden docenten rekening met je sterke en zwakke punten?	49
Figuur 5.17:	Hoe tevreden ben je over hoe je wordt begeleid bij zelfstandig werken?	49
Figuur 5.18:	Krijg je extra hulp als je problemen hebt met leren?	49
Figuur 5.19:	Oordeel over motivatie en excellentie (totaaloordeel)	50
Figuur 5.20:	Word je door school uitgedaagd om je best te doen?	51

Figuur 5.21: Word je gemotiveerd door je docenten?	51
Figuur 5.22: Weet je waarom je iets moet leren?	51
Figuur 5.23: Kan je meepraten over wat je moet leren?	51
Figuur 5.24: Hoe tevreden ben je over de mogelijkheid om naast de normale vakken ook extra vakken of activiteiten te doen om je te ontwikkelen?	51
Figuur 5.25: Hoe tevreden ben je over de begeleiding bij jouw profielkeuze?	53
Figuur 5.26: Hoe tevreden ben je over jouw profielkeuze?	53
Figuur 5.27: Hoe tevreden ben je over je decaan?	53
Figuur 6.1: Oordeel over onderwijsvoorzieningen (totaaloordeel)	62
Figuur 6.2: Kun je op school gebruikmaken van internet als dat nodig is?	63
Figuur 6.3: Hoe tevreden ben je over de klaslokalen?	63
Figuur 6.4: Hoe tevreden ben je over de studieplekken op school?	63
Figuur 6.5: Hoe tevreden ben je over het aantal computers op school?	63
Figuur 6.6: Hoe tevreden ben je over het praktijkmateriaal voor gym/techniek/kunst?	63
Figuur 6.7: Hoe tevreden ben je over de begeleiding richting een vervolgstudie?	63
Figuur 6.8: Oordeel over faciliteiten (totaaloordeel)	65
Figuur 6.9: Hoe tevreden ben je over hoe schoon het is op school?	65
Figuur 6.10: Hoe tevreden ben je over de kantine?	65
Figuur 6.11: Hoe tevreden ben je over hoe schoon de toiletten zijn?	65
Figuur 6.12: Oordeel over leefbaarheid en sfeer (totaaloordeel)	66
Figuur 6.13: Hoe tevreden ben je over de veiligheid op school?	67
Figuur 6.14: Hoe duidelijk vind je de regels op school?	67
Figuur 6.15: Hoe tevreden ben je over wat school doet tegen pesten?	67
Figuur 6.16: Hoe tevreden ben je over de hulp die je van school krijgt bij persoonlijke problemen?	67
Figuur 6.17: Hoe tevreden ben je over de sfeer op school?	67
Figuur 6.18: Hoe tevreden ben je over de omgang met andere leerlingen op school?	67
Figuur 6.19: Ervaren pestgedrag (totaaloordeel)	68
Figuur 6.20: Ben je de afgelopen drie maanden gepest door leerlingen van deze school?	69
Figuur 6.21: Ben je de afgelopen drie maanden online gepest door leerlingen van deze school?	69
Figuur 6.22: Hebben leerlingen van deze school jou de afgelopen drie maanden expres lichamelijk pijn gedaan?	69
Figuur 6.23: Ben je de afgelopen maanden gediscrimineerd door leerlingen van deze school?	69
Figuur 6.24: Percentage type handicap of beperking (meerdere antwoorden mogelijk; alleen scholieren met handicap/beperking)	71
Figuur 6.25: Heb je last van je beperking in je opleiding?	72
Figuur 6.26: Heb je bij je school aangegeven dat je een beperking hebt?	72
Figuur 6.27: Houden docenten voldoende rekening met jouw beperking?	72
Figuur 6.28: Ben je tevreden over de beschikbare hulpmiddelen en aanpassingen die er op school zijn voor jouw beperking?	72
Figuur 6.29: Ben je tevreden over de geschiktheid van het gebouw voor mensen met jouw beperking?	72
Figuur 7.1: Algemeen oordeel (totaaloordeel)	78
Figuur 7.2: Hoe tevreden ben je over jouw keuze voor deze school?	79
Figuur 7.3: Ga je met plezier naar school?	79
Figuur 7.4: Hoe goed vind je jouw school/welk rapportcijfer geef je jouw school?	79
Figuur 7.5: Percentage ontevreden (5,5 of lager), neutraal (hoger dan 5,5 & lager dan 7,5) en zeer tevreden (7,5 of hoger) scholieren	80
Figuur 7.6: Prioriteitenmatrix voor het praktijkonderwijs	82
Figuur 7.7: Prioriteitenmatrix voor het vmbo	82
Figuur 7.8: Prioriteitenmatrix voor de havo	83
Figuur 7.9: Prioriteitenmatrix voor het vwo	83

Tabel 1.1:	Respons LAKS-monitor 2020	8
Tabel B.1:	Verdeling respons naar leerjaar	88
Tabel B.2:	Verdeling respons naar niveau	88
Tabel B.3:	Verdeling respons naar geslacht	88
Tabel B.4:	Verdeling respons naar vmbo-leerweg	89
Tabel B.5:	Verdeling respons naar beroepsgerichte vmbo-programma's	89
Tabel B.6:	Verdeling respons naar havo-/vwo-profiel	89
Tabel B.7:	Verdeling respons naar provincie	90
Tabel B.8:	Verdeling respons naar schoolgrootte	90
Tabel C.1:	Clusterindeling LAKS-monitor 2020	91

Colofon

De LAKS-monitor 2020 is het tevredenheidsonderzoek van het Landelijk Actie Komitee Scholieren (LAKS) onder scholieren in het voortgezet onderwijs. Dit rapport met de landelijke resultaten van de LAKS-monitor 2020 is uitgegeven in juni 2020.

Algemene projectcoördinatie:

LAKS, Utrecht
Corlien Douma
Max Bloem
Miron van Wijngaeren
Nienke Luijckx

Onderzoek:

ResearchNed, Nijmegen
Anja van den Broek
Danny Brukx
Josien Lodewick
Kyra de Korte
Tessa Termorshuizen

Vormgeving:

De Staat van Creatie, Leeuwarden
Tarek Laarif
Jetze Paulusma
Marije Bakker

Druk:

PostFly, Amsterdam

De LAKS-monitor 2020 kon worden uitgevoerd dankzij een financiële bijdrage van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

© 2020 ResearchNed Nijmegen in opdracht van het LAKS. Alle rechten voorbehouden. Het is niet geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in publicaties zonder nauwkeurige bronvermelding. ResearchNed werkt conform de kwaliteitsnormen NEN-EN-ISO 9001:2008 voor kwaliteitsmanagementsystemen en NEN-ISO 20252:2012 voor markt-, opinie- en maatschappelijk onderzoek. Het onderzoeksrapport kan worden gedownload via www.laks-monitor.nl. Gedrukte exemplaren kunnen worden (na) besteld bij het LAKS via info@laks.nl.

Aart for president

LAKS